

చైతన్య మాసవి

chaitanyamaanavi

మహిళా వినోద ప్రత్యేక సంచిక

సంపుటి : 14

సంచిక : 2

అమరావతి,

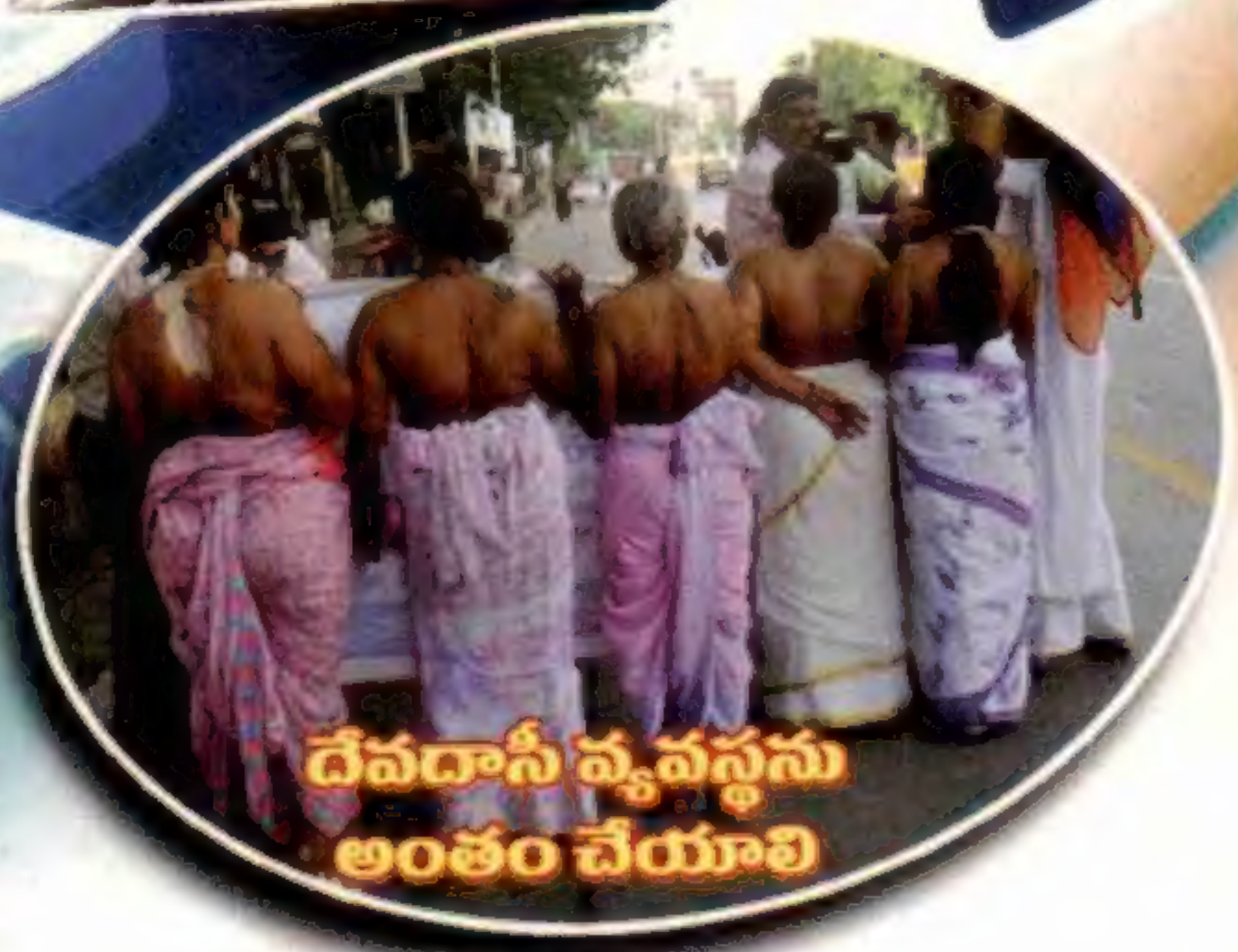
ఫిబ్రవరి, 2019

48 పేజీలు

10 రూ॥లు

ఆమె గర్భం నుండి వచ్చి
 గర్భగుడిలోకి రానివ్వని వైనం
 అడుగడుగునా అవమానం
 అందుకే ఆమె చేస్తోంది
 అసమానతలపై సమరం
 కేరళలో కట్టింది సమానత కుడ్డం..

దేవదాసీ వ్యవస్థను
 అంతం చేయాలి

గుంటూరులో బెల్టాషాపులు అరికట్టాలని ఎమ్మార్వీకు మెమోరాండం

పార్వతీపురంలో సెమినార్

శబరిమలై తీర్పుపై బెజెపి వైఖరిని నిరసిస్తూ..

కడపలో సావిత్రిబాయి పూలే జయంతి

నెల్లూరులో కనుమ సందర్భంగా అన్నదానం

విజయవాడలో సావిత్రిబాయి పూలే జయంతి

అనంతపురంలో సావిత్రిబాయి పూలే జయంతి

కాకినాడలో సావిత్రిబాయిపూలే జయంతి వేడుకలు

జనవరి 1 కేరళ రాష్ట్రం మహిళా హక్కులకు అండగా భారతావనికి దిక్సూచిగా నిలిచింది. మేమంతా కనక “దుర్గ బిందు”లమంటూ నినదించింది. శబరిమల ఆలయప్రవేశాన్ని బజేపి, ఆర్ఎస్ఎస్,లు వివాదం చేశాయి. సుప్రీంకోర్టుకు మహిళలను దేవాలయ ప్రవేశానికి అనుమతించాలని ఆర్ఎస్ఎస్ తో సంబంధం ఉన్న యువలాయర్లు వెళ్లారు. మహిళలు కూడా శబరిమలకు వస్తే దైవభక్తి మరింత పెరుగుతుందని అందుకు భూమికను ఏర్పాటు చేసింది కేరళ బజేపి. ఆర్ఎస్ఎస్ కోర్టు తీర్పును వివాదం చేసి కేరళలో రాజకీయలబ్ధి కోసం రగడ ప్రారంభించింది. ఇందుకు జతకలిసింది కాంగ్రెస్.

ఈ నేపథ్యంలో రాజ్యాంగ బద్ధంగా వ్యవహరిస్తున్న కేరళ వామపక్ష ప్రభుత్వం కోర్టు తీర్పును అమలు చేస్తామని ప్రకటించింది. విష ప్రచారాలను, హింసకాండను, ఆస్తుల విధ్వంసాన్ని చివరకు ప్రభుత్వాన్ని తొలగించాలని బజేపి చేస్తున్న కుయుక్తులను ఎదుర్కుని నిలబడుతున్న కేరళ వామపక్ష ప్రభుత్వం అభ్యుదయ శక్తులు, లౌకిక వాదుల మన్ననలు పొందింది.

ముఖ్యమంత్రి పినరయ్ విజయన్ మరో అడుగు ముందుకు వేసి కేరళలో జరిగిన సంఘ సంస్కరణ ఉద్యమాలను ప్రజల యాదికి తెచ్చారు. దళిత మహిళలు రవికె ధరించకూడదన్న అణచివేతను ధిక్కరించిన సంగేలి ఆత్మత్యాగాన్ని అయ్యంకాళి, నారాయణగురుల సంస్కరణోద్యమాలను ఈ తరానికి గుర్తుచేశారు. కేరళ రాష్ట్రం మూఢత్వాన్ని తిప్పిగొట్టి అభ్యుదయ బాటలో పయనిస్తుందని లోకానికి చాటారు. 120 సంస్థలు కలిసి 55 లక్షల మంది మహిళలతో కోర్టు తీర్పుకు మద్దతుగా మహా మహిళల కుడ్యాన్ని నిర్మించారు.

శబరిమలలో దైవదర్శనానికి వెళ్ళిన మహిళలకు అండగా నిలబడింది ప్రభుత్వం. 42 మంది మహిళలు ఆలయ ప్రవేశం చేశారని ప్రభుత్వం ప్రకటించింది. కనకదుర్గ, బిందు మొదటగా దర్శనం చేసుకున్నారు. వారి ప్రవేశంలో దేవాలయ తలుపులు మూసి కోర్టు తీర్పుకు భిన్నంగా సంప్రతిక్షణ (శుద్ధి) చేశారు. మహిళల ప్రవేశంలో దేవాలయం అపవిత్రం అవుతుందా! దేవుడికి అపవిత్రత ఏమిటి అని ప్రశ్నిస్తున్న వారికి సమాధానం లేదు. కోర్టు తీర్పును ఉల్లంఘించారు తంత్రిలు కోర్టుధిక్కరణ కింద శిక్షార్హులు కాదా! కాని కోర్టు తీర్పును సరించి దేవాలయానికి వెళ్ళిన కనకదుర్గ, బిందులను శిక్షకు గురి చేశారు. భక్తుల పేరిట ఆర్ఎస్ఎస్, బజేపి అనుచరులు వీరంగం వేస్తున్నారు. వారికి ప్రభుత్వం రక్షణ కల్పించాల్సి వచ్చింది. తక్కువ కులానికి, పేద కుటుంబానికి చెందిన మహిళను గనుక తనపై ద్వేషం వెళ్ళగక్కుతున్నారని బిందు తన ఆవేదనను మీడియాకు తెలియజేసింది. శబరిమల ఆలయపర్యటన తన జీవితంలో ఉన్నతమైందని ఆమె పేర్కొన్నారు. శని శింగనాపూర్ దేవాలయ ప్రవేశం చేసిన తృప్తిదేశాయ్ ని సన్మానించిన మహారాష్ట్ర బజేపి ప్రభుత్వం, కనకదుర్గ, బిందులపై దాడి ఎందుకు కొనసాగిస్తున్నది?

కనకదుర్గ పోలీసు రక్షణతో ఇంటికి చేరుకుంది. కాని విద్వేష ప్రచారానికి, కాలంచెల్లిన దుస్సాంప్రదాయాలకు లోనైన అత్త ఆమెపై దాడి చేసింది. మూక హత్యలను ప్రోత్సహిస్తూమత విశ్వాసాలను ప్రశ్నిస్తే ఏమి చేసినా న్యాయమన్న ధోరణుల మూలంగానే ఈ తరహా దాడి ఆడపిల్ల చదువుకోవటం “పాపం” అన్న మూఢవిశ్వాసాలవారసులు నేడు అయ్యప్పదేవాలయ ప్రవేశాన్ని కూడా “పాపం” అంటున్నారు. కొందరు మూఢంగా నమ్మితే, స్వార్థప్రయోజనాలను ఆశించే మరికొందరు ఈ మూఢనమ్మకాలను పెంచి పోషిస్తున్నారు. ఆలయంలోకి ప్రవేశాన్ని కోరుతూ నమోదు చేసుకున్న మహిళలను నాస్తికులుగా, హిందూ వ్యతిరేకులుగా, ముస్లింలుగా, క్రిష్టియన్లుగా, కమ్యూనిస్టులుగా చిత్రీకరించడం, బురద జల్లడం చేస్తున్నారు. కన్నూర్ యూనివర్సిటీలో న్యాయవిద్య అధ్యాపకురాలిగా పనిచేస్తున్నా బిందు అమ్మాణి సుప్రీంకోర్టు తీర్పును అమలు చేయకుండా ప్రజలను రెచ్చగొడ్తూ ఉన్నాడుల్లావ్యవహరిస్తున్న మతోన్మాదుల తీరును ప్రశ్నిస్తున్నారు.

స్వాంప్రదాయాల గోడలను బద్దలు చేసుకుంటూ ప్రపంచవ్యాప్తంగా సమాజం పురోగమిస్తున్నది. ఆధునిక అమెరికాలోని మహిళలు 20వ శతాబ్దపు ప్రారంభంలో ఉద్యోగాలు చేయటం మీద పెద్ద ఎత్తున ఉన్న ఆంక్షలను ఛేదించుకున్నారు. బ్రిటన్ లో మహిళలకు కూడా ఓటుహక్కు కావాలని డిమాండ్ చేసిన మహిళా నాయకులను జైళ్ళపాలు చేశారు. వారి వ్యక్తిత్వంపై, లైంగిక శీలంపైన దాడిచేశారు. స్త్రీలు స్వేచ్ఛగా నడవరాదని పూర్వం చైనాలో పుట్టుకతోనే పాదాలను బంధించేవారు. భారత్ లో వందమంది ఆడపిల్లలకంటే ఒక్క మగబిడ్డ (వారసుడు), కావాలన్న ఆకాంక్ష లక్షలాది ఆడబిడ్డల పెండాలను చిదిమేస్తున్నది.

ఈ దుస్సాంప్రదాయాలను కందుకూరి, గురజాడ ప్రశ్నించారు. ప్రతిఘటించారు. రాజారామ్మోహనరామ్, ఈశ్వర చంద్రవిద్యా సాగర్ లు దురాచారల నిర్మూలనకు వెలివేతలను ఎదుర్కుంటూ పోరాడారు. పెరియార్ స్త్రీలు శారీరకంగా బలవంతులుగా శిక్షణ పొందాలని అన్యాయాలను, అత్యాచారాలను, హింసను ప్రతిఘటించాలన్నారు. మీరాబాయి, అక్క మహాదేవి సాంప్రదాయాలను ధిక్కరించి వివాహబంధంలోని హింసను ప్రతిఘటించారు. దేవుడి భూమిగా చెప్పబడే కేరళలో అయ్యంకాళి, నారాయణగురు, కృష్ణపిళ్ళై, ఏ.కె.గోపాలన్, తదితరులు సంస్కరణ బాటను పటిష్టం చేశారు. బిందు, కనకదుర్గ లాంటి వారి తెగువను స్వాగతిద్దాం, దుస్సాంప్రదాయాలను ఛేదించేందుకు దుస్సాంప్రదాయాల ధిక్కరణాలే మానవాళి విముక్తికి బాటలు వేస్తాయన్న సత్యాన్ని వేనోళ్ళచాటుదాం.

గమ్యంలేని ప్రయాణం,
లక్ష్యంలేని జీవితం, గాలిలో
మేడలు లాంటివే...

అధ్యయిజల్ బోర్డు
వేములపల్లి సత్యవతి
డాక్టర్ బి. విజయభారతి
డాక్టర్ శిలాలోలిత

విద్యా ఆంధ్రప్రదేశ్ మహిళాసంఘం
చిరునామా :

విద్యా రాష్ట్ర కార్యాలయం,
3/4 బి. కె.బి.భవన్, వడ్డేశ్వరం
బైపాస్ రోడ్, తాడేపల్లి మండలం,
గుంటూరు జిల్లా.

ఫోన్, 9490098620

chaitanyamanavi@gmail.com

fb : aidwaap

Blog : aidwaap@blogspot.com

సంపాదకులు

డి.రమాదేవి

సంపాదక వర్గం

కె. స్వరూపరాణి

బి. ప్రభావతి

మేనేజర్: కె. శారద

ప్రజాశక్తి ప్రింటర్స్ & పబ్లిషర్స్

ప్రైవేట్ లిమిటెడ్

పోస్టల్ చందా

సంవత్సరానికి రూ: 200/-

విడిప్రతి వెల రూ: 10/-

మోటూరు ఉదయం ట్రస్ట్ ఆఫీస్

మారుతీనగర్, ప్రకాశరావు వీధి,

చుట్టు గుంట సెంటర్, విజయవాడ - 4

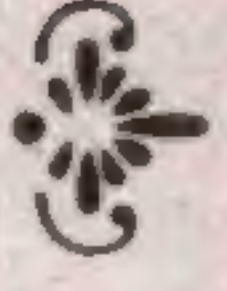
చైతన్య మాసవి

ఈ సంచికలో

సమకాలీనం	గ్రేట్ వాల్ ఆఫ్ కేరళ - హరిత	5
రిపోర్టు	ఐక్యరాజ్యసమితి మహిళా విభాగం నివేదిక - జి.ప్రియాంక	7
వ్యాసం	మహిళా దినోత్సవ పరిణామ క్రమం - నెట్ సౌజన్యం	8
నివాళి	అజరామరం - జి.ప్రియాంక	9
సీరియల్	వీరేశలింగం పంతులు(శాస్త్రార్థ చర్చాగోష్ఠి) - వేములపల్లి సత్యవతి	11
వ్యాసం	అయ్యప్ప ఎవరివాడు? - దేవి	12
వాస్తవగాథ	ఒకదీపం ఎన్ని దీపాలనైనా వెలిగించగలదు - ఆర్.లక్ష్మి	14
సీరియల్	లింగసమానత్వంలో శ్రమ విభజన - ఆగస్టుబెబెల్	16
కథ	ఇది మహిళా దినం - ఎం.ప్రగతి	17
వ్యవస్థ విశ్లేషణ	భారతీయ వివాహ బంధంలో స్త్రీ స్థానం	20
కథ	మరియా ఈ నేల నీది కాదు - సుధ	22
జయంతి	కవిరాజు జీవితము సాహిత్యము - ప్రకాష్	26
వ్యాసం	నాగరిక సమాజంలో వేళ్ళవృత్తి - తన్నీరు కృష్ణవేణి	28
అవగాహన	ఎందుకు..? - కె.ఉష	30
సమకాలీనం	కులంతభివృద్ధి నిరోధకం-పరువు భ్రమల విషవలయం- అనిశెట్టి రజిత	32
లేఖ	అమ్మమ్మ లేఖలు - డా॥కె.విజయభక్ష్	34
చట్టాలు	మహిళల స్థానం ఎక్కడ...? - సలీమ	36
పుస్తకసమీక్ష	ది దెవిల్ ఆన్ ది క్రాస్ - జయప్రకాష్ అంకం	38
సినిమా సమీక్ష	ప్రస్టేషన్ మరియు ఫన్ - బి.ప్రభావతి	39
కేస్ స్టడీ	ఇది పెళ్ళైనా - కె.శారద	40
సంక్షిప్తం	సంక్షిప్త వార్తలు	42
ఉద్యమవార్తలు	ఉద్యమాల బాటలో.....	43

పత్రికలో విభిన్న అంశాలపై వస్తున్న వ్యాసాలు రచయితల అభిప్రాయాలు మాత్రమే. అందులో పేర్కొన్న అన్ని అంశాలతో మానవి సంపాదక వర్గం ఏకీభవిస్తుందని భావించవలదు.
- ఎడిటర్

రైట్ వాల్ ఆఫ్ కేరళ

అందరూ నూతన నంవత్సరం వేడుకలలో మునిగితేలుతుండగా, కేరళలోని మహిళలు స్త్రీ హారం(వుమెన్ వాల్)తో ప్రపంచాన్ని అబ్బురపరిచారు. ఈ హారం సాంస్కృతిక పునరుజ్జీవనానికి సంబంధించింది. అన్నింటా దట్టంగా పేరుకు పోయిన మనువాద భావనలకు వ్యతిరేకంగా ఈ ప్రదర్శన జరిగింది. శబరిమలై లోకి స్త్రీల ప్రవేశాన్ని అనుమతిస్తూ సుప్రీమ్ కోర్ట్ తీర్పు ఇచ్చిన తరువాత, గత రెండు నెలల్లో హిందూ వాదులు చేసిన ఆరు బంధు కార్యక్రమాలకూ, మహిళలమీదా, కార్యకర్తల మీదా, వాళ్ళ ఆస్తుల మీద చేసిన దాడులకు నిరసనగా కూడా ఈ ఉద్యమాన్ని చేసారు. కేరళని మధ్యయుగాల నాటి చీకటి రోజులలోకి తీసుకెళ్ళే ప్రయత్నాన్ని వ్యతిరేకిస్తూ అన్ని మతాల స్త్రీలు ఈ ప్రదర్శనలో ఉత్సాహంగా పాల్గొన్నారు. కేరళలో జాతీయ రహదారికి పశ్చిమ భాగంలో మహిళలు ఒక కొత్త చరిత్రను ముద్రించారు.

ఈ హారం మానవత్వం, సమానత్వం మరియు ఐక్యతకు నిదర్శనగా అన్ని జిల్లాల ద్వారా సాగింది. వ్యవసాయ కార్మికులు, ఉపాధ్యాయులు, నర్సులు, కుటుంబ స్త్రీలు కొబ్బరి, జీడి పని కార్మికులు, విద్యార్థులు, ప్రముఖ రచయితలూ, కళాకారులు, నటులు, ఈ స్త్రీ హారంలో భాగమయ్యారు. అనేక మంది ముస్లిం స్త్రీలు, క్రైస్తవ స్త్రీలు కూడా ఇందులో పాలు పంచుకున్నారు. జాతీయ రహదారికి పశ్చిమ భాగంలో 55 లక్షలమంది మహిళలు కూడగా దాదాపు అదే సంఖ్యలో మరో వైపు పురుషులు భాగం పంచుకున్నారు. (కేరళ జనాభా 3.48కోట్లు)

కేరళ ఎన్నో మూఢ సాంప్రదాయాలను బద్దలు కొట్టింది. ఒకప్పుడు కొన్ని కులాల ఆడవాళ్ళు రవికలు వేసుకోకూడదు. కొన్నికులాల వారు వున్నత కులాల వారికి 50మీటర్ల దూరంలో వుండాలి. కొంత మందికి చదువుకునే అర్హత లేదు. ఇలాంటి

ఎన్నో దుష్ట సాంప్రదాయాలను నిర్మూలించి దేశంలో మిగతా రాష్ట్రాలకు ఆదర్శంగా నిలిచింది. అలాంటి కేరళని మళ్ళీ మధ్య యుగాలనాటికి తిసుకుపోయే ప్రయత్నాలకు వ్యతిరేకంగా మహిళలు ఈ హారాన్ని నిర్మించటానికి సమాయత్తమయ్యారు. ఈ హారాన్ని అర్గనైజ్ చేసిన నౌధన సమితి (పునరుజ్జీవన రక్షణ కమిటీ) మూడు నినాదాలను వినిపించింది. కేరళని పిచ్చివాళ్ళ ఆశ్రమంగా మారనివ్వమనీ, పునరుజ్జీవన విలువలు కాపాడు కుంటామని, సమానత్వం సాధిస్తామని నినదించింది..

యూనివర్సల్ రికార్డు ఫోరం, అమెరికన్ బుక్ అఫ్ రికార్డ్స్ మరియు ఆఫిషియల్ బుక్ అఫ్ రికార్డ్స్ ఈ మహిళా హారం ప్రపంచ రికార్డు అనీ, దాదాపు 50 లక్షల మంది స్త్రీలు ఈ హారంలో పాల్గొన్నారని ప్రకటించింది.

620 కిలో మీటర్లు పొడవైన ఈ విమెన్ వాల్ కాసరగూడ నుంచి తిరువనంతపురం వేల్లాయంబాలం వరకు, మద్యాహ్నం 3.30కి మొదలై 4.15 వరకు కొనసాగింది. ఉత్తరం వైపున కాసరగూడ దగ్గర కేరళ ఎల్డీఎఫ్ ప్రభుత్వంలోని ఆరోగ్య శాఖ మంత్రి కేకే శైలజ ఈ వాల్ లో మొదటి వ్యక్తి కాగా, చివరి వ్యక్తి తిరువనంతపురం దగ్గర సిపిఐఎం పోలిట్ బ్యూరో మెంబర్

బ్రందాకరత్.

రాజకీయ మరియు సాంస్కృతిక రంగాలకు చెందిన నాయకులు ఈ వాల్ లో భాగంపంచుకున్నారు. సిపిఐఎం పోలిట్ బ్యూరో మెంబర్ సుభాషిణి ఆలి కొచ్చి దగ్గర, ఐదా జనరల్ సెక్రటరీ మరియు ధావలె మలప్పురం దగ్గర పాల్గొన్నారు.

కేరళ లోని ప్రతిపక్ష పార్టీలు, ప్రధాన స్రవంతి మీడియా చారిత్రాత్మకమైన ఈ ఘటనకి వ్యతిరేకంగా తీవ్రమైన ప్రచారాన్ని చేసింది. మహిళా శక్తి, ఈ దుష్టపన్నాగాలను తిప్పికొట్టి ప్రపంచానికి తమ బలాన్ని చాటి చెప్పింది. మహిళా వ్యతిరేక శక్తులు ఈ వాల్ ఫెయిల్ అవుతుందని సవాల్ చేసింది. కేరళ ప్రభుత్వం ప్రజల సొమ్ము దుర్వినియోగం చేస్తుందని ఆరోపణలు మోపుతూ మహిళా వాల్ ని విచ్చిన్నం చేయటానికి ఎన్నో ప్రయత్నాలు చేసాయి. ప్రభుత్వం కోర్టులో ఎలాంటి నిధులూ విమెన్ వాల్ కి వాడలేదు అని నివేదించినా కాంగ్రెస్, బిజేపి ఆరోపణలు ఆపలేదు. వివిధ సంస్థలను ఈ ప్రోగ్రాంలో పాల్గొనాలని ప్రభుత్వం బెదిరించింది అని కుడా ఆరోపించాయి..

శబరిమల లో అన్ని వయసుల వారికీ ప్రవేశం కల్పిస్తూ సుప్రీమ్ కోర్ట్ ఇచ్చిన తీర్పు నేపథ్యంలో కేరళ పునరుజ్జీవన విలువలను మట్టుపెట్టాలని ప్రయత్నించిన శక్తులకు

మహిళా కుద్యం సరైన సమాధానంగా నిలిచింది. సంఘ పరివార్, కాంగ్రెస్ లు ప్రభుత్వానికి నిరసనగా నిరసనలు సృష్టించారు. ఆచారాల పేరుతో మహిళలను వీధులలోకి తెచ్చి ఆందోళనలు చేశారు. ఆర్ఎస్ఎస్ గుండాలు ఆలయానికి దగ్గరలో యాత్రికులపై దాడులకు తెగబడ్డారు.

ఈ హింసాత్మక సంఘటనల నేపథ్యంలో ముఖ్యమంత్రి పినరయ్ విజయన్ ఆధ్వర్యంలో వునరుజ్జీవన విలువల వారసత్వాన్ని కొనసాగించే సామాజిక మత సంస్థలతో ఒక సమావేశం ఏర్పాటు చేయబడింది. విమెన్ వాల్ ఈ సమావేశంలోనే రూపు దిద్దుకుంది. విమెన్ వాల్ నిర్వహించాలి అని ప్రభుత్వం నిర్ణయించి నప్పుడు కాంగ్రెస్ మరియు బిజేపి సంయుక్తంగా వ్యతిరేక ప్రచారం ప్రారంభించాయి.

కేరళ ప్రభుత్వం ప్రజల సామ్మ దుర్వినియోగం చేస్తుందని ఆరోపణలు మోపుతూ మహిళా వాల్ ని విచ్ఛిన్నం చేయటానికి ఎన్నో ప్రయత్నాలు చేశాయి. ప్రభుత్వం కోర్టులో ఎలాంటి నిధులూ విమెన్ వాల్ కి వాడలేదు అని నివేదించినా కాంగ్రెస్, బిజేపి ఆరోపణలు ఆపలేదు. వివిధ సంస్థలను ఈ ప్రోగ్రాంలో పాల్గొనాలని ప్రభుత్వం బెదిరించింది అని కూడా ఆరోపించాయి..

శబరిమల లో అన్ని వయసుల వారికీ ప్రవేశం కల్పిస్తూ సుప్రీమ్ కోర్ట్ ఇచ్చిన తీర్పు నేపథ్యంలో కేరళ వునరుజ్జీవన విలువలను మట్టుపెట్టాలని ప్రయత్నించిన శక్తులకు విమెన్ వాల్ సరైన సమాధానం గా నిలిచింది. సంఘ పరివార్, కాంగ్రెస్ లు ప్రభుత్వానికి నిరసనగా నిరసనలు సృష్టించారు. ఆచారాల పేరుతో మహిళలను వీధులలోకి తెచ్చి ఆందోళనలు చేశారు. ఆర్ఎస్ఎస్ గుండాలు ఆలయానికి దగ్గరలో యాత్రికులపై దాడులకు తెగబడ్డారు.

ముస్లిం మహిళలు ఈ హారంలో భాగం వంచుకోవటం నిర్వహకులను కూడా ఆశ్చర్యానందాలలో ముంచెత్తింది.

(పీపుల్స్ డెమోక్రసీ సౌజన్యంతో)

కవిత

ఇదే సరైన సమయం

- లావణ్యసైదీశ్వర్

ఎప్పుటిలాగే నువ్వు నేనూ ఒకే చిత్రపటానికి చెరోవైపు రంగులద్దుతాం.

మిళితమైన వర్ణపు తేదాచూపుల్ని మైక్రో పరిశీలన చేస్తుంటాం.. క్షణాల్లో కురిసే కుల వివక్ష పొడుగ్గా సాగిన నీడని చేస్తూ.. నీది నాది ఒకటే ఊపిరి గాలి అని మరిచేలా చెవిలో జోరీగలా చెప్తుంది..

నిలువునా చీల్చే జలైడ పట్టని కరుకు మాటలు చెరో కులాన్నో...మతాన్నో ..

ఆ రక్తపు చారికాల్లో ఒరుసుకుంటుంటాయి.. రంగు వెలసిన విశ్వాసాలు..

అక్కరకు రాని మూఢ నమ్మకాలు.. కొత్త అంక్షలతో కత్తుల్ని తిప్పే నాటకాలే ఇక్కడ..

శృతిగానో, అపశృతిగానో
కొన్ని రాగాలు అప్రయత్నంగా
నిన్నూ నన్నూ కలవరపెడతాయి
అప్పుడిక అడుగులన్నీ యుద్ధభూమిలో

చెరో వైపుకు పరుగులు తీస్తాయి
రెండుగా తెగిపడిన ఆ కలల కన్నీరునీ, ప్రేమల్ని చప్పరించేసే

ఆ కులాలు పరుపు హత్యోదంతాలను వల్లిస్తాయ్!
ఆ నల్లనాల్కలు అవిటి దడి చాటున మూతులు
తుడుచుకుంటాయి..

ప్రతీ కదలికలోనూ పట్టు సడలని మతం
మూఢ విశ్వాసాలు, నమ్మకాలు మనల్నే దోషుల్ని చేసి
కాలంపై కాలుదువ్వతాయి
తలపడేందుకు మన దగ్గర మెత్తని కుంచెలు తప్ప
మారణాయుధాలు లేవే..

గాయపడిన మనోభావాలపై లేపనం చేయడం కూడా
దోషమే..

విదుపులేని విశ్వాసాల వైవిధ్యాలతో
ఎవరికి వారే పసిరిక కళ్ళతో లోకాన్ని చూసే వాళ్లే
పురాతన చిత్రపటంపై ఎదురెదురుగా నిలబడి కత్తులు
దూసుకుంటున్న వాళ్లే!

సరైన సమయమిది దుఃఖం దిగమింగే మౌనం సమంజసం
కాదు..

పిడికిలి బిగించి ఇప్పుడొక కొత్తవర్ణాల స్వేచ్ఛాగీతాన్ని
హృదయాలనుండి హృదయాలవరకూ వినబడేలా
పాడాల్సిందే...!!!

ఐక్య రాజ్య సమితి మహిళా విభాగం నివేదిక

మహిళల లింగ సమానత్వానం, మహిళల హక్కుల సాధనలు, మహిళ చట్టాలు, ప్రసూతి సెలవులు, మహిళలపై హింసకు వ్యతిరేకంగా 2018 వ సంవత్సరంలో మహిళలు అన్ని దేశాల్లో వివిధ కార్యక్రమాలు చేపట్టారు. అయితే దీనిలో విశేషం ఏమిటంటే మీటూ కార్యక్రమంతో మొదలై మీటూతో ముగిసింది ఈ సంవత్సరం. ఈ ఏడాది జనవరిలో ఈజిప్ట్, టర్కీ, అమెరికా దేశాల్లో మహిళలపై లైంగిక హింసలకు వ్యతిరేకంగా మీటూ ఉద్యమంలో భాగంగా గళమెత్తారు. ముఖ్యంగా అమెరికాలో వినోద విభాగమైనటువంటి చలన చిత్ర, లఘు చిత్ర పరిశ్రమలో గొప్పవారిగా పేరొందిన వారు సైతం లైంగిక హింసలకు పాల్పడితే దాన్ని మహిళలు నిర్భయంగా వెల్లడించారు. అంతే కాకుండా 201 మంది ప్రముఖులు ఈ ఉద్యమఫలితంగా వారి యొక్క ఉన్నత స్థానాలు కోల్పోయారు.

ప్రస్తుతం ఐక్యరాజ్య సమితి భద్రతా మండలి ఆధీనంలో ఉన్న కోసావోలో సుమారు రెండు దశాబ్దాల సైనిక యుద్ధాల కారణంగా సామాజికంగా, ఆర్థికంగా, శారీరకంగా, మానసికంగా చితికిపోయిన వారికి ఫిబ్రవరిలో పరిహారం చెల్లించారు. మేము లేని ప్రపంచం ముగుస్తుంది అనే నినాదంతో 5మిలియన్ల స్త్రీ వాదులు స్పెయిన్ దేశ వ్యాప్తంగా కార్యక్రమాలు చేపట్టారు. ఈ సందర్భంగా వారు సమానత్వం కావాలని, మహిళలు పై హింసకు పాల్పడిన వారిపై కఠిన చర్యలు తీసుకోవాలని, పురుషాధిక్యం నశించాలనిపిలుపునిచ్చారు. అంతర్జాతీయ మహిళా దినోత్సవం సందర్భంగా ప్రపంచ వ్యాప్తంగా శ్రామిక మహిళలు, మహిళలు పెద్ద ఎత్తున కార్యక్రమాలు చేపట్టారు. లింగ సమానత్వం కోసం గర్భ స్రావాన్ని అంగీకరించాలని అర్జెంటీనాలో మిలియన్ మహిళలతో ర్యాలీ నిర్వహించారు. లైంగిక వేధింపులకు వ్యతిరేకంగా చిలీలో మహిళలు ర్యాలీ నిర్వహించారు. దక్షిణాఫ్రికాలో మహిళలు లైంగిక హింసలకు వ్యతిరేకంగా నిరసన తెలిపారు. ట్యునీషియా మహిళలు వారసత్వ హక్కులకై నినదించారు.

వీటితోపాటు అంతర్జాల ఉద్యమాలు పుట్టుకొచ్చాయి ఉదాహరణకు థాయిలాండ్

లో మేము ఏ దుస్తులు ధరించాలో మాకు చెప్పొద్దు అని చెప్పి సాంఘిక మాధ్యమాల్లో ప్రచారం చేశారు. దక్షిణ కొరియాలో కూడా యూట్యూబ్ మరియు ట్విట్టర్లలో మహిళల అంశాలు ప్రచారం చేశారు. ఏప్రిల్లో బంగ్లాదేశ్ హైకోర్టు అత్యాచార బాధితులకు రెండు వేళ్ళ వరీక్షను నిషేధించింది. అది చట్టపరమైనది మరియు శాస్త్రీయమైనది కాదని త్రోసిపుచ్చింది. మెరుగైన వైద్యం అందించాలని చెప్పింది. స్వీడన్ పార్లమెంట్ 1973 బాల్య వివాహ చట్టాన్ని సవరించింది.

మయన్మార్ దేశంలో రోహింగ్య మహిళలు లైంగికంగా, సామాజికంగా సొంత దేశంలో ఇబ్బందులను ఎదుర్కొని ఇతర దేశాలకు శరణార్థులుగా మారారు. మెక్సికో మహిళలు ప్రపంచంలో చట్ట సభల్లో మహిళలకు అత్యధిక స్థానాలున్న దేశాల్లో నాలుగవ స్థానంను ఆక్రమించింది. 49% దిగువ సభ మరియు 51% సెనేట్లో స్థానాలు పొందారు. ట్యునీషియా స్థానిక సంస్థల్లో 47% స్థానాలు మహిళలు సాధించారు. మొరాకో లో 10 ఏళ్ల న్యాయపోరాటం అనంతరం మహిళలు భూమిపై హక్కు సాధించారు. ప్రాన్స్లో ఏళ్ల తరబడి సైకిల్ పోటీల్లో జరుగుతున్నాయి. కానీ మహిళలకు స్థానం లేదు. మొదటి సారిగా మహిళలు సైకిలు పోటీలో పాల్గొని బహుమతి సాధించారు. ఆగస్టులో విద్యార్థినులకు సానిటరీ ప్యాడ్స్ ఉచితంగా పంపిణీ చేయటం స్కాట్లాండ్ ముందుకొచ్చింది. ఇండియా, ఆస్ట్రేలియా, మాల్దీవులు మరియు టోక్యోలో సానిటరీ ప్యాడ్స్పై పన్నులు ఎత్తివేశారు. సెయింట్లలో ఇండియాలో సుప్రీంకోర్టు స్వలింగ సంపర్కం నేరం కాదని తీర్పు నిచ్చింది. ఐక్యరాజ్య సమితి మహిళా విభాగం విద్యార్థినుల్లో వివిధ సామాజిక అంశాలపై అవగాహనా కార్యక్రమాలు మొదలు పెట్టింది. అక్టోబరు, నవంబర్ మరియు డిసెంబర్ నెలల్లో మహిళలపై హింసకు వ్యతిరేకంగా వివిధ కార్యక్రమాలు జరిగాయి. ముఖ్యంగా నవంబర్

25 మహిళలపై హింస వ్యతిరేక దినోత్సవం నుండి డిసెంబర్ 10 మానవ హక్కుల దినోత్సవం వరకు 16 రోజులు 16 కార్యక్రమాలు జరిగాయి. 90 దేశాల్లో 600 కార్యక్రమాలు ప్రపంచ వ్యాప్తంగా జరిగాయి. మీటూ లో భాగంగా నేను సైతం అంటూ మహిళలు ముఖ్యంగా శ్రామిక మహిళలు, ముఖ్యంగా చిత్ర పరిశ్రమలో మహిళలు ప్రపంచవ్యాప్తంగా తమ సమస్యలను సమాజం ముందుంచారు. ఆరేంజ్ ది వరల్డ్ అంటూ మహిళలపై హింసకు వ్యతిరేకంగా కదిలారు, సాంఘిక మాధ్యమాల్లో మహిళల కథనాలకు పెద్దఎత్తున ప్రచారం వచ్చింది. ఫేస్ బుక్, యూట్యూబ్, ట్విట్టర్ మొదలగు వాటి కేంద్రంగా మహిళలపై వ్యతిరేకంగా పెద్ద ఎత్తున ప్రచారం సాగింది. ఇంటర్ పార్లమెంటరీ యూనియన్ నివేదిక ప్రకారం ఈ సంవత్సర కాలం లో 43 దేశాల్లో 564 మంది ఎంపిలు ప్రమాదకర పరిస్థితులను ఎదుర్కొంటున్నారు. అమెరికాలో 36%, ఆసియా 27%, అఫ్రికా 16%, యూరప్ 11%, మేనా 9%, సౌత్ పసిఫిక్ 1%గా ఉంది. మొత్తం మీద మనం గమనించినపుడు వయస్సులు, స్థాయిలు తేడా లేకుండా మహిళలు పట్ల వివక్ష, అసమానతలు కొనసాగుతూనే ఉన్నాయి. ఈ అసమానతలు తొలగించుటకు, హింసకు వ్యతిరేకంగా వివిధ దేశాల్లో వివిధ వద్దతుల్లో మహిళలు నిరసన తెలియ జేయటంతో పాటు ఐక్య రాజ్య సమితి మహిళా విభాగం కూడా కార్యక్రమాలకు పిలుపు నిచ్చింది. అనేక దేశాల్లో కొన్ని హక్కులు సాధించ గలిగారు. అంతే కాదు ప్రపంచ వ్యాప్తంగా 6 మిలియన్ మహిళలు వివిధ సంఘాలకు సంబంధించిన వారు మహిళలు మీద జరుగుతున్న హింసకు వ్యతిరేకంగా ముక్తకంఠంతో ముందుకొచ్చారు.

అంతర్జాతీయ మహిళా దినోత్సవం ప్రపంచ వ్యాప్తంగా అనేక దేశాలలో నిర్వహించబడుతున్నది. జాతి, భాష, సంస్కృతి, ఆర్థిక, రాజకీయ విభేదాలకు అతీతంగా మహిళలందరినీ గౌరవించాలనీ, వారి కృషిని విజయాలనూ అభినందించాలనీ మహిళాదినోత్సవం మనకు తెలియజేస్తుంది. 20వ శతాబ్దపు ప్రారంభంలో ఉత్తర అమెరికా ఖండంలోనూ, యూరపులోనూ జరిగిన కార్మికోద్యమాల ప్రభావంతో అంతర్జాతీయ మహిళా దినోత్సవం అనే తలంపు పుట్టింది. అలా ప్రారంభం అయిన మహిళా దినోత్సవం క్రమేణా ప్రపంచ వ్యాప్తంగా అంతర్జాతీయ మహిళా ఉద్యమం బలం వుంజుకోవడం, 4 సార్లు ఐక్యరాజ్యసమితి అంతర్జాతీయ మహిళా మహాసభలను నిర్వహించడం జరిగింది. ఆర్థిక రాజకీయ రంగాలలో మహిళా హక్కులను బలపరిచే ఉద్దేశ్యంతో ప్రతి సంవత్సరం అంతర్జాతీయ మహిళా దినోత్సవం జరుపుకుంటున్నాము.

పరిణామ క్రమం:

1909 ఫిబ్రవరి 28నాడు అమెరికాలో మొట్టమొదటిసారి జాతీయ మహిళాదిన ప్రస్తావన జరిగింది. అంతకు ముందు సంవత్సరం 1908లో అదే రోజున న్యూయార్క్‌లో వస్త్ర కార్మికుల సమ్మె జరిగింది. మహిళలు దారుణమైన పనిపరిస్థితుల్ని నిరసిస్తూ ఆ సమ్మెలో చురుగ్గా పాల్గొన్నారు. ఆనాడు మహిళలు ప్రదర్శించిన పోరాట స్ఫూర్తిని ప్రశంసిస్తూ అమెరికా సోషలిస్టుపార్టీ ఫిబ్రవరి 28 సమ్మెకు గౌరవ సూచికంగా ఆరోజును జాతీయ మహిళా దినోత్సవం జరుపుదామని 1909లో ప్రతిపాదించింది.

1910లో కోపెన్‌హేగెన్ సోషలిస్టు ఇంటర్నేషనల్ సమావేశం జరిగింది. ఈ సమావేశంలో మహిళాదినోత్సవ ఆవిర్భావాన్ని, మహిళా హక్కుల ఉద్యమాన్ని ప్రశంశించడంతోపాటు మహిళల ఓటు హక్కు సాధనకోసం ప్రతిపాదన కూడా

మహిళా దినోత్సవ పరిణామ క్రమం

జరిగింది. అనంతరం జరిగిన మరొక మహిళా నదన్న ఈ ప్రతిపాదన బలపరచింది. ఆ సదస్సులో 17 దేశాల నుండి 100 మంది మహిళలు పాల్గొన్నారు. అందులో ముగ్గురు ఫిన్లాండ్ పార్లమెంటు సభ్యులు వున్నారు. ఫిన్లాండ్ దేశపు పార్లమెంటుకు మహిళలు ఎన్నిక కావడం అదే మొదటిసారి. ఎన్నికైన ముగ్గురు సదస్సుకు వచ్చారు. అయితే అంతర్జాతీయ మహిళా దినోత్సవం ఏ రోజు జరపాలనే విషయం ఖరారు చేసుకోలేదు.

1911-కోపెన్‌హేగెన్ సమావేశస్ఫూర్తితో ఆస్ట్రేలియా, డెన్మార్క్, జర్మనీ, స్విట్జర్లాండ్ దేశాలలో 1911 మార్చి నెల 19న 10లక్షలకుపైగా మహిళలు, పురుషులు మహిళా హక్కులను డిమాండ్ చేస్తూ ప్రదర్శనలు జరిపారు. మహిళలకు ఓటుహక్కుతోపాటు అధికార స్థానాలలో మహిళల నియామకం జరగాలనీ, మహిళలకు ఉపాధి సంబంధ శిక్షణ నిర్వహించాలనీ ఉద్యోగాలు చేసే మహిళలపట్ల వివక్షను రూపుమాపాలనీ డిమాండ్ చేశారు.

1913-1914- అంతర్జాతీయ మహిళా దినోత్సవం మొదటిప్రపంచ యుద్ధాన్ని నిరశించే వేదికగా నిలబడింది. అప్పుడే శాంతి ఉద్యమంలో భాగంగా రష్యా మహిళలు మొదటి అంతర్జాతీయ దినోత్సవంగా ఫిబ్రవరి చివరి ఆదివారాన్ని నిర్ణయించారు. యూరప్‌లోని మిగతా దేశాల మహిళలు మార్చి 8న యుద్ధ వ్యతిరేక ప్రదర్శనలు చేశారు. 1917-యుద్ధ నేపథ్యంలో రష్యా మహిళలు “ఆహారము మరియు శాంతి” డిమాండ్ చేస్తూ ఫిబ్రవరి చివరి ఆదివారంనాడు సమ్మెలు, నిరసన ప్రదర్శనలు చేశారు. (కొత్త క్యాలెండర్‌లో అది మార్చి 8 అయింది). 4రోజుల తరువాత జార్స్ పదవీ త్యాగం చేయగా తాత్కాలిక

ప్రభుత్వం మాత్రం మహిళా ఓటుహక్కును కల్పించడం జరిగింది. 1975-ఈ సంవత్సరం అంతర్జాతీయ మహిళా సంవత్సరంగా గుర్తించబడింది. ఐక్యరాజ్యసమితి మార్చి 8నాడు అంతర్జాతీయ మహిళా దినోత్సవం జరపడం ప్రారంభమైంది. 1995 “బీజింగ్ ప్రకటన, కార్యాచరణ వేదిక” అనేపేరుతో ఒక చారిత్రాత్మకమైన ప్రణాళిక తయారైంది. 189 దేశాల ప్రభుత్వాలు ఆ ప్రకటనపై సంతకాలు చేశాయి. 12 కీలకమైన అంశాలను గుర్తించారు. మహిళల అభ్యున్నతి పరిధివిస్తే ప్రపంచం కోసం కృషి చేయాలని ప్రకటించారు. మహిళలపట్ల వివక్ష, హింస అంతం కావాలని, చదువు, ఆదాయం, రాజకీయాలు, వ్యక్తిగతజీవితం వీటన్నింటిలోనూ మహిళలకు స్వేచ్ఛ సమానత్వం రావాలని అందుకోసం కృషి చేస్తామని ప్రకటించారు. 2014 అంతర్జాతీయ మహిళా కమీషన్ 58వ సమావేశం జరిగింది. మహిళా హక్కులు, సమానత్వం గురించి ఐక్యరాజ్యసమితి జరుపుతున్న వార్షిక సమావేశం ఇది. “బాలికలు, మహిళల సహస్రాబ్ది అభివృద్ధి లక్ష్యాలు- సవాళ్ళు, విజయాలు” అనే అంశాన్ని ఈ సమావేశం చర్చించింది. సహస్రాబ్ది అభివృద్ధి లక్ష్యాలు 8 ఉన్నాయని పేర్కొన్నారు. ఈ 8 లక్ష్యాలకు సంబంధించి సాధించిన విజయాలను, ఎదుర్కొంటున్న అవరోధాలను చర్చించామని చెప్తున్నారు. మహిళా సమానత్వం, స్వేచ్ఛ గురించి ప్రేరణ, స్పృహ కల్పించడంలోనూ అవసరమైన వనరుల సేకరణలను సహస్రాబ్ది అభివృద్ధి లక్ష్యాలు ముఖ్యమైన పాత్ర నిర్వహిస్తున్నట్లుగా చెప్తున్నారు. ఐక్యరాజ్య సమితి సంస్థలు, స్వచ్ఛంద సంస్థలు ఈ అంశంపై కృషి చేస్తున్నాయి.

(అనువాదం: సి.టాన్యా)

ఆధునిక భారతం మొదటితరం స్త్రీ వాది సావిత్రి బాయి పూలే. జనవరి 3 సావిత్రి బాయి పూలే 188 వ జయంతి. పూలే దంపతులు లేని ఆధునిక భారత దేశ చరిత్రను మనం ఊహించలేము. దేశ సాంఘిక సంస్కరణోద్యమంలో వారి పాత్ర ఒక అద్భుతం. భారత సామాజిక నూతన ఒరవడికి మార్గం సుగమం చేయటం లో వీరి పాత్రకు ఒక ప్రత్యేకత ఉంది. ఈ ఉద్యమ గమనం లో ఎన్ని ఆటు పోట్లు వచ్చినా వాటిని తట్టుకుని నిలబడి ఎదుర్కొన్న నేటి తరానికి కూడా సాధ్యం కానిపని.

సావిత్రిబాయిపూలే 1831 వ సంవత్సరం జనవరి 3 వ తేదీన నైగాన్ నందు లక్ష్మి మరియు ఖాందోజి దంపతులకు మొదటి సంతానం. వీరిది రైతు కుటుంబం. ఈమెకు తొమ్మిదేళ్ల వయసులో పడమూడేళ్ల వయసు బాలుడైన జ్యోతి రావు పూలే కు ఇచ్చి 1840వ సంవత్సరంలో పెద్దలు వివాహం జరిపారు.

వివాహం అనంతరం అప్పటికే అభ్యుదయకరమైన భావాలున్న జ్యోతిరావు పూలే ఆయన సతీమణి అయిన సావిత్రి బాయి పూలే తో కలసి సాంఘిక సంస్కరణోద్యమంలో నూతన ఒరవడికి తెర లేపారు. ఆనాడు ఉన్న పరిస్థితుల్లో స్త్రీలు మాట్లాడటానికి కూడా అవకాశం లేదు. ఐనాసరే సామాజిక రుగ్మతలు పారద్రోలుటకు తనవంతు కృషి చేసి నేటి మహిళలకు కూడా ఎంతో ఆదర్శంగా నిలిచారు సావిత్రి బాయి పూలే.

ఆనాటికి ఉన్న పరిస్థితులును గనుక మనం ఒకసారి గమనించినట్లయితే మనువాదం విశృంఖలంగా పెచ్చరిల్లుతున్నది. బ్రాహ్మణ వాదం కోరలు చాచి చూస్తున్నవేళ. బ్రాహ్మణులకు తప్ప ఎవరికీ స్వేచ్ఛ లేని రోజులవి. బదుగు, బలహీనులు, మహిళలు చదువుకోవటానికి వీలు లేదు. స్వేచ్ఛగా మాట్లాడటానికి వీలు లేదు. చివరకు మనస్ఫూర్తి గా నవ్వటానికి కూడా వీలు లేదు. మరో వైపు స్త్రీలకు అన్ని ఆంక్షలే. గట్టిగ

అజరామరం...

నవ్వకూడదు. మాట్లాడకూడదు. ముసుగు వేసుకుని, తలదించుకుని ఉండాల్సిన పరిస్థితి. ఇది ఇలా ఉండగా బాల్య వివాహాలు, సతి సహగమనాలు, కులవివక్ష, అంటారని తనం, వితంతువులను హీనంగా చూసే దుస్థితి వంటి సామాజిక రుగ్మతలున్నాయి. వీటిని ఎదిరించాలని కంకణబద్ధులయినారు పూలే దంపతులు. వీరిరువురు చేసిన సేవ ఎంత గొప్పదంటే వీరితో మాట్లాడకుండా వెలివేసేటంత.

1840 సంవత్సరంలో వివాహనంతరం 1841లో ఈమె ఇంటిలోనే విద్యాభ్యాసం ప్రారంభించారు, 1847లో ఉపాధ్యాయురాలిగా శిక్షణ పొందారు, 1848 లో భర్త జ్యోతి రావు పూలే తో కలసి పూణేలో క్రింది కుల బాలికల కోసం పాఠశాల ను ప్రారంభించారు. ఇది మొదట తొమ్మిదిమంది బాలికలతో ప్రారంభమైంది, 1849లో పూణే, సతారా, అహ్మదా నగర్లలో, 1852లో మరికొన్ని పాఠశాలలు స్థాపించారు. ఈమె పాఠశాలకు పాఠాలు బోధించుటకు వెళ్లిన సందర్భంలో సనాతన ఛాందసవాదుల కారణంగా ఎన్నో అవమానాలు ఎదుర్కొంది.

ఆమెను మార్గమధ్యంలో ఆపి అసభ్యకరమైన పదజాలంతో దూషించి, దుర్భాషలాడి, రాళ్లతో దాడి చేసి, పేడ నీళ్ళు

చల్లి అవమానించే వారు. అయినా సరే వెనుకడుగు వేయలేదు. ఆమె తీసుకు వెళ్లే సంచిలో అదనంగా మరో చీర పెట్టుకుని వెళ్లి పాఠశాల వద్ద మార్చుకునే వారు. వారి యొక్క ఆనాటి మొక్కవోని ధైర్యం ఎంతో మంది మహిళలు విద్యావంతులుగా మారుటకు శ్రీకారం చుట్టింది. బాల్య వివాహాలను వ్యతిరేకించారు. చిన్నవయసులో వివాహం చేయటం వలన ప్రసవించే శక్తి లేక అనేకమంది బాలికలు ప్రాణాలు కోల్పోతున్నారని మరియు చిన్నవయసులో భర్త ను కోల్పోయిన వాళ్ళు వితంతువులుగా జీవితాన్ని గడపాల్సి వస్తుంది అనే వాదన ధృఢంగా వినిపించారు.

అంతే కాదు వితంతువులను హీనంగా చూసేవారు. గుండు గీయించి తెల్లచీర కట్టించి ఒక అశుభ సంకేతంగా చిత్రించారు. ఈ దురాచారాన్ని రూపుమాపుటకు వితంతు పునర్వివాహాల్ని ప్రోత్సహించారు. దగ్గరుండి చేయించారు ఇది చాల సాహసోపేతమైన నిర్ణయం. ఎందుకంటే నేటి సమాజం కూడా పూర్తి స్థాయిలో అంగీకరించని సంఘటన ఇది. గర్భిణీలయిన వితంతువులు కోసం 1853 లో ఒక గృహాన్ని ఏర్పాటు చేసి వారి బాగోగులు దగ్గరుండి చూసారు. వితంతు మహిళలకు గుండు గీసే పద్ధతి పోవాలని

ఆమె క్షురకులను ఐక్యం చేసి బ్రాహ్మణ వితంతువులకు మేము గుండు గీయం అని బండ్ చేయించారు. వరకట్నాన్ని వ్యతిరేకించారు. కులాంతర వివాహాలను ప్రోత్సహించారు.

1852 లో మహిళా హక్కులను మహిళలకు తెలియ జేయుటకు, సామాజిక చైతన్యాన్ని పెంపొందించుటకు “ మహిళా సేవ మండల్ ” ఏర్పాటు చేసారు. కార్మికులు, గ్రామీణ పేదల కోసం జ్యోతి రావు పూలే 52 ఆహార కేంద్రాలను తెరిచారు. వీటన్నింటిని ఆమె చూసుకునేవారు, వారిరువురూ కలసి ఏర్పాటు చేసిన బోర్డింగ్ పాఠశాలలను దగ్గరుండి చూసుకునే వారు, జ్యోతిరావు పూలే మరణించినప్పుడు ఆనాటి సాంప్రదాయాన్ని ధిక్కరించి ఆయనచితికి నిప్పంటించారు.

1863లో సంఘ బహిష్కృతులయిన తల్లి, పిల్లల కోసం శరణాలయం స్థాపించారు, ప్లేగు వ్యాధి గ్రస్తుల కొరకు ఒక ఆశ్రమాన్ని ఏర్పాటు చేసారు. వారికి సేవ చేసే వారు,

వితంతువులను హీనంగా చూసేవారు. గుండు గీయించి తెల్లచీర కట్టించి ఒక అశుభ సంకేతంగా చిత్రించారు. ఈ దురాచారాన్ని రూపుమాపుటకు వితంతు పునర్నివాహాల్ని ప్రోత్సహించారు. దగ్గరుండి చేయించారు. ఇది చాల సాహసోపేతమైన నిర్ణయం. ఎందుకంటే నేటి సమాజం కూడా పూర్తి స్థాయిలో అంగీకరించని సంఘటన ఇది. గర్భిణీలయిన వితంతువులు కోసం 1853 లో ఒక గృహాన్ని ఏర్పాటు చేసి వారి బాగోగులు దగ్గరుండి చూసారు. వితంతు మహిళలకు గుండు గీసే పద్ధతి పోవాలని ఆమె క్షురకులను ఐక్యం చేసి బ్రాహ్మణ వితంతువులకు మేము గుండు గీయం అని బండ్ చేయించారు.

జ్యోతి రావు పూలే స్థాపించిన సత్య శోధక్ సమాజాని ఆయన మరణానంతరం కూడా ఈమె నడిపారు. పశ్చిమ రాష్ట్రంలో వచ్చిన తీవ్రమైన కరువులో ఈ సంస్థ ఎన్నో సేవలందించి సహాయకారిగా నిలబడింది.

ఈ రకంగా నమాజానికి ఎన్నో సేవలందించి, సామాజిక రుగ్మతలకు ఎదురుగా నిలబడిన ధీర వనిత సావిత్రి బాయి పూలే. మగవాళ్లు నహితం నిలబడలేనంత తెగువతో స్త్రీల అభివృద్ధి కోసం నిలబడిన వీర వనిత ఈమె. వీరు ప్లేగు వ్యాధి గ్రస్తులకు పెట్టిన ఆశ్రమంలో వారికి సేవ చేస్తూ ఈమె కూడా ఆ వ్యాధి

బారిన పడ్డారు. చివరకు ప్లేగు వ్యాధితో 1897 మర్చి 10న తుది శ్వాస విడిచారు. ఆమె భౌతికంగా ఈ సమాజం నుండి దూరమై లక్ష్యాల ఆశయాల రూపంలో జీవిస్తున్నారు. ఈమె జీవితం అజరామరం ఆమె నాడు నేడు ఎన్నటికీ ఆదర్శప్రాయమే. నేడు ఇంత శాస్త్ర సాంకేతిక పరిజ్ఞానం పెరిగిన తర్వాత కూడా మహిళల, దళితుల స్థితి గతులు దుర్భరంగా ఉన్నాయి. పూలేలను ఆదర్శంగా తీసుకుని ఈ దుర్భర పరిస్థితులను దూరం చేసే ప్రయత్నం చేయాల్సిన భాద్యత ప్రతిఒక్కరి పైన ఉంది. అదే మనం వారికిచ్చే నిజమైన నివాళి.

కవిత

ఇప్పడామె....

- ఫణిమాధవి కన్నోజు

ఒక శక్తి ఎపుడూ ఆమె చెవిలో
గుసగుసలాడుతుండేది
ఈ తుఫాను నువు తట్టుకోలేవ్
ఈ రోజు ఆమె సమాధానమిచ్చింది
నేనే ఓ తుఫాను..

మర్నాలెన్నో దాచేస్తూ
మనోహరమైన నవ్వులు చిందిస్తుంది
ఉప్పుకడలి అలల తళతళలెప్పుడూ తీరం
దాటనీయక కొత్త అందంతో మెరిసే
ఆమె కళ్ళు చూపు తిప్పుకోనీవు
ఏ ఈదురుగాలులూ ఆమె
కాంతిని ఆర్పలేకపోయావ్

తన పక్కనున్న మర్రి వృక్షమూ కూలిపోయింది
తన చేతుల ఆసరాగా అల్లుకుపోతున్న

తీగెలు చూసి ఆమె కాళ్ళు ఇనుప స్తంభాలైనై
చుట్టూ కర్ణభేరిని తాకుతున్న కపాలాల

కేకలు ఆమెను కుంగదీయలేదు
గుండె గూడులోని పిట్టల కువకువలే
ఆమెకు సుప్రభాతాలూ
లాలిపాటలు మరేమీ చెవిని తాకవు..

వెనక నుంచి వేల చెవుల కొరుకుళ్ళు..
ఇంపాజిబుల్.. ఈజ్ షి ఎ వుమన్ ఆర్ ఎ ఫిక్షన్ స్టోరీ..
ఆమె వెన్ను వంచలే.. వెనుదిరగలే..
ఆమె మనసు దప్పు వాయించి చెప్పింది..
యస్ అయామ్ ఓన్లీ ద క్వీన్
అండ్ ద వారియర్ ఆఫ్ మై స్టోరీ..
యు కాన్ట్ అండర్ స్టాండ్ మై డియర్స్...

(గత సంచిక తరువాయి)

వారి మాటలు నమ్మి పంతులుగారు కుటుంబ సమేతంగా బయలుదేరి వెళ్ళారు. బందరులో వితంతు వివాహ వార్త పెద్ద అలజడి లేపింది. సముద్రము అల్లకల్లోల మయినంతగా అలజడి జరిగింది. దానితో ఆ న్యాయవాది పంతులుగారితో మాటలాడుటకే (బహిరంగంగా) భయపడినాడు. పంతులుగారితో చాటుగా తానిప్పుడు రోగపీడితుడినిగానున్నానని అందువలన వివాహ ప్రయత్నము మానుకున్నానని కుంటిసాకులు చెప్పారు. కానీ పంతులు గారు ఆశాభంగము చెందలేదు. వచ్చాము కనుక కొన్ని సభలు జరిపి ఉపన్యాసించాలను కున్నారు. వల్లూరు జమిందారు గారి విశాల భవనములో ప్రథమ ఉపన్యాసము చేసారు. వితంతు వివాహములు చేయుచున్న మనిషి ఎట్లా ఉన్నాడో చూడాలన్న కుతూహలము వలన, ఉపన్యాసము వినాలని ప్రజలు సభా భవనములో కిక్కిరిసారు. వచ్చినవారు చివరవరకు కూర్చుండి ఉపన్యాసము విన్నారు.

వద్దమన్నాటి వెంకటాచలం పంతులు గారు వితంతు వివాహములకు బద్ధ విరోధి. ఒకరోజు ఉదయము వేళ పంతులు గారు వెంకటాచలం పంతులుగారి ఇంటికి వెళ్ళారు. ఆ సమయాన వారు జపము చేస్తున్నారు. పంతులుగారిని లోపలకు పిలిపించి తన నరనన కూర్చుండ బెట్టుకున్నారు. వట్టి ఉపన్యాసములవలన లాభము లేదనీ శాస్త్రార్థ విచారణ అత్యవసరమనీ, దానికొరకు పండితుల సభ జరుపుట ఉచితమని చెప్పారు. పంతులుగారు దానికి అంగీకరించారు. మరునాడు వెంకటాచలముగారి చావడిలో మధ్యాహ్నం శాస్త్రార్థ చర్చ ప్రారంభమయింది. పరాశరస్మృతి పరమ ప్రమాణమయినందున,

శ్రీశ్రీమాసని సంపుటి-14 సంపుటి-02

శాస్త్రార్థ చర్చాగోష్ఠి వీరేశలింగం పంతులు

“నష్టేమృతే” అను శ్లోకము యొక్క అర్థమొక్కటే నిర్ణయమునకు కొలమానమని పంతులుగారు చెప్పారు. దానికి ప్రత్యర్థి పండితుడు అంగీకరించాడు. కాని ఆ శ్లోకమునకు అర్థము తనదైన రీతిలో చెప్పాడు. వాటికి పంతులు గారు సహేతుక మయిన నమాధానములు చెప్పుచూ ఖండించారు. పావుగంట గడచిన తర్వాత ప్రత్యర్థి పండితుడు సభికుల నుద్దేశించి

“అయ్యా, వీరు తమ జీవితమును ఇందులో ధారపోసి విశేష కృషి చేసారు. నాకు కొంత కాలము గడువు ఇస్తేగాని వీరితో వాదము చేయలేను” అని ఊరుకున్నాడు.

బందరు నుండి తిరిగి వచ్చి మిత్రులతో కలసి 1884 జూన్ 22న ఒక కొత్త నమాజమును ఏర్పాటు చేశారు. ఈ నమాజములో రామకృష్ణయ్యగారు, గవర్రాజుగారు, ఆత్మూరి లక్ష్మీనరసింహం పంతులు గారు, వీరేశలింగం పంతులు గారు, న్యాపతి సుబ్బారావు గారు ఉన్నారు. ఇది పూర్వ నమాజము యొక్క అనుబంధమే. కార్యనిర్వాహక సంఘమందు ఏడుగురు సభ్యులు, సామాజికులు ఆరుగురును, వివాహము చేసుకున్న వారినుండి ఒకరిని ప్రతి సంవత్సరము ఎన్నుకొనుటకు నిర్ణయము జరిగినది. చెన్నపట్టణములో రఘునాథరావు గారు, చెంచెలరావు గారు వితంతు వివాహంలో భోజనము చేయలేదు.

మాధ్యుల మరస్వామి ఉత్తరాది నుండి చెన్నపట్టణమునకు వచ్చి కొంతకాలమక్కడ వున్నారు. మాధ్యులము వారు పెట్టే బాధలు తట్టుకోలేక రఘునాథరావు, చెంచెలరావు గారలు ప్రాయశ్చిత్తము చేసుకొన్నారు. వారివిషయము పంతులుగారికి ఉత్తరంలో తెలియపరుస్తూ, వితంతు వివాహములకు సాయము చేస్తామని చెంచెలరావుగారు తెలిపారు. శీతాకాలపు సెలవులలో

పంతులుగారు చెన్నపట్టణము వెళ్లి రఘునాథరావు గారిని కలసికొని ప్రాయశ్చిత్తపు సంగతి ఎత్తారు. అంతట రఘునాథరావు గారు నేను ప్రాయశ్చిత్తము చేసికొన్నానని రాసిన బుద్ధిహీనుడెవ్వడు? మా స్వాముల వారు ఇచటనే ఉన్నారు. పెండ్లివారు కుదిరినచో ప్రాయశ్చిత్తము చేసు కున్నట్లు రాసిన వాని ఇంటిముందే పెండ్లి జరిపించి వానికి బుద్ధి చెబుతానని ఉత్తరకుమార ప్రతిజ్ఞలు

చేసాడు. అతని మాటలకు పంతులుగారు సిగ్గుపడ్డారు. తిరిగి ఇంటికి వచ్చారు. విద్యార్థులు ఒక ముసలి బ్రాహ్మణుడు పంతులుగారి కోసం తిరుగుచున్నాడని వారు చెప్పారు. మరునాడు ఆ వృద్ధ బ్రాహ్మణుడు పంతులుగారిని కలసి చిత్తూరు జిల్లాలోని తమ గ్రామములో ఇరువురు వితంతువులు న్నారని, వీరికి వివాహము చేయుటకు వారి తల్లితండ్రులు అంగీకరించారని చెప్పాడు. ఆ వృద్ధున్ని తన బండిలో ఎక్కించుకుని పంతులుగారు చెంచెలరావుగారి ఇంటికి వెళ్లి 25 రూపాయలిమ్మని అడిగారు. ఇటువంటి వారు సొమ్ము కాజేస్తారని చెంచెలరావు గారన్నారు. అలా జరిగితే ఆ నష్టము తాను భరిస్తానని చెప్పి పంతులుగారు చెంచెలరావు గారి వద్ద నుండి 25 రూపాయలు వృద్ధ బ్రాహ్మణు నకు ఇచ్చారు. తరువాత తిన్నగా రఘునాథ రావుగారి ఇంటికి వెళ్లారు.

(సశేషం)

అయ్యప్ప ఎవరి వాడు?

శబరిమలై - శబరి కొండ.. పిల్లల్ని కనే వయస్సులోని స్త్రీలకు ప్రవేశం నిషిద్ధం.. అసలు ఈ శబరిమల శబరులకు- అంటే ఆదివాసీలకు చెందినదనీ.. వారి తెగనాయకుడు అయ్యన్-అయ్యప్పన్ గా ఇక్కడ ఉండేవాడనీ హిందూ సవర్ణులు ఆ కొండల్ని ఆదివాసీల వసరుల్ని ఆక్రమించుకోవడంతో ఆగకుండా వారి దేవుడిని కూడా గుంజుకున్నారనీ వారు ఆరోపిస్తున్నారు. పూజారిత్యాన్ని తమనుండి లాక్కుని దేవుడిని వ్యాపారం చేసేసారని వారంటున్నారు. మరి చరిత్రలో జరిగిన అన్యాయాలు సరిచేసేందుకే రామమందిరం మనదేశంలో హిందువులకు మీద హక్కుంది అని అరుస్తున్న బిజేపీ ఆదివాసీలకు చరిత్రలో జరిగిన అన్యాయం గురించి ఎందుకు మౌనం పాటిస్తున్నది?

ఎందుకంటే ఆదివాసీలను ప్రత్యేకించి ద్రవిడ ఆదివాసీలను అనురులుగా, దస్యులుగా ఆరెస్సెస్ భావిస్తుంది. ఎప్పుడూ అగ్ర వర్ణాలకు వ్యతిరేకంగా అది దళిత గిరిజనులకు, స్త్రీలకు మద్దతు నియ్యదు. పైగా ఆదివాసీలను వారి వారి స్థానిక దేవతలనుండి ఆరాధనల నుండి దూరంచేసి వారిని హిందువులుగా మార్చే పని ఆరెస్సెస్ పెద్ద ఎత్తున చేస్తున్నది.

వారిని బ్రాహ్మణీకరించడంతోపాటు వారి దేవతల్ని మింగేసి జీర్ణం చేసుకునే ప్రక్రియ కూడా నడుస్తున్నది. పైగా ఈ ఒక్క కొండపైనా ఆదివాసీల హక్కుని అంగీకరిస్తే కొండల్లోని వేలాది హిందూ దేవాలయాలు ఆదివాసీ దేవతల నిలయాలుగా తేలతాయి. తర్వాత వంతు హిందువులు ఆక్రమించిన జైన బౌద్ధం ఆలయాలకూ వస్తుంది.

దేశంలో ఆరాధనా స్థలాన్ని అత్యంత ఆకర్షణీయంగా శిల్పాలు, చిత్రలేఖనాలతో నిర్మించింది తొలిసారి జైనులు బుద్ధులే..! చీమల మట్టల్ని ఆక్రమించినట్టు ఆ ఆలయాల్లో హిందు దేవతల్ని ప్రతిష్ఠించారని చరిత్రకారులు స్పష్టంగా చెబుతున్నారు. ఈ

అన్యాయాన్ని కూడా వారు “అయ్యప్పన్” ని ఆదివాసీలకు అప్పగించి సరిచేయాలికదా! కాని అయ్యప్పను వదులుకోవడానికి హిందూత్వం సిద్ధంగా లేదు. కందాళం రాజు కుటుంబం అది మా హక్కు అంటున్నది. అసలు అడవులు, కొండలు రాజు కుటుంబాల ప్రైవేటు ఆస్తులుగా 70 ఏళ్ళ న్యతంత్ర్యం తర్వాత ఎట్లా కొనసాగుతున్నాయి?

1990కి ముందు అన్నప్రాసన్నలకూ, సినిమా షూటింగ్ లకు గుడినీ, 18 మెట్లనీ అద్దెకు యిచ్చి ఆదాయం పొందిన కుటుంబం, బ్రష్టుకు ఇప్పుడు స్త్రీలకు ప్రవేశం వద్దనే నైతిక హక్కు ఉందా? 1991లో హైకోర్టు స్త్రీలకు ప్రవేశం నిషేధించాక అనుకోకుండా వచ్చిన పాపులారిటీతో ఇప్పుడు అంతులేకుండా వచ్చి పడుతున్న భక్తులు, కానుకలు చుట్టుపక్కల జరిగే వ్యాపారాలు పోతాయనేది కదా అసలుభయం. స్త్రీలకు నిషేధం అనేది భక్తులకు ఒక ఆకర్షణ! ఒక ఆధిపత్యం! భక్తిలో కూడా ఆ ఆకర్షణ పోతే భక్తులు తగ్గుతారనేది కదా ప్రతిఘటనకు కారణం.

అయ్యప్ప స్త్రీలను వద్దన్నాడనటానికి ఆదారం దత్తాత్రేయ పురాణం అంటున్నారు. మనకి పుక్కిటి పురాణాలు, స్థలపురాణాలు ఏ పూజారో, పురోహితుడో అవసరాన్ని బట్టి

ప్రతిగుడికి రాసారు. రాయించుకున్నారు. దాని ప్రామాణికతను సుప్రీంకోర్టు అంగీకరించలేదు. మకరజ్యోతి బూటకం హేతువాదులు పటా పంచలు చేశారు. మా “అయ్యప్పన్” ను చూడ్డానికి ఏ నిషేధం లేదని ఆదివాసీలు ప్రకటించారు. కాబట్టి నిషేధం హైకోర్టు పెట్టింది. దాన్ని సుప్రీంకోర్టు ఎత్తేసింది.

స్త్రీల రుతుస్రావం - అవవిత్రం అయ్యింది పితృస్వామ్యంలోనే.. మాతృ పరంపర కాలంలో జన్మకు కారణం అయిన రక్తం రుతుస్రావం పవిత్రం! అదే పురుషాధిక్య సమాజంలో ఎట్లా నిషేధానికి గురవుతుందో దేవీప్రసాద్ చటోపాధ్యాయ చక్కగా వివరిస్తారు. కుంకుమమాజ, బొట్టు నిషేధించబడిన రుతుస్రావపు చిహ్నాలే.. స్త్రీ దేవతల పూజార్లు ఎర్రచీర ధరించడం స్త్రీల పూజారిత్వం పురుషులు లాక్కున్నారనే దానికి ప్రతీక.

శనిసింగనాపూర్ లో స్త్రీల ప్రవేశాన్ని అడ్డుకుంది స్థానికులే.. ఇప్పుడు భక్తులంతా హాయిగా పోయి వస్తున్నారు. దేవుడికి ఏం కాలేదు.. స్త్రీలకూ ఏ ఉత్పాతం రాలేదు. అక్కడ బిజేపీ ప్రభుత్వం ఉంది కనుక అది రాజకీయం కాలేదు. అయ్యప్ప దగ్గరికి స్త్రీలను అనుమతించాలని పిటీషన్ లో 10 ఏళ్ళక్రితం భాగస్వామి అయిన ఆరెస్సెస్

దాని అనుబంధ సంస్థలు ఇప్పుడెందుకు ప్లేటు ఫీ రాయించాయి? తమ ఛాందస సంకుచితత్వం నుండి బయటపడి ఆధునికం కాకుంటే మెజారిటీ సమాజం తమను తిరస్కరిస్తుందనే భావన ఆనాడు ఉంది. ఇప్పుడు ఈ సంకుచితత్వం ఓట్లు రాల్చడానికి ప్రాతిపదికగా మారే అవకాశం ఉండటంతో ఈ మారు మనసు పొందారు. దీన్ని బిజెపి కేరళ అధ్యక్షుడు “మంచి అవకాశం” రెచ్చగొట్టండి, వ్యూహాత్మకంగా హింస సృష్టించి లాభ పడదాం” అని బహిరంగంగా ప్రకటించాడు.

కేరళ పోలీసులు సంయమనంతో వ్యవహరిస్తుంటే ఇది నెరవేరదు. కనుక మీడియా నుండి వచ్చిన మహిళలపై దాడికి దిగారు. ఏది ఏమైనా ఆరాచకం సృష్టించి కాల్పుల దాకా తెచ్చి నాస్తిక ప్రభుత్వం భక్తుల్ని కాల్చిచంపిందనే ప్రచారంలో కేరళలోపాగ వేయదలారు. అమాయకుల్ని బలివ్వడానికి ఎంతమాత్రం సంకోచించలేదు. కానీ ప్రభుత్వం స్థిరంగా వ్యవహరించిన తీరుతో వాళ్ళు అడ్డంగా దొరికిపోయారు. ఇప్పుడు నిజమైన భక్తులెవరూ “ఈ గోల” జోలికి పోవడం లేదు. తమదారిన తాము దర్శనం చేసుకుని వస్తున్నారు.

హైకోర్టు భక్తుల పట్ల అనుచితంగా ప్రవర్తించారని పోలీసుల్ని తప్పుపట్టింది. కానీ ఈ భక్తులు స్త్రీల పట్ల ఎట్లా ప్రవర్తించారో గమనించినా? అసలు సుప్రీంకోర్టు నాటి ప్రధాన న్యాయమూర్తి తీర్పు వెలువరించడానికి తొందరపడిన తీరు అనేక ప్రశ్నలకు తావిచ్చింది. నిజంగా ఎన్నికల ముందు ఈ తీర్పు రావడం వలన ప్రధాన సమస్యలు ప్రత్యేకించి కేరళ వరదసాయానికి కేంద్రం వెండిచెయ్యి చూపిందనేది వెనక్కిపోయి చర్చలు ప్రక్కదారి పట్టాయా? తనపైన వచ్చిన ఆరోపణలను పూర్వపక్షం చేయడానికి ఒక అభ్యుదయకరమైన తీర్పు ఇచ్చారా? ఖచ్చితంగా వేలాది గంటలు మీడియా సమయం, పత్రికల్లో స్థలం దీనిపై వెచ్చించబడినాయి.

అన్ని మతాలు స్త్రీలకు సమాన హక్కులు ఇవ్వాలి. యివ్వకపోతే రాజ్యాంగం ఆ హక్కును పరిరక్షించాలి. దీనిలో రెండో అభిప్రాయంలేదు. కానీ దేశంలో స్త్రీల ఉపాధి, విద్య, దారిద్ర్యం, ఆరోగ్యం, ఆస్తి హక్కులు వంటి సమస్యలు నిరంతరాయంగా చర్చించాల్సిన అవసరం ఉండగా గుడికి పోవాలా వద్దా అనేది జీవన్మరణ సమస్యగా చేసారు బిజెపి.. మీడియా. వారికి ఓట్లు వీరికి రేటింగ్లు..

స్త్రీల రుతుస్రావంపై ఒక బహిరంగ చర్చ జరగడం మంచిదే... కానీ మిగిలిన సమస్యలు ప్రక్కకి పెట్టి చర్చించాల్సి రావడం దురదృష్టకరం. స్త్రీలను ఈ ఆరాచకంలో ముందుంచడం ద్వారా మరికొన్ని విషయాలు నృష్టం అయ్యాయి. స్త్రీలను మతం ఎంతబాగా తన పట్టులో వుంచుకుందో కనబడింది. “మేము వేచి వుంటాం” మీరు వేచి వుండండి! మిమ్మల్ని ఎవరూ వుండమని బలవంతం చేయడంలేదు. వేచివుండలేం అనే వాళ్ళని వెళ్ళనీయడనే కనీస తర్కం కూడా వాళ్ళెవరికీ ఎక్కడంలేదు.

మతం ఎంతగా మూర్ఖులను చేస్తుందో మరోసారి తెలిసింది. మరి “హిందూ” పవిత్ర కుటుంబ సాంప్రదాయం ప్రకారం స్త్రీలు బజారున పడకూడదు కదా! 8 ఏండ్లకి పెళ్ళిచేసుకుని, చదువు ఉద్యోగం అడక్కుండ పిల్లల్ని కని తర్వాత “సతి” అవ్వాలి కదా! ఇక్కడ కూడా ఆధునిక హిందుత్వ కుటిలత్వం, పురుషాధిక్య కుతంత్రం స్పష్టంగా కనిపిస్తున్నాయి. గుళ్ళకి, భజనలకి, “హిందుత్వ” అవసరాలకి వాళ్ళు బయటికి వచ్చి నిలబడటం “సాంప్రదాయం” అంగీ కరిస్తుంది. ఒక టీచర్ ఈ ఆరాచకత్వానికి నాయకురాలు నీకీ ఉద్యోగం ఏ సంస్కర్తల వల్ల లభించింది అంటే జవాబు లేదు. కానీ సాంప్రదాయం కోసం నిలబడుతోంది.

తమ అమ్మాయిల్ని శతాబ్దాలుగా అగ్రవర్ణాల సాంప్రదాయాలకు బలిపెట్టిన నాయర్లు దానిని మరిచి అగ్రవర్ణాల వంతపాడటం వింత. ఇక “శశిధర్మర్”

వంటి అత్యాధునికులైన రాజకీయ నాయకుల వ్యాఖ్యానాలు మరింత విచిత్రం.

నెమ్మదిగా సాంప్రదాయం మారేదాక వేచివుండండి. కోర్టుల జ్యోకం మంచిది కాదు.. మతం తనను తాను సంస్కరించుకుంటేనే జనం ఏ మార్పునైనా అంగీకరిస్తారనే డోరణిలో సన్నాయి నొక్కులు నొక్కుతున్నారు.

స్త్రీల విషయంలో మతం తనను తాను ఎప్పుడైనా సంస్కరించుకుందా? సతీసహగమనం, బాల్యవివాహాలు, వితంతు వివాహాలు, విద్యా, స్త్రీలపై హింస ఎన్ని ఉదాహరణలైన చూడొచ్చు. ఏమతం అయినా స్త్రీకి పురుషుడితో సమాన హక్కులు కల్పించడానికి తనంతట తానుగా ముందుకు వచ్చిందా? అన్ని హక్కులు స్త్రీలు, సంస్కర్తలు వాధించి, ఎదిరించి, పోరాడి తెచ్చుకున్నవే.

త్రిపుల్ తలాఖ్ విషయంలో సుప్రీంకోర్టు తీర్పు వచ్చాక ముల్లాలు మేం చేస్తాం కొంచెం టైం ఇవ్వండి అన్నారు. మరి కోర్టు మొట్టి శాసనం చేసేదాకా ఎక్కడ నిద్రపోయారు?

శబరిమల అగ్రవర్ణ హిందూ పురుషుల సొంతం కాదు. అయ్యప్ప నైష్టిక బ్రహ్మచర్యం స్త్రీలను చూడగానే పోయేంత బలహీనం అనడం దేవుడిని అవమానించడం! అయితే రుతుస్రావం అపవిత్రం అనడం మానవ జన్మనే అవమానించడం.

అందరూ అమ్మల రుతుస్రావం వల్ల జన్మించాం. మరి ఆ అమ్మ గుడికి, పూజకు పనికిరాదు అనేవాళ్ళు భక్తులుకాదు. అమ్మని నిషేధించే మతం మతం కాదు. అమ్మచేసే ఆరాధన వద్దనే దేవుడు దేవుడు కాదు. అనే ప్రకాష్ రాజ్ మాట ఎంతో విలువైనది.

కాబట్టి ఈ కుటిల రాజకీయాన్ని నిజమైన భక్తులు తిరస్కరించాలి. హిందూమతం విరజిల్లాలని కోరుకునేవాళ్ళు “హిందుత్వం” నుండి విడిపోవాలి. నిజంగా హిందూ మతం పదికాలాలు నిలవాలనుకునేవారు దళితులు, స్త్రీలు, శూద్రులపట్ల మతం పేరిట జరిగే వివక్షతలను నిర్మూలించే సంస్కరణలను చేపట్టాలి.. ఆహ్వానించాలి.

ఒక బీటం ఎన్ని బీటాలనైనా తెలిగించగలదు

లడక్లోని 'తర్తుక్' గ్రామం భారత్ పాకిస్తాన్ సరిహద్దుల్లో వుంది. ఇది బాల్టిస్తాన్ ఏరియాలోకివస్తుంది. 1971లో భారత దేశం స్వాధీనంలోకి వచ్చేవరకూ తర్తుక్ పాకిస్తాన్ ఆధీనంలో వుండేది.

ఈ వాస్తవగాధ నాయకురాలు రహీమా. 1971 డిసెంబర్ నెలలో ఒకరోజు ఆమె నిద్రలేచేసరికి భారత్, పాకిస్తాన్ సరిహద్దులలో ఉన్న ఛలంకీ, ధాంగే, త్యాంక్షీలతో బాటుగా ఆమె పుట్టినిల్లు, మెట్టినిల్లు కూడా అయిన 'తర్తుక్'ను కూడా ఇండియా స్వాధీనం చేసుకుంది. రాత్రికిరాత్రి నియంత్రణారేఖ (లైన్ ఆఫ్ కంట్రోల్) జరిగిపోయింది. భారతదేశానికి అది వ్యూహాత్మక విజయం. సైనిక బలగాలకు మరిన్ని స్థావరాలు కాని అక్కడి కుటుంబాలకు మాత్రం గుండెలను పిండే వ్యధ. అయినవారి ఎడబాటు. రహీమా కుటుంబంలోనూ అవే పరిణామాలు.

హిందూకుష్ పర్వత శ్రేణుల నడుమ 'తర్తుక్' ఒక పచ్చపచ్చని గ్రామం. ఆఫ్రికాట్ అనే చెట్లతో కళకళలాడుతూ గ్లేసియర్స్ నుండి సన్నగా పారే నీరు ఎండాకాలం ఊరు మధ్యలో ఏర్పడే సహజ సిద్ధమైన కొలనుతో, పిల్లల కేరింతలతో కళకళలాడుతూ ఉంటుంది. రహీమా పుట్టిపెరిగింది అక్కడే. ఆమె ముత్తాత ప్రసిద్ధ 'బాల్టి' కవి. రహీమాను గురించి ఆమె తల్లిదండ్రులకు ఎన్నో ఆశలువుండేవి. ఆడపిల్లలు బయటకు వెళ్ళనివాతావరణంలో వారు ఆమెను పాఠశాలకు పంపి చదివించారు. ఆ ఊరు స్కూలులో ఉన్నంత వరకూ విద్యాభ్యాసాన్ని పూర్తి చేసిన మొట్టమొదటి బాలిక రహీమా. సంప్రదాయం ప్రకారం రహీమా తల్లిదండ్రులు దగ్గర సంబంధం, కావలసిన వాడు, స్ఫూర్తిద్రూపి అయిన షేర్ ఆలికి రహీమాను ఇచ్చి వివాహం చేశారు. షేర్ ఆలి పాకిస్తాన్ సైన్యంలో వనిచేసేవాడు.

రహీమాకు ఉద్యోగస్తుడైన భర్త, వివాహ జీవితం హాయిగా సాగిపోతుంది. ఆమె తన అదృష్టానికి ఎంతో పొంగిపోయేది.

అయితే 1971నాటి భారత్-పాకిస్తాన్ యుద్ధం ఆమె జీవితాన్ని పెనుతుఫానులోనికి నెట్టివేసింది. ఆమె భర్తను ఆమె నుండి దూరం చేసింది. అప్పటికి ఆమె పసిపిల్ల తల్లి. ఆమె భర్తను సరిహద్దుదాటి ఇండియా ఆధీనంలోకి వచ్చినా అతని గ్రామానికి రానిచ్చేవారు కాదు. సంవత్సరాల తర్వాత 1974లో షేర్ ఆలీనుండి ఆమెకు ఉత్తరం అందింది. కుటుంబం దూరం అయిన కారణంగా వేదన అనుభవిస్తున్న అతని ఉత్తరాన్ని చూచిన రహీమా ఉండబట్టలేక చిన్నగా అవసరమైన దుస్తులు మొదలైనవి నర్మకుని భర్తను కలుసుకోవడానికి బయలుదేరి వెళ్ళింది. అధికారులు ఆమె పత్రాలన్నింటినీ పరిశీలించి చూశారు. అభ్యంతరకరమైన అంశాలు ఏమీలేవని నిర్ధారించుకున్నారు. అయినప్పటికీ సరిహద్దులను దాటి భర్తలను కలుసుకోవడానికి అనుమతించలేదు.

నిరాశతో వెనుదిరిగిన రహీమా ఎలాగో ఇంటి బాధ్యతలు నిర్వహిస్తూ భర్తను ఎప్పటికైనా కలుసుకోగలను అన్న ఆశతో కాలం వెళ్ళదీస్తోంది. వారి కుమార్తె

ఆయేషాకు 6 సంవత్సరాల వయస్సు వచ్చింది. ఆ సమయంలో 1976లో మళ్ళీ రహీమాకు షేర్ ఆలీ నుంచి ఉత్తరం వచ్చింది. అందులో " సలామ్-ఆలేకుమ్" నువ్వు ఆయేషా బాగున్నారని తలుస్తున్నాను. సరిహద్దు దాటి మిమ్మల్ని చేరుకోవాలని చాలా ప్రయత్నించాను. కాని నాకు ఎంత ప్రయత్నించినప్పటికీ అనుమతి దొరకడం లేదు. మనం మళ్ళీ ఎప్పటికైనా కలుసుకోగలం అన్న ఆశకూడా నాకు అడుగంటి పోయింది. ఈ విషయం చెప్పడానికి చాలా బాధ పడుతున్నాను. కాని ఇక మనం విడిపోక తప్పని సమయం వచ్చింది. నేను మరొక స్త్రీని వివిహం చేసుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది. "ఖుదా హఫీజ్". రహీమా కన్నీరు మున్నీరు అయింది.

6 సంవత్సరాల తరువాత షేర్ ఆలి నుండి మరో ఉత్తరం వచ్చింది. ఈసారి అది విడాకుల గురించిన అభ్యర్థన పత్రం. ఆయేషాని జాగ్రత్తగా చూసుకో. నీ మేలు కోరుతున్నాను. "ఖుదా హఫీజ్" అప్పటికి "తర్తుక్" గ్రామం భారతదేశంలో కలసి 12 సంవత్సరాలు అయింది. అక్టోబర్ 1983లో విడాకులు వచ్చాయి. అయితే రహీమా తలితండ్రులు, ఆమె మాజీ భర్త షేర్ ఆలీ తలిదండ్రులు కలిసి ఆమెను షేర్ ఆలీ

తమ్ముడు అబ్దుల్ కరీమ్ కు ఇచ్చి మళ్ళీ పెళ్లి చేశారు. అయేషాకు తండ్రి లభించడం ఆనందం కలిగించింది. తరువాత సంవత్సరం ఆ జంటకు పాప పుట్టింది. “ఫరీదా ఖానమ్” అని పేరు పెట్టుకున్నారు. పదేళ్లు గడిచాయి. రహీమా ఆరుగురు పిల్లల తల్లి అయింది. జీవితం సాఫీగా గడిచిపోతోంది.

అయితే రహీమాకు తన గ్రామం ప్రజలకు మేలుకలిగే పని ఏదైనా చేయాలనే ఆలోచన కలిగింది. ఆమె తన ఉర్దూ చదువుతో ప్రభుత్వ పాఠశాలలో ఉర్దూ టీచర్ గా ఉద్యోగం సంపాదించుకుంది. తన పిల్లలందరినీ స్కూలుకు పంపి చదివించటం మొదలుపెట్టింది. ఇరుగు పొరుగు వారిని, ఇతరులను కూడా పిల్లలను చదివించమని ప్రోత్సహించేది. వారికి ఆమె ఉదాహరణ. ఆమె ఆదర్శం అయింది. అందుకు కారణం బాలికలకు చదువుకునే భాగ్యం లేని రోజుల్లో ఆమె చదువుకుంది. అగ్రామంలో ప్రభుత్వ ఉద్యోగం పొందిన మొదటి మహిళ. ఆమె తల్లినీ స్ఫూర్తిగా తీసుకున్న రహీమా కూతురు అయేషా కూడా స్కూల్ టాపర్ గా నిలిచింది. “తర్తక్” గ్రామాన్ని వదలి వాండర్ లోని హైస్కూల్ లో చేరింది. గ్రామం వదలి చదువు నిమిత్తం పొరుగువారు వెళ్లిన మొట్టమొదటి బాలిక అయేషా. శ్రీనగర్ లోని మౌలానా ఆజాద్ యూనివర్సిటీలో బి.ఎస్.సి తరువాత ఎం.బి.బి.ఎస్. చేసింది. తర్తక్ నుంచి లడక్ దాటి చదువు కోసం వెళ్లినవారు అప్పటివరకు ఎవరూలేరు. మొట్టమొదటి స్త్రీ వైద్యురాలిగా అయేషా స్వగ్రామం ‘తర్తక్’కు తిరిగి వచ్చింది.

తనకు తన తల్లి రహీమా ఎలా ఆదర్శం అయ్యిందో అలాగే అయేషా కూడా తన తోటి వారికి, తన గ్రామంలోని ఆడపిల్లలందరికీ ఆదర్శం అయింది. తల్లిలాగే ఆమె కూడా ఇరుగుపొరుగుతో, బంధువులతో, స్నేహితులతో గ్రామం చుట్టూ వక్కల పాఠశాలలోని బాలికలతో మాట్లాడి కలలు, ఆశలను రేకెత్తించేది. స్త్రీ విద్య, ఆదాయం,

1971 నాటి భారత్-పాకిస్తాన్ యుద్ధం ఆమె జీవితాన్ని పెనుతుఫానులోనికి నెట్టివేసింది. ఆమె భర్తను ఆమె నుండి దూరం చేసింది. అప్పటికి ఆమె పసిపిల్ల తల్లి. ఆమె భర్తను సరిహద్దుదాటి ఇండియా అధీనంలోకి వచ్చినా అతని గ్రామానికి రానిచ్చేవారు కాదు. 3 సంవత్సరాల తర్వాత 1974లో హేర్ అలీ నుండి ఆమెకు ఉత్తరం అందింది. కుటుంబం దూరం అయిన కారణంగా వేదన అనుభవిస్తున్న అతని ఉత్తరాన్ని చూచిన రహీమా ఉండబట్టలేక చిన్నగా అవసరమైన దుస్తులు మొదలైనవి సర్దుకుని భర్తను కలుసుకోవడానికి బయలుదేరి వెళ్ళింది. అధికారులు ఆమె పత్రాలన్నింటినీ పరిశీలించి చూశారు. అభ్యంతరకరమైన అంశాలు ఏమీలేవని నిర్ధారించుకున్నారు. అయినప్పటికీ సరిహద్దులను దాటి భర్తలను కలుసుకోవడానికి అనుమతించలేదు.

జ్ఞానం, ప్రగతిల గురించి వాళ్లతో విపులంగా చర్చిస్తూ ఉండేది. ఈ రోజు “తర్తక్” గ్రామంలోని ప్రజలందరూ తమ ఆడపిల్లలు అయేషాలా తయారవ్వాలని ఆశిస్తున్నారు. తమ పిల్లలు కూడా చదువుకొని జ్ఞానం సంపాదించి బయటి ప్రపంచాన్ని తెలుసు కోవాలన్నది ఆ ఊరి ప్రతి తల్లిదండ్రుల ఆకాంక్ష.

అయితే భగవంతుడి లీలలు ఎవరికీ అర్థంకావు. 1995లో రంజాన్ మాసంలో అయేషా మామూలుగానే రోజువారీ విధులు ముగించుకుని ఉపవాస దీక్షను ముగించు కోవటానికై ఇంటికి వచ్చింది. విపరీతమైన అలసట, నిస్సత్తువగానూ అనిపించడంతో విశ్రాంతి తీసుకుందామని పడుకుండి పోయింది. అప్పటికే ఆమె రక్త హీనతతో ఉన్న కారణంగా ప్రయాణాలు, ఉపవాసాలు మిగిలిన కొద్ది శక్తిని హరించివేసి ఉండవచ్చు. తెల్లవారుఝామున ప్రాణాలు కోల్పోయింది.

రహీమా తన తొలిచూరు బిడ్డకోసం

విలపించింది. ఆ ఊరు ఊరంతా విద్యా వంతురాలైన, స్వతంత్రురాలైన, ధృఢమైన వ్యక్తిత్వంగల కుమార్తెను పోగొట్టుకొని విలపించారు. అంతేకాదు-

తమ బాలికలను చదివించి వారి జీవన ప్రమాణాలను పెంచడంద్వారా అయేషా జ్ఞాపకాలను సజీవంగా ఉంచుకోవాలని ఆ ఊరు ప్రజలంతా ప్రతిన మౌనానూ. ‘తర్తక్’లో జనజీవితంలో ఇప్పుడు అసాధారణమైన మార్పు వచ్చింది. ప్రతి బాలికా చదువుకుంటుంది. చాలా మంది కాశ్మీర్, ఢిల్లీ వంటి చోట్ల విశ్వవిద్యాల యాలలోనూ చదువును కొనసాగిస్తున్నారు. సాధారణ యాత్రికులకు ‘తర్తక్’లో వచ్చిన మార్పు పరిణామ క్రమంగా అనిపించవచ్చు. కానీ స్థానికులకు మాత్రం ‘తర్తక్’ సుపుత్రికలు రహీమా, అయేషాలే తమ జీవితాలలో వచ్చిన అద్భుతమైన పరిణామాలకు కేంద్రబిందువులని తెలుసు. ఒక్క ‘తర్తక్’ అని ఏముంది స్ఫూర్తి ప్రధాతలైనవారు ఎక్కడైనా చిరస్మరణీయులే..

22 మందిని కాపాడి

విదేశ ప్రమాదం నుంచుకొత్త ముగ్గురు ఎవరైనా కామురు కాదు. కాపాడుకుంటారు. అలాగే ఒడిస్సా, మహారాష్ట్ర సమీపంలో ఇటీవలే స్వాతిహా దీవిలో కొత్త సంవత్సరం వేడుకలు జరుపుకుని తిరిగి వస్తున్న యాత్రి నుండిగా కూడిన పదవ నిళ్ళల్లో తిరగబడితే ముగ్గురు అమ్మాయిలు స్వాగ్రామ తమను తాము కాపాడుకుని ఒడ్డుకు చేరుకుని మళ్ళీ వెనక్కి తిరిగి 22 మందిని కాపాడారు. వీరంతా 15 ఏళ్ళ బాలికలు సుభాష్ చంద్ర బోస్ సాస్మాన్ పూర్ణిమ అధికారులంతా వీరిని ప్రశంసిస్తున్నారు.

లింగ సమానత్వంతో శ్రమ విభజన

“స్త్రీలకు పూర్తి విముక్తి సాధించనంత వరకూ శ్రామిక వర్గం సంపూర్ణ స్వేచ్ఛను పొందబోదన్న”, లెనిన్ అవగాహన, మహిళల హక్కులను

చట్టం. దీన్ని రూపొందించి ఆమోదించ చేసింది. అలెగ్జాండ్రా కొల్లంతాయ్. ఆమె 1920-22 మధ్య కాలంలో మొట్టమొదటి సాంఘిక సంక్షేమ ప్రజా కమిస్సార్ గాను, జెనోటెల్ కి అధిపతిగా

వెరా లెబెదెవా ఆధ్వర్యంలో పనిచేస్తుంది. ప్రనాతి అనువత్రులు, నలహా కార్యాలయాలు, ఆహారా కేంద్రాలు, శిశు సంరక్షణలయాలు, తల్లి పిల్లల వసతి గృహాల వంటి సదుపాయాలతో సోవియట్

ప్రభుత్వంలో బాగా ప్రాచుర్యం పొందిన కార్యక్రమంగా శ్రామిక స్త్రీల ఆదరణ పొందింది. 1920-30 మధ్య కాలంలో సాధారణంగా స్త్రీలకు కొద్ది రోజుల బహిష్టు సెలవుకు అనుమతి ఉండేది. శ్రామిక స్త్రీల రక్షణకు సంబంధించి సోవియట్ ప్రభుత్వం ప్రత్యేకంగా ఎన్నదగినది. 1922లో ఉమ్మడి భూములన్నింటిపైనా స్త్రీ

ముందుకు గొనిపోయే వరుస వారీ విధానవరమైన చర్యల రూపంలో వ్యక్తమైంది. మిగిలిన ప్రపంచంలో దీనితో సరిసమానమైనది మరొకటి లేదు. ఇక్కడున్న అసాధారణమైన విషయమేమంటే, ఒకవైపున అంతర్యుద్ధంతో దేశం అల్లకల్లోలంగా వుండగా, మరోవైపున పద్నాలుగు సామ్రాజ్యవాద దేశాలు శైశవ సోవియట్ ప్రభుత్వాన్ని చుట్టుముట్టి ధ్వంసం చేయాలని చూస్తున్న తరుణంలో సమానత్వం కోసం ప్రభుత్వం చట్టాలను చేయటంద్వారా విప్లవాత్మక సంస్కరణోద్యమానికి వెన్నుదన్నుగా నిలిచింది. గానీ “మరింత అదునైన” సమయం కోసం సంస్కరణలు వాయిదా పడలేదు. 1917 నవంబరులో అధికారాన్ని చేపట్టిన వెనువెంటనే 18 సంవత్సరాలు దాటిన స్త్రీపురుషులిరువురుకూ బేషరతుగా, సమానత్వ ప్రాతిపదికపై ఓటుహక్కును కల్పిస్తూ సోవియట్ ప్రభుత్వం ఒక శాసనాన్ని చేసింది. అభివృద్ధి చెందిన కుహనా ప్రజాస్వామ్యాలకన్నా చాలముందే అది ఈ చర్యను చేపట్టింది.

శ్రామిక మహిళల కోసం చట్టపరమైన నిర్ణయాలు శ్రామిక మహిళల కోసం వరుసగా అనేక రకాలయిన చట్టాలు వచ్చాయి. డబ్ల్యు. జెడ్. గోల్డ్ మెన్ పేర్కొన్నట్లు వీటన్నింటిలోనూ కలికితురాయిగా చెప్పదగినది 1918 నాటి ప్రసూతి భీమా

పనిచేశారు. ఈ చట్టం ప్రకారం పూర్తి వేతనంతో కూడిన ఎనిమిది వారాల ప్రసూతి సెలవుతోపాటు, పాలివ్వడానికి విరామాలు, ఫ్యాక్టరీలో విశ్రాంతి సౌకర్యాలు, ప్రసూతికి ముందు, తరువాత ఉచిత వైద్య సేవలు, నగదు సహాయం లభిస్తాయి. ఈ చట్టాన్ని మాతా శిశువుల సంరక్షణ కమిషన్ అమలు చేస్తుంది. ఇది ఆరోగ్య కమిస్సారియేట్ కు అనుసంధానంగా ఉండి, బోల్షివిక్ డాక్టర్

1922లో ఉమ్మడి భూములన్నింటిపైనా స్త్రీ పురుషులకు సమాన హక్కులు కల్పిస్తూ సోవియట్ భూముల చట్టాన్ని సవరించారు. పారిశ్రామిక అభివృద్ధి బాగా ఉండటంతో ఉద్యోగాలలో స్త్రీలకు సమాన అవకాశాలు కల్పించారు. సామాజిక ఉత్పత్తిలో సమాన భాగస్వాములయ్యేలా వారిని ప్రోత్సహించారు. రెట్టింపు భారం లేకుండా ఇంటి దగ్గరా, పనిస్థలంలో స్త్రీలు చేసే రెట్టింపు శ్రమను నిర్మూలించడానికిగాను విస్తారంగా శిశు సంరక్షణ సౌకర్యాలు, బట్టలు ఉతికే గదులు, ఉమ్మడి భోజనశాలలు తదితరాలను ఏర్పాటు చేశారు.

పురుషులకు సమాన హక్కులు కల్పిస్తూ సోవియట్ భూముల చట్టాన్ని సవరించారు. పారిశ్రామిక అభివృద్ధి బాగా ఉండటంతో ఉద్యోగాలలో స్త్రీలకు సమాన అవకాశాలు కల్పించారు. సామాజిక ఉత్పత్తిలో సమాన భాగస్వాములయ్యేలా వారిని ప్రోత్సహించారు.

రెట్టింపు భారం లేకుండా ఇంటి దగ్గరా, పనిస్థలంలో స్త్రీలు చేసే రెట్టింపు శ్రమను నిర్మూలించడానికిగాను విస్తారంగా శిశు సంరక్షణ సౌకర్యాలు, బట్టలు ఉతికే గదులు, ఉమ్మడి భోజనశాలలు తదితరాలను ఏర్పాటు చేశారు. ఇప్పటివరకు స్త్రీల బాధ్యతగా భావించిన పనిని సమష్టిగా మార్చేందుకు అవసరమైన భౌతిక సదుపాయాలను సమకూర్చటం ద్వారా స్త్రీపురుషుల మధ్య శ్రమ విభజన కారణంగా తలయెత్తే సమస్యలను తొలగించటం జరిగింది. లైంగిక వేధింపులకు, మానభంగాలకు పాల్పడిన వారికి కఠిన శిక్షలను సోవియట్ ప్రభుత్వం ప్రవేశపెట్టింది.

పరిచయం:- బృందా కారత్

ఇది మహిళా దినం!

నగరంలోని ప్రముఖ మహిళలంతా కలసిన లేడీస్ క్లబ్ సమావేశమది. కలెక్టర్, ఎస్పీ తదితర జిల్లా అధికారుల సతీమణులు, పారిశ్రామికవేత్తలు, ప్రజా ప్రతినిధులు, కాంట్రాక్టర్ల ధర్మపత్నులు - ఇలా గొప్ప గొప్ప కుటుంబాల మహిళలకు లేడీస్ క్లబ్ లో సభ్యులుగా ఉండటం ఓ స్టేటస్. ఎగువ మధ్యతరగతి మహిళా ఉద్యోగులు, డాక్టర్లు, న్యాయవాదులు అందులో సభ్యత్వం పొందడం తమ వృత్తి, ఉద్యోగాల కంటే పెద్ద హోదా గా భావిస్తుంటారు.

సమావేశానికి అధ్యక్షత వహిస్తున్న లేడీస్ క్లబ్ అధ్యక్షురాలు అరుంధతి ఉపన్యాసం సాగిపోతోందిలా “...ఈసారి ఉమన్స్ డే మనం చాలా గ్రాండ్ గా సెలెబ్రేట్ చేయాలి. మంత్రి గారి శ్రీమతిని ముఖ్య అతిథి గా ఆహ్వానిద్దాం. కలెక్టరు గారి భార్య, ఎస్పీ గారి భార్య ఎలాగూ మన క్లబ్బు మెంబర్లు కాబట్టి విశిష్ట అతిథులుగా ఉంటారు. ఎలాంటి ఈవెంట్స్ జరిపితే బాగుంటుందో ఒక్కొక్కరూ చెప్పండి. మన క్లబ్బు స్థాయికి ఏమాత్రం తీసిపోకుండా గ్రాండ్ స్కేల్ లో ఉండాలి. ఖర్చు గురించి ఆలోచించ వద్దు. మన ఈవెంట్స్ అన్నిటికీ స్పాన్సరర్స్ దొరుకుతారు. కాబట్టి ఏమేం చేద్దామో చెప్పండి.” మాట్లాడటం ఆపి టేబుల్ మీదున్న కూల్ డ్రింక్ చేతికి తీసుకుంది. విశాలాక్షి మైక్ తీసుకుంది.

“కాలేజీ అమ్మాయిల కోసం నగర సుందరి పోటీ నిర్వహిస్తే బాగుంటుంది. కావాలంటే పేరుమోసిన బ్యూటీ పార్లర్ వాళ్ళను స్పాన్సర్ చేయమని అడగొచ్చు.” నులోచన అందుకుంది, “కాలేజీ అమ్మాయిలకు మాత్రమే ఎందుకు? వాళ్ళతో పాటు పెళ్ళయిన వాళ్ళకు కూడా పోటీ పెడితే ఉత్సాహంగా ఉంటుంది కదా!” అరుంధతి తలూపింది. “నిజమే, కాలేజీ అమ్మాయిల కోసం నగర సుందరి, పెళ్ళయిన వాళ్ళ కోసం అందాల శ్రీమతి అనే పేరుతో పోటీలు నిర్వహిద్దాం. ఇందులో పాల్గొనే

వాళ్ళకు ఎంట్రీ ఫీజు ఐదు వందల రూపాయలు గా నిర్ణయిద్దాం.” కూల్ డ్రింక్ సిప్ చేస్తూ చెప్పింది. కనకదుర్గ మెడలో రెండు పేటల హారాన్ని సవరించుకుంటూ అన్నది, “పోయినేదాది వంటల పోటీలు పెట్టం కదా, ఈసారి మామూలు స్వీట్లు వగైరా కాకుండా, మైక్రోవేవ్ వంటలు, పిజ్జా, బర్గర్ వంటి లేటెస్ట్ రెసిపీస్ లో పోటీ నిర్వహిద్దాం, ఏమంటారు?” “ఈ ఐడియా బాగుంది, ఆ రోజు లంచ్ కు మంచి ఐటమ్స్ కూడా సమకూరుతాయి.”

భోజన ప్రేమికురాలు నుభద్ర సంబరంగా అన్నది. మిగిలిన వాళ్ళూ తమతమ అభిప్రాయాలను వెలిబుచ్చారు. అదేదో చానల్లో తారావనిత కార్యక్రమంలో లాగా బుడగలూది పగలగొట్టే పోటీలు, ముఖం నిండా స్టిక్కుర్లు అతికించుకొనే పోటీలు, తలలో పుల్లలు గుచ్చుకునే పోటీలు, బక్లెట్ తన్నే పోటీలు - ఇలా మొత్తం 12 రకాల పోటీలు జరపాలని, ప్రతి ఈవెంట్లో పాల్గొనేందుకు ఎంట్రీ ఫీజు వసూలు చేయాలని తీర్మానించారు. “అదంతా సరేగానీ, ఆరోజు వర్కింగ్ డే. సోషల్ సర్వీస్ కోసం కూడా సెలవు పెట్టుకోవాలంటే ఎలా?” ఓ కేంద్ర ప్రభుత్వ రంగ సంస్థలో కొత్తగా అధికారిగా చేరిన ఉమామహేశ్వరి సందేహం వెలిబుచ్చింది. “కొంచెం బుర్ర

పెట్టు ఉమామహేశ్వరి! మార్చి 8 మహిళా దినోత్సవం రోజు మహిళా ఉద్యోగులకు సెలవు ఇవ్వాలని ప్రభుత్వమే నిర్ణయించింది. అది మన హక్కు. కాబట్టి ఆఫీసు లకు హాజరు కావాల్సిన అవసరం లేదు.” క్లారిటీ ఇచ్చింది అరుంధతి. అందరూ స్నాక్స్ ఆరగించి, కూల్ డ్రింక్స్ సేవించి ఎవరి నివాసాలకు వాళ్ళు కదిలారు.

అరుంధతి ఇంటికి చేరి అరగంటయింది. పనిమనిషి ముత్యాలమ్మ ఇంకా రాలేదు. “ఏం పొడుస్తుంటుందో ఇంటి దగ్గర? ఇంత సేపయినా రాలేదు. రానీ చెప్తా.” కోపంగా పచార్లు చేస్తూ మాటిమాటికీ గుమ్మం వైపు చూస్తోంది. మరో అరగంట గడిచాక వచ్చింది ముత్యాలమ్మ. “ఏం దొరసానీ, ఇప్పటికీ తీరిక దొరికిందా రావడానికి?” ఖయ్యన లేచింది ముత్యాలమ్మ మీదికి అరుంధతి. “ఏం జేసేదమ్మా, పిల్లోనికి అలివిగాని జరం. ఆ పాడు నా మొగుడు యా సారా కొంప కాడబడినాడో ఇయ్యలయినా కొంపకు జేరలా. పిల్లగానికింత సూది మందిప్పిచ్చి ఇంటికాడ పండబెట్టి వచ్చేతలికి పొద్దుబొయినాది.” ముత్యాలమ్మ సంజాయిషీ ఇచ్చుకుంటూనే పనిలో పడింది. “రోజూ ఏదో ఒక కథ చెప్పేది నీకలవాటే గద, ఇక పనిగానీ.” పనెగ్గొట్టడానికి ఏదో కథ చెబుతుందని

అరుంధతి ప్రగాఢమైన విశ్వాసం. “అసలీ పనోళ్ళంతా ఇంతే పని తక్కువ చెయ్యాలి, జీతమెక్కువ కావాలి అనే రకం.” అక్కసుగా అనుకుంది. ముత్యాలమ్మ కసువులూడ్చి, గిన్నెలు కడుగుతుండగా ఎక్కడినుంచో ఊడిపడ్డాడు ఆమె భర్త నర్సింహులు. “యాడుండావే ముండా, రా బయటకు.” తిట్ల వురాణం లంకించుకున్నాడు. “తాగిందింకా దిగలేదు, మల్లా సిల్లర కోనరమొచ్చింటాడు సిల్లరెదవ!” తిట్టుకుంటూ బయటికొచ్చింది ముత్యాలమ్మ. అరుంధతి ఉస్సరంటూ నిట్టూర్చింది. నర్సింహులు డబ్బుల కోసం ఇక్కడికొచ్చి గొడవ చేయడం మామూలే. అయినా ముత్యాలమ్మమీద ఆమెకేం సానుభూతి లేదు. మొగుణ్ణి అదుపులో పెట్టుకోవడం చాతకాదని ముత్యాలమ్మ పైనే కోవం. “ఇదుగో ముత్యాలమ్మా! నా ఇంటిదగ్గర ఈ చిల్లర యవ్వారాలు కుదరవు.

ముందు మీ ఆయన్ని ఇంటికి తీసకపోయి మాట్లాడి రాపో!” కరకుగా అన్నది. ముత్యాలమ్మ రోడ్డు మీదకొచ్చింది. “ఏందయ్యా నీ నన? నన్నాడా పన్నేసుకోనీవా?” విరుచుకుపడింది భర్త మీద. నర్సింహులు ముత్యాలమ్మ జుట్టు పట్టుకున్నాడు. “ఏమే... దుడ్లు నీకొంగుకు ముడేసుకొని తిరుగుతాంటే తిక్క నాకొడుకు కనుక్కోలేదనుకుంటాండవా? తీ ముందు.” ముత్యాలమ్మను ఈడ్చుకు పోసాగాడు. అరుంధతి మాట సాయవైనా చేస్తుందేమోనన్న ముత్యాలమ్మ చూపులు వృధా అయిపోయాయి. కిటికీ లోనుంచి చూస్తూ, “ఈ అలగా మనుషులంతా ఇంతే. కాస్త మంచి మర్యాద తెలిసిన మనిషెవరన్న దొరుకుతారంటే అందరూ ఇదే బాపతు.” అసహ్యంగా అనుకుంది అరుంధతి.

మహిళా దినోత్సవానికి ముందు రోజు....

అనుకున్న విధంగా ఈవెంట్స్ నిర్వహణ కవసరమైన స్పాన్సరర్స్ ను సమకూర్చుకోవడంలో సఫలీకృతులయ్యారు

ఆదర్శవల్లి పుట్టినీకుండా కడుపులోనే యెట్ల నంపేదీ సెప్పింది. మీతిన్న సదువుకున్నోళ్లు ఆదాడ కన్పించినా, సదువు లేని మాలాటోళ్లు కొల్లకుందారా. గవురైంట్లోల్లు దుడ్లోస్తే సాలని సందుసందుకూ సారాయంగల్లు పెద్దాంటే ఈ మగనాబట్టలు వొల్లా పయి తెలీకుండా తాగి రోడ్లమ్మట పడి దొర్లుతాండరు. ఆడ కూతుర్లు బాగా సదువు కోవాల, దయర్నంగ బతకాల, కట్టల నుండి గట్టెక్కనీకి అంతా కలిసికట్టుగ నిలబడాల. అప్పుడే ఆ యమ్మోళ్లు ప్యానాలు పనంగా పెట్టిందానికి యిలుపని సెప్పినారమ్మ.”

అరుంధతి బృందం. వాళ్ళు ఊహించి నట్లుగానే పార్టీసిపెంట్స్ నుండి మంచి స్పందన లభించడంతో వారి ఆనందానికి హద్దులేకుండా పోయింది. డెకరేషన్ కు ఫ్లోరల్ డిజైనర్స్ కు కాంట్రాక్ట్ ఇచ్చేసారు. పేరు మోసిన క్యాటరర్స్ కు మెనూ భారీగా పంపించి లంచ్ కు ఆర్డర్ పెట్టారు. అప్పటికే ఆహ్వాన పత్రికల పంపిణీ పూర్తయినా, మరోసారి అతిథులందరికీ ఫోన్ చేసి ప్రోగ్రాం గుర్తు చేసింది. ఇతరత్రా చిన్నా చితకా వ్యవహారాలు మిగిలిన వాళ్లకు అప్పగించి అరుంధతి ఇంటి ముఖం పట్టింది.

అరుంధతి ఇల్లు చేరేటప్పటికే ముత్యాలమ్మ పని పూర్తి చేసుకొని ఎదురు చూస్తోంది. “వనయిపోయిందా ముత్యాలమ్మా? నాక్కొంచెం కాఫీ పెట్టు, తల పగిలిపోతోంది.” సోఫాలో జారగిలబడింది అరుంధతి. కాఫీ చేసి తీసుకొచ్చింది ముత్యాలమ్మ. కాఫీ కప్పు చేతికిస్తూ, “రేపు పనికి రాలేనమ్మా!” నసుగుతూ చెప్పింది. “అదేం? అసలే రేపు నాకు ఊపిరి సలపనంతపని. నువ్వు రాకపోతే కుదరదు.” గట్టిగా చెప్పింది అరుంధతి. “లేదమ్మా, రేపు... అదేంది...? ఆ... ఆడోల్ల దినమంట గద, మాగేర్లో ఆడోల్లంతా మీటింగుకు పోవాలని సెప్పినారమ్మా. ఎవరూ పనికి పోరంట.” ముత్యాలమ్మ కూడా గట్టిగానే జవాబిచ్చింది.

ఆడోళ్ళ దినం గాదే, మహిళా దినోత్సవం. అయినా మహిళా దినోత్సవానికి మీరు పోయి ఏంచేస్తారు?” నానలు చిట్లించింది అరుంధతి. “అదేందమ్మా అట్లంటావు? మేం ఆడోల్లం గాదా, మేం దినం సేసుకోగూడదా?” ముత్యాలమ్మ మాటలతో దిమ్మదిరిగి పోయింది అరుంధతికి. “అబ్బ మాటిమాటికీ ఆ దినం అనే మాట ఆపు. పనెగ్గొట్టిపోతే ఇంట్లో పనెవరు చేస్తారు? అయినా మీరు పోయి అక్కడ పాటలు పాడతారా, డ్యాన్సులు చేస్తారా?” హేళనగా అంది. “అవునమ్మా, పాటలు పాడతాం, ఆటలూ ఆడతాం. ఆయమ్మోవరో అయిదరాబాదు నుంచి వత్తాదంట మీటింగు సెప్పనీకి. ఆయమ్మ అంత దూరాబారం వత్తాంటే, యాడుండే వాల్లం మేం పోకపోతే యెట్లా? కావాలంటే ఆ గిన్నెలయ్యా అట్నే పెట్టు, నందకాడొచ్చి కడుగుతా.” చెప్పాలనుకున్నది చెప్పి అరుంధతి అనుమతి కోసం ఆగకుండా వెళ్ళిపోయింది ముత్యాలమ్మ. “అబ్బ, అలగా జనానిగ్గాడా మహిళా దినోత్సవాలూ, సంబరాలూ.” అసహనంగా అనుకుంది అరుంధతి.

ఎదురు చూస్తున్న మహిళా దినోత్సవం రానే వచ్చింది. కార్యక్రమాల ఏర్పాట్లలో తలమునకలై వుంది అరుంధతి. ఎదురుపడిన వాళ్లకు వసులు పురమాయిస్తోంది. ఎప్పుడూ అన్నింటా ముందుండే విశాలాక్షి కనిపించలేదు. ఆమె సెల్ కు కాల్ చేసి అడిగింది. “నాదేముందిలే మేడం! ఇన్విటేషన్లో పేర్లన్న వాళ్ళు చేస్తారేండి.” విశాలాక్షి గొంతులో నిషడ్డరం. విషయం అర్థం కాని అరుంధతి ఇన్విటేషన్ కేసి చూసింది. అందులో విశాలాక్షి పేరు లేదు. “ఓరి దేవుడా ఎలా మిస్సయ్యాను నేను? ఇప్పుడు సరిచేసుకోవడానికి కూడా లేదే.” తనను తాను తిట్టుకుంటూ విశాలాక్షిని ఎంతగానో బతిమాలితే చివరికి ‘రావడానికి మాత్రం’ ఒప్పుకుంది. ఇక నగరసుందరి పోటీల్లో తను రికమండ్ చేసిన అమ్మాయిని ఎంపిక చేయలేదని సులోచన, అందాల

శ్రీమతి పోటీలో పాల్గొనడానికి తనకు అవకాశం ఇవ్వలేదని సునీత అలక బానారు. అతిథులను పరిచయం చేయలేదని ఒకావిడ, వేదికపై కూర్చోబెట్టలేదని మరోకావిడ ముఖం మాడుకున్నారు. మరోవైపు పోటీలలో పాల్గొన్న వాళ్ళు “మాదగ్గర ఇంతేసి ఎంట్రీ ఫీజులు వసూలు చేసి, నాసిరకం బహుమానాలిస్తారా? పోనీ ఏర్పాట్లన్నా సవ్యంగా ఉన్నాయా అంటే అదీ లేదు” అంటూ గోలపెట్టారు. ఇలా రసాభాసగా అసంతృప్తులతో మొత్తంమీద లేడీస్ క్లబ్ వారి మహిళా దినోత్సవ సంబరాలు ముగిసాయి.

అరుంధతి ఇంటికి చేరేటప్పటికి ముత్యాలమ్మ వచ్చి పని చేసుకుంటోంది. “ఇదుగో ముత్యాలమ్మా ఫ్రీజ్ లోంచి వాటర్ బాటిల్ పట్టా” పిలిచింది విశ్రాంతిగా కూర్చుంటూ. “ఏమ్మా బాగా అలసిపోయినట్టు కనబడతాండవు. దినం బాగా జరిగినాదా?” ముత్యాలమ్మ బాటిల్ ఇస్తూ అడిగింది. “అబ్బా ఆ దినమనే మాట ఆపవే. నాకు తద్దినంలా వినబడుతోంది. ఇది పండగ, ఆడోళ్ళ పండగ. అబ్బబ్బబ్బ! ఏం జనాలూ... ఏం జనాలూ... ఏసీ హాలు కాబట్టి వేడి లేదనుకో. వంటలు చేశారు చూడూ... నువ్వయితే ఆ పేర్లు పలకను గూడా లేవు. కాలేజీ పిల్లలు ఏం సింగారించుకొచ్చారని! ఆ ద్రస్సులేంటి, ఆ నడకలేంటి? మనూళ్ళో అమ్మాయిలు ఇంత అద్వాన్సని తెలియలేదు. పెళ్ళయిన వాళ్ళు కూడా ఎంత నాజూగ్గా శరీర సౌష్ఠవాన్ని కాపాడుకుంటున్నారో. ఆ హెయిలు ఆ వగలు చూడాల్సిందే గాని, చెప్పడానికి లేదులే.” గర్వంగా చెప్పసాగింది అరుంధతి. “అదేందమ్మా, ఓ పక్క ఆడోళ్లు గొప్పోళ్లు గావాలంటానే మల్లా ఆడ గూడా వంటల్లేసేది, ముస్తాబు సేసుకునేదేనా?” ముత్యాలమ్మ అజ్ఞానానికి మండిపడింది అరుంధతి. “అవేం అల్లాటప్పా అప్పడాలూ పచ్చడి కూరా అనుకున్నావా? ఇటాలియన్, చైనీస్, మలయా ఇలా ఫారిన్ వంటకాలు. ఇంక ఆ అమ్మాయిలంటావా, మెరుపు

“అదేందమ్మా, ఓ పక్క ఆడోళ్లు గొప్పోళ్లు గావాలంటానే మల్లా ఆడ గూడా వంటల్లేసేది, ముస్తాబు సేసుకునేదేనా?” ముత్యాలమ్మ అజ్ఞానానికి మండిపడింది అరుంధతి. “అవేం అల్లాటప్పా అప్పడాలూ పచ్చడి కూరా అనుకున్నావా? ఇటాలియన్, చైనీస్, మలయా ఇలా ఫారిన్ వంటకాలు. ఇంక ఆ అమ్మాయిలంటావా, మెరుపు తీగల్లాగా కదులుతుంటే నక్షత్రాలే బిగించినట్టుంది.” “అదేనమ్మా నేనూ అంటాండ, పాతకాలంలో బోగమోల్లు మిలమిలమంట ఆడేవాలంట. కాకుంటే అప్పుడు మొగోల్లు మటుకే సూసే వోల్లు, ఇప్పుడు ఆడోళ్లు గూడ సూసి తప్పట్లు కొడతాండరు.”

తీగల్లాగా కదులుతుంటే నక్షత్రాలే దిగొచ్చినట్టుంది.” “అదేనమ్మా నేనూ అంటాండ, పాతకాలంలో బోగమోల్లు మిలమిలమంట ఆడేవాలంట. కాకుంటే అప్పుడు మొగోల్లు మటుకే సూసే వోల్లు, ఇప్పుడు ఆడోళ్లు గూడ సూసి తప్పట్లు కొడతాండరు.” అరుంధతి ఓటమి నొప్పుకోవడానికి సిద్ధంగా లేదు.

“కళ్ళు పోతాయి అట్ల మాట్లాడితే. ఆ పిల్లలంతా పెద్దోళ్ళ పిల్లలు, పెద్ద పెద్ద చదువులు చదువుతున్నారు. అయినా నీకేం తెలుసని మాట్లాడుతున్నావు?” లాజిక్ దొరక్క దర్పంతో నోరు మూయించింది ముత్యాలమ్మను. అక్కడితే ఆగితే సరిపోయేది అరుంధతి, కానీ ఆరోజు అరుంధతి టైం బాగున్నట్టు లేదు. “మీ మీటింగు ఎట్ల జరిగింది? అయినా మా దానంత గొప్పగా ఉండదనుకో.” అరుంధతి అడగడమే ఆలస్యం ముత్యాలమ్మకు హుషారొచ్చేసింది. “మీ దినం తిన్న మాదెట్లుంటాదమ్మా, మేమేమన్నా గోప్పొల్లమా?” “అబ్బా ఆ దినమనే మాట వదలిపెట్టమంటే వినవు గదా.” చిరాకు వడింది అరుంధతి. “అదేనమ్మా నేనూ జెప్తున్నా. అసలది నంబరాలు సేసుకునే వండగ్గాదని అయిదరాబాదు కాన్సించి ఒచ్చిన వకీలమ్మ సెప్పినాది. ఇదే దినాన శానా యేండ్ల మునుపు అదేందో దూరదేశం లో కుట్టు పన్నేసే ఆడోళ్లు కూలి ఎక్కిచ్చాలని, పన్నేసే కాడ ఒంటికి, రెంటికి పొయ్యేకి వసతి గావాలని, దినమంతా సేసే వనిని తగ్గియ్యాలని సమ్మె జేసింటే ఆడకూతుల్లని కాల్చి సంపినారంట. వాల్లు సచ్చిపోయినంక

అన్ని ఊళ్ళల్లో పన్నేసే ఆడోళ్లంతా పని బందు జేసినారంట. వాల్లును గ్యాపకం సేసుకుంటా ఈ దినాన్ని జరుపుకోవాలంట. ఆ లెక్కన నేను దినమంటే తప్పేముంది తల్లీ.” ఊపిరి తీసుకోవడానికన్నట్టు ఒక్క క్షణం ఆగింది ముత్యాలమ్మ. “పన్నేయని మొగోల్లుంటారేమో గానీ, పన్నేయని ఆడోళ్లు యాడుంటారు? అందుకని ఇది ఆడోళ్లందిరికి ముక్కిమైన రోజంట. ఆడోళ్ల కట్టల గురించి, ఆల్ల మీద జరిగే ఆగిత్యాల గురించి సెప్పినారు.

ఆ... మన డాట్టరమ్మ సరోజమ్మ లేదూ... ఆయమ్మ గూడా వచ్చినాది, ఆడబిడ్డల్ని పుట్టనీకుండా కడుపులోనే యెట్ల సంపేదీ సెప్పింది. మీతిన్న సదువుకున్నోల్లు ఆడాడ కన్పించినా, సదువు లేని మాలాటోల్లు కొల్లకుండారు. గవుర్మెంటోల్లు దుడ్డోస్తే సాలని సందుసందుకూ సారాయంగల్లు పెద్దాంటే ఈ మగనాబట్టలు వోల్లా పయి తెలీకుండా తాగి రోడ్లమ్మట పడి దొర్లుతాండరు. ఆడ కూతుర్లు బాగా సదువు కోవాల, దయిర్నంగ బతకాల, కట్టల నుండి గట్టెక్కనీకి అంతా కలిసికట్టుగ నిలబడాల. అప్పుడే ఆ యమ్మోల్లు ప్యానాలు వనంగా పెట్టిందానికి యిల్లువని సెప్పినారమ్మ.”

ముత్యాలమ్మ మాటల్లో, ముఖంలో తను పొందిన ఉత్తేజం స్పష్టంగా తెలుస్తోంది. అయినా సరే, అరుంధతి అహం ఆమె ఓటమిని అంగీకరించనివ్వలేదు. “సరెసరై, ఈ మాటలకేం? మాట్లాడుతుంటే నీకు పనీ పాటా ఏవీ గుర్తుండవు. ముందు పని చూడు.” కసిరింది. “ఈ అలగా జనాలకు మరీ చైతన్యం పెరిగిపోతోంది.” అసహనంగా అనుకుంది మనసులో.

భారతీయ వివాహ బంధంలో స్త్రీ స్థానం

యువతీ యువకులు మనసులు కలుపుకుని ప్రేమను పంచుకుని ఒకరిపై ఒకరు ఆత్మీయతను పెంచుకుని ముచ్చటైన పొదరింట్లో గువ్వలవలే నిండు నూరేళ్లు మమతానుబంధాలతో కలసి కాపురం చేసి ముచ్చటైన బిడ్డలను కనిపెంచి ఆనందంగా జీవించాడానికి పెద్దలనుమతితో చేసే శుభకార్యమే వివాహం. ఇటువంటి పవిత్ర బంధంతో ఒకటయ్యే జంటల వివాహ బంధంలో మత, కుల, రాజకీయాలే కాక మనుధర్మ శాస్త్రం కూడా వేళ్ళూని కలుషితం చేస్తుంది. పరిశోధకులు సూసాన్, జూలియా, క్లిప్స్, చేసిన పరిశోధనల విశేషాలు ఇక్కడ వివరిస్తున్నాను.

భారతీయ సమాజంలో పితృ స్వామ్య వ్యవస్థ మిగతా దేశాలకంటే అధిక పాత్ర పోషిస్తోంది. ఈ పితృస్వామ్య వ్యవస్థ రూపొంది, పెంపొందిన పరిష్టమైన విధానం పరిశీలిద్దాం! మన సమాజంలో స్త్రీ పురుషులను కలిపి ఉంచే అతి పవిత్ర బంధం వివాహం. ఈ వివాహ వ్యవస్థ విభిన్న మతాలలో వేరువేరుగా ఉంది. అయితే అన్ని ప్రాంతాలలో కూడా మత, ఆర్థిక, రాజకీయ వ్యవహారాలు ప్రముఖ పాత్ర పోషిస్తున్నాయి. వీటిని పరిగణనలోనికి తీసుకుని పరిశీలించి ఈ వ్యాసం అందిస్తున్నాము. ముఖ్యంగా హిందుత్వంలో వివాహం-స్త్రీ పాత్ర-స్త్రీల పరిస్థితులు విశ్లేషణ జరిపితే ఈ వ్యవస్థలో పితృస్వామ్య పరిష్టతకై స్త్రీ స్థానం అణగదొక్క బడిందని తేటతెల్లమౌతోంది. ఈ పరిస్థితులు అర్థం కావాలంటే ముందుగా లింగభావన అర్థం చేసుకోవాలి.

లింగము, మరియు కులము మధ్య విభజన అర్థం చేసుకుంటే భారతదేశంలోని పితృస్వామ్య వ్యవస్థను అర్థం చేసుకోగలం.

అగ్ర కుల అధిపత్యంలోనూ, పరిపాలన లోనూ, ఉత్పత్తి, మరియు పునరుత్పత్తిలోనూ పురుషులు మహిళలపై ఆధిపత్యం చలాయించడానికి ఈ పితృస్వామ్య వ్యవస్థ బాగా ఉపయోగపడింది.

మనుధర్మ శాస్త్రం చెప్పినటువంటి వర్ణాశ్రమ ధర్మాలు కాపాడడానికి, వర్ణ సంకరాన్ని నిరోధించడానికి పరిష్టమైన వివాహ వ్యవస్థ హిందు మతం రూపొందించింది. ఒక మగవాడి కులం

పితృస్వామ్య వ్యవస్థను బదలాయిస్తాడు. వధువుకు తగిన వరుని కూడా తండ్రి నిర్ణయిస్తాడు. ఈ ప్రక్రియ వల్ల హిందూ సమాజంలోని కులాల దొంతరలో పైన ఉన్న కులాల వారిని వివాహమాడుటకు ప్రోత్సహించి కింది కులాల వారిని వివాహమాడితే శిక్షార్హం చేయడానికి వీలుగా వుంది. ఈ కారణాల వల్ల కుల మతాలకు వివాహానికి ఉన్న బంధం నిభజించలేని బంధంగా రూపొందించబడింది.

భార్యకు గుర్తింపు భర్త ద్వారానే ప్రాప్తిస్తుందనే హిందుత్వ భావన. తన పవిత్రను కాపాడుకోవడం ఆమె ప్రధాన బాధ్యత. ధక్షణాదిన తాళి ధరించుట ద్వారా, ఉత్తరాదిన సిందూర ధారణ, మేలి ముసుకు ధరించడం వల్ల ఆమె తాను భర్త సొత్తనే తెలియజేయాలి. వివాహానంతరం భర్త పూర్ణాయుష్కుడుగా ఉండటానికి భార్య ఉపవాసాలు నోములు వ్రతాలు చేయాలి. భర్త మాత్రం భార్య క్షేమానికి ఇటువంటివన్నీ చేయనవసరం లేదు. కేవలం తన వంశంలోని పెద్దలు తరించడానికి, స్వర్గారోహణకు గోదానాలు, భూదానాలు, ఆబ్ధికాలు, మరియు తాము మోక్ష మొందడానికి మాత్రం బ్రాహ్మణ పురోహితుల సహాయంతో పూజలు ఆచరించాలి.

అసలు వివాహ సమయంలోనే వధువు జన్మనక్షత్రాన్ని పరిశీలించి, గ్రహదోషాలు లేకుండా చూసుకొని రాసులన్నీ తమకను కూలంగా ఉన్నాయో లేదో చూసుకుని ఆ రాసుల లక్షణాలను పరిశీలించి జాతక చక్రాలు రచించి దానిని బట్టి అమ్మాయి స్వభావా సౌశీల్యా, వినయ విధేయతలు, పరిశీలిస్తారు. ఓర్పు సహనం వంటి లక్షణాలన్ని ఆమె జన్మించినప్పుడు నడుస్తున్న గ్రహాలు తమకు అనుకూలంగా ఉన్నాయో

మొదట తల్లిదండ్రులు ద్వారా తర్వాత వివాహం ద్వారా నిర్ణయించడం జరిగింది. తను పుట్టిన కులంలోని మహిళతోనే వివాహం చేయడం ద్వారా హిందూ సమాజం మహిళలపై ఆధిపత్యం కొనసాగిస్తోంది. హిందూ మతం చెప్పిన అనేక వివాహ పద్ధతులు బ్రహ్మ, అర్హ, గాంధర్వ, దైవ, పైశాచిక పద్ధతుల్లో బ్రహ్మ వివాహ పద్ధతికి అధిక ప్రాధాన్యం ఇవ్వబడింది. ఎందువలన అంటే కన్యాదానం చేయడం ద్వారా వధువు తండ్రి వధువుపై వరునికి పూర్తిగా

లేదో అంచనా వేసి ఆమె స్వభావాన్ని తెలుసుకుంటారు. ఉదాహరణకు పెళ్లి అయ్యాక ఆమె భర్తపై ఆధిపత్యం చెలాయించకుండా ఉండాలి. అలాగే లైంగికంగా కూడా స్త్రీ చాలా చంచల స్వభావురాలు కనుక ఆమెను పురాషాధిక్యతతో అణచి వేయాలని హిందు వివాహ ధర్మం చెబుతోంది.

స్త్రీకీ వివాహమే ఉపనయనం. భర్త సేవ గురువువద్ద వేదపఠనం. గృహ సంరక్షణే అగ్నిసేవ అని మనుధర్మశాస్త్రం రూపొందించింది. ఆమె బాల్యంలో తండ్రి వద్ద, యవ్వనంలో భర్తవద్ద, వార్ధక్యంలో కుమారుడి వద్ద జీవించాలని హిందుత్వం నిర్ణయించింది. స్వతంత్రంగా అస్సలు ఉండకూడదు. ఎందుకంటే స్త్రీ బుద్ధి ప్రళయాంతక: అంటే ఆమె చంచల స్వభావం వల్ల తన ప్రవర్తనతో పండితులు, బుద్ధిమంతులైన పురుషులను కూడా కోరికలతో తమకు బానిసలను చేసుకుంటుందని మనుధర్మశాస్త్రం స్త్రీని విశ్లేషించింది.

భార్య కార్యేషుదాసి, కరణేషు మంత్రి, భోజ్యేషు మాత, శయనేషు రంభ, క్షమయా ధరిత్రి అన్నట్లే ఉండాలి. ఇలా ఆమెను అస్వతంత్రురాలిగా చేశారు. ఆర్థికంగా, సామాజికంగా, పురుషునిపై ఆధారపడేలా చేసి తరువాత మాతృత్వంలోనే స్త్రీ జన్మ సార్థకమన్నారు. ఇలా సాంప్రదాయాలన్నీ ఆమె తలపై రుద్దీ ఆమెను ఇంటి పనికి, పిల్లల పెంపకానికి, భర్త అవసరాలకు వేతనం లేని పనిమనిషిగా ఉపయోగించు కుంది హిందుత్వం. మనువు దృష్టిలో స్త్రీ ఒక అంట్ల గిన్నే, చీపురుకట్ట, మసిగుడ్డ.

దక్షణాదిన రజస్వల అయిన బాలికకు జరిపే వేడుకలు ఉత్తరాదిన నిషేధం. దక్షణ భారతంలోని వివాహ సాంప్రదాయాలను తలదన్నే విధంగా ఉత్తరాది గ్రామాలలో వివాహ సాంప్రదాయాలను పాటిస్తున్నారు. తమ కుమార్తెలను తమ గ్రామానికి

సుదూరంగా వున్న గ్రామాలకు అత్త వారింటికి పంపాలి. తమ ఊరిలోకానీ దగ్గరగా కానీ వివాహం చేయకూడదు. అందుకని తమ బిడ్డ పసిప్రాయంలోనే అంత దూరం కాపురానికి వెళ్ళి తమని వదలి ఉండలేదని బాధతో వారు తమ బిడ్డ రజస్వల అయ్యాక వేడుకలు చేయరు. ఎందుకంటే అక్కడ రజస్వల అయిన బాలికకు వెంటనే వివాహం చేసేయాలి. ఇంకా అక్కడ మేనరి కాలు కూడా చేయరు. దగ్గర సంబంధాలు కూడా మనువు చేయకూడదు. వారు మను సంప్రదాయాలను, హిందుత్వాన్ని పాటిస్తున్నారు.

ఉత్తరాదిన కూడా స్త్రీ లైంగికత్వ అణచివేత విభిన్నరీతిలో కొనసాగుతోంది. అక్కడ కూడా స్త్రీ జీవితంలో వివాహం మాతృత్వం అత్యంత కీలమైనదశలు. తాళి, కుంకుమ, మెట్టెలు, గాజులు, పువ్వులు, సింధూరం ధరించిన స్త్రీ గౌరవించబడుతుందని హిందుత్వం చెబుతోంది. తమిళనాడులోని ప్రజలు శ్రీలంక వంటి ప్రదేశాలలో నివశిస్తున్నా కూడా ఇదే పద్ధతులు ఆచరిస్తారు. ఎందుకంటే అక్కడ రజస్వల అయిన బాలికకు తప్పనిసరిగా వెంటనే వివాహం చేసేయాలనే సాంప్రదాయాన్ని పాటిస్తారు.

బంధువర్గంలోకూడా బాలికలకు ఇచ్చే ప్రాధాన్యత ఉత్తరాదిన చాలా దయనియంగా ఉంది. ఈ రకమైన సాంప్రదాయాలను హిందుత్వం చిత్రీకరించి బాల్య దశ నుంచి స్త్రీలపై రుద్దారు. స్త్రీలు కూడా ఈ అణచివేతను తమ తలరాతలుగా తామే అంగీకరించేలా వారిని తయారు చేశారు. ఆడపిల్లంటే సాంప్రదాయాల నడుమ ఆమెను బంధించి త్వరగా వివాహం చేసి అత్తవారింటికి పంపేయడమే తల్లిదండ్రుల బాధ్యత. తరువాత ఆమె భర్తకూ అత్త మామలకు సేవలు చేస్తూ భర్త క్షేమం కాంక్షిస్తూ పిల్లలను కంటూ వారి వంశ వృద్ధికి పురుషున్ని బీజంగాను, స్త్రీని క్షేత్రంగాను తమను తామే సిద్ధపరుచుకుని అవన్నీ తమ సహజ ధర్మాలని భావించుకునేలాగ పితృస్వామ్య వ్యవస్థ

తీర్చిదిద్దింది.

ఈ విధంగా మనువు పురుషాధిపత్యం, స్త్రీ ధర్మాలు నూరిపోసి దీనికి వ్యతిరేకంగా స్త్రీలు పోరాడలేక ఈ పెత్తనాన్ని అంగీకరించే విధంగా స్త్రీ ధర్మాలు నిర్వహించారు. మనుధర్మం, పురాణాలు వరిశీలిస్తే వివాహమైన స్త్రీని భర్త అవసరమైతే అమ్మేయొచ్చు. పందెంలో పణంగా పెట్టొచ్చు. అవసరమైతే అగ్ని ప్రవేశం చేయమనొచ్చు.

ఈ మనువాద భావజాలం నుంచి స్త్రీ విముక్తురాలై ఆర్థికంగా సామాజికంగా మానసికంగా మరియు లైంగికంగా స్వేచ్ఛను పొందాలి. సమానత్వం సాధించాలి. ఇవన్నీ జరగాలంటే ముందుగా “ఇంట గెలిచి రచ్చగెలవాలి” అంటే ఇంటిలోనుండే మార్పును సాధించాలి. తల్లి తన బిడ్డలను సమానహక్కులతో పెంచాలి.

ఇంటిపని, వంటపని ఆడపిల్లలకు బయటపని మగపిల్లలకు అనే వివక్షత లేకుండా అన్నీ అందరూ సమానంగా పంచుకునేలా బాధ్యత వహించాలి అనేలా తల్లిదండ్రులు తమ బిడ్డలను పెంచాలి. స్త్రీలు కూడా ఎవరో వచ్చి తమకు స్వతంత్ర్యం కల్పిస్తారనే భావన నుండి బయటబడి తమ హక్కులను తామే సాధించుకోవాలి. విద్యలోనైనా ఉపాధిలోనైనా వివాహంలోనైనా భార్య భర్త ఇద్దరూ సమానమే. దీనికోసం పోరాటాలు జరిపి ఉపయోగంలేదు. స్త్రీలంతా చేయి చేయి కలిపి “బలవంతమైన సర్పము చలిచీమల చేత చిక్కి చావదు సుమతీ” అన్నట్లు వివాహ బంధంలో నర్పంలా జొరబడిన మనువాదాన్ని తొసిరాజనాలి. స్త్రీలు తమ శక్తిని తాము తెలుసుకుని తమ కలాలు, గళాలు, విప్లి ఈ పరిస్థితులకు వ్యతిరేకంగా నినదించి ఉద్యమ రూపంగాను మరియు తమ అభిప్రాయాలను లిఖిత పూర్వకంగాను ప్రజలందరికి తెలుపవలసిన అవశ్యకత నేడు ఎంతో ఉంది.

(అనువాదం: ఎన్.రూపవాణి)

మరియా .. ఈ నేల నీటి కాదు

ఇంకా రాలేదు. ఎంత సేపు ఎదురు చూడాలో! తానే చాలా ముందు వచ్చినట్టుంది. నాగుపాము తన పడగతో లోకాన్నంతటినీ కప్పేసినట్టు అంతా చిమ్మ చీకటిగా వుంది. ఇంత చిక్కని చీకటిని ఇంతకుముందు ఎప్పుడూ చూసినట్టులేదు. గాలికి కదిలే నది అలల చప్పుడు తప్ప కంటికి ఏమీ కనబడటం లేదు.

ఆకాశంలో చుక్కలు చీకటిని తరిమెయ్యటానికి శ్రమ పడుతున్నాయి. చీకటిని పారద్రోలలేక అవి ఎప్పుడూ ఓడిపోతూనే వున్నాయి. ఈ మాటే శ్వేత తో అంటే అలా ఎందుకు అనుకుంటావు. నాకైతే ఓడిపోయి ప్రవంచాన్ని చీకటి లోకి తోసేయ్యకుండా, అలుపెరగని పోరాటం చేస్తున్నాయి అనిపిస్తుంది. ఎదో ఒక రోజు గెలుస్తాయి “ అనేది.

మళ్ళీ ఆకాశం వైపు చూసింది. చుక్కల వెలుగుతో ఆకాశం మెరిసిపోతుంది. “ అమ్మా నేనొస్తాను. నువ్వు ఎగరటం మర్చిపోయి నట్టున్నావు. ఎక్కడో దాచిపెట్టిన రెక్కలు విప్పుకుని నాతో రావడానికి సిద్ధంగా వుండు. నువ్వు చూడాలనుకున్న లోకాలను చూపిస్తాను. “ అనిచెప్పింది. రోజూ నది ఒడ్డుకు రావటం, ఎదురుచూడటం , అమ్మా నిన్ను రాలేక పోయానమ్మా, ఇవాళ తప్పకుండా వస్తాను, అని శ్వేత చెప్పటం. ఎప్పుడు వస్తుందో... ఎంతకాలమో ఈ ఎదురు చూపులు. శ్వేత వస్తే ఎలా గుర్తుపట్టటం. ఇంత చిమ్మ చీకటిలో. ...వుహు. కాదు.. శ్వేత వస్తుంటే ఇంత నిశ్శబ్దం, చీకటి, వుండవు. శ్వేత రావటం ఒక సంబరం. శ్వేత స్పర్శ తగిలితే ప్రపంచాన్నంతా ఆక్రమించిన చీకటి పారిపోతుంది. ఆ చుక్కలకి విజయం అందిస్తుంది శ్వేత. ఇంత గుబులుగా వుండదు అప్పుడు. కాలంతో పనిలేకుండా అడవిపూల పరిమళం ఆకాశాన్నంతా నింపివేస్తుంది.

మధురమైన పాటని నది అలలు మోసుకొస్తాయి. కన్ను పోడి చి నా కానరాని చీకటిలో, ఆ నది పైన దూరంగా

ఎక్కడో అద్భుతమైన చిన్న కాంతి రేఖ.... వస్తున్నట్టుంది. మననంతా ఉప్పొంగి పోయింది ఆమెకి. శ్వేత. మోసుకొచ్చే మధురమైన పాట పరిమళం నిలవ నీయకుంది. తాను కూడా ఎదురుగా వెళితే తొందరగా శ్వేతని చేరుకోవచ్చు. కాని ఎలా వెళ్ళటం. ఎదురుగా అనంతమైన చీకటి. భయపెడుతున్న నది. “నువ్వు ఎగరగలవమ్మా.. వచ్చేయ్యి “ ఎక్కడినుంచో శ్వేత పిలుస్తోంది.

ఎగరగలనా... ప్రయత్నించాలి.. ఇప్పుడు కాకపోతే ఇక ఎప్పటికీ ఎగరలేను.. ఎగరాలిఅయ్యో నేను ఎగరలేకపోతున్నాను. భరించలేని కాంతి నా రెక్కలని కాలుస్తుంది... శ్వేతా ... శ్వేతా....

కళ్ళని గుచ్చుతున్న కాంతికి కళ్ళు తెరిచింది చంద్రలత. రవి ఆమె చెయ్యి గట్టిగా పట్టుకుని విసుగ్గా కోపంగా చూస్తున్నాడు. రవి చెయ్యి వట్టుకున్న చోట మంటగా వుండటంతో రవి చేతిని నెమ్మదిగా వదిలించుకునే ప్రయత్నం చేసింది చంద్రలత. ఇంకాస్త గట్టిగా పట్టుకున్నాడు రవి. “ఒక్క రోజు తాళం వెయ్యటం మరచిపోతే చాలు, రాత్రంతా తిరణాలే ” గొణిగినట్టు అనిపించినా పెద్దగానే అంది వర్ధనమ్మ. వాళ్ళిద్దరి చూపులు తప్పించుకుని ఎదురుగా వున్న గోడవైపు చూపు తిప్పింది చంద్రలత. గోడ ఖాళీగా ఎండి పోయినట్టుంది.

ఇంతకుముందు అక్కడ వున్న శ్వేత ఫోటోలు అన్నీ తీసేశారు. ఖాళీ గోడను చూడగానే దుఖం వచ్చింది చంద్రలతకు. వీళ్ళు నాకు ఇష్టం లేదు, ఎదో ఒక రోజు వీళ్ళని వదిలేసి నేను శ్వేత దగ్గరకు వెళ్ళిపోతాను అనుకుంది. రవి చెయ్యి విడిపించుకుని బెడ్ రూమ్ లోకి వెళ్ళి పడుకుంది. రవి వచ్చి అటుతిరిగి తల చేతితో వట్టుకుని కూర్చున్నాడు. “ ఏమి ఆలోచిస్తున్నాడో, శ్వేత దగ్గరకు వెళ్ళకుండా ఎలా ఆపాలి అనుకుంటున్నాడేమో “ తలవట్టుకుని కూర్చున్న రవిని చూస్తూ అనుకుంది చంద్రలత. “మావయ్యా లైట్ ఆపెయ్యవా, నిద్ర పోతాను” చెప్పింది. రవి ఆమెకు మేనమామ. “రేపు కాలేజీ కి వెళ్ళకు” చెప్పాడు రవి. ఇంట్లో ఉండాలా... ఆ ఆలోచనకే ఉక్కిరిబిక్కిరి అయిపోయింది. వూరి దగ్గరనుంచి రవి తమ్ముళ్ళు వస్తారు , ఏవో ఆస్తుల పంపకాల గురించి మాట్లాడుకోవటానికి. వాళ్ళందరూ వున్నప్పుడు ఆ ఇల్లు పరాయిదిలాగా, తానెవరో వాళ్ళకి నంబంధించని వ్యక్తిలాగా అనిపిస్తుంది చంద్రలతకి. అందరూ వదినా అని ఏంతో మర్యాదగానే వున్నట్టు అనిపిస్తుంది, కానీ వాళ్ళ సమక్షంలో కనబడని సంకెళ్ళతో బంధించిన భావన వస్తుంది. కాలేజీకి వెళితే పిల్లలతో గడపోచ్చు. చైతన్య ట్రైనింగ్ నుంచి వస్తుంది. ఇంట్లో

వుంటే సమూహంలో ఒంటరితనం. కాలేజీకి వెళ్ళాలి అనుకుంది. “వెళతాను మావయ్యా.. ఎగ్జామ్స్ దగ్గరకు వస్తున్నాయి.. సిలబస్ పూర్తి చెయ్యాలి. వంట చేసి వెళతాను. సాయంత్రం తొందరగా వస్తాను.” ఏమీ మాట్లాడలేదు రవి. ఇంతకు ముందు చుట్టాలు వచ్చినప్పుడు కాలేజీకి వెళతాను అంటే రవి, వద్దనమ్మ చాలా గొడవచేసే వాళ్ళు. మర్యాద తెలియదని, ఉద్యోగానికి పం పటమే తప్పు అయిందని మాట్లాడేవాళ్ళు. ఈ మధ్య ఏమీ అనటం లేదు ఎందుకో అనుకుంది చంద్రలత. చైతన్య గుర్తుకొచ్చింది. చైతన్య కళ్ళు శ్వేత కళ్ళలాగే వుంటాయి. పెద్దవి కాదు, కాని చిక్కని కనురెప్పలు, అద్భుత లోకాలలో తేలియాడుతున్నట్టు వుండే కళ్ళు, ప్రతి మనిషినీ ప్రేమించే గుణం చైతన్యది శ్వేత లాగే. “మనిషి మనసు ఐస్ బర్గ్ లాంటింది, బయటకు కనబడేది చిన్న ముక్క మాత్రమే, అంతా లోపలే వుంటుంది” అంటుంది చైతన్య సైకాలజీ చెప్తుంది. ఉద్యోగంలో చేరి కొద్దిరోజులే అయింది. ఎప్పుడూ పుస్తకాలు చదువుతూ వుంటుంది. ఎవరిగురించి చెడు మాట్లాడదు. కాలేజీకి వెళితే చైతన్యతో శ్వేత గురించి మాట్లాడుకోవచ్చు అనుకుంది చంద్రలత. “హా యే మేడం, హలో సర్” కాలేజీ లోపలి అడుగుపెట్టగానే చిరు నవ్వుతో పలక రించింది చైతన్య, రవి రోజూ చంద్రలతని దింపి, సాయంత్రం వచ్చి తీసుకుని వెళు తున్నాడు.

“ ఏమి సర్, మేడంని ఎవరైనా ఎత్తుకుపోతారని భయమా “ సరదాగా అడిగింది ఒకసారి చైతన్య. “ఇంతకుముందు తనే వచ్చేదిగా, ఈ మధ్య తన ఆరోగ్యం బాగుండటం లేదు, అందుకే...” సంజయిషిగా చెప్పాడు రవి. “ ఇక్కడ దిగిపోతాను మావయ్యా, చైతన్యతో కలిసి వెళతాను” రవితో చెప్పి కారు దిగింది చంద్రలత. కాలేజీ ఎంట్రన్స్ నుంచి మెయిన్ బిల్డింగ్ వరకు యెల్లో బెల్స్ పూలు పరుచుకుని వున్నాయి. చిక్కని పచ్చని చెట్లతో చుట్టూ ఆకుపచ్చదనం అల్లుకున్నట్టు వుంది.

“ మామయ్య అంటారు... మేనమామా? అడిగింది చైతన్య. చాలా సార్లు చంద్రలత, రవిని మావయ్య అని పిలవటం విని వుంది. “ వూ” ఉంది. “మేనమామను చేసుకున్నారా?

చదువుకుని కుడా ఇంత మూర్ఖంగా ఉంటారా అన్నట్టు అడిగింది.

శ్వేత కూడా ఇలాగే అడిగింది ఒకసారి, జీవితం మీద కాస్త అవగాహన వచ్చిన తరువాత. “ ఏంటమ్మా ..ఎలా చేసుకున్నావు నాన్నని. చాలా వయసు తేడా వుంది కదా ఇద్దరికీ. ఇష్టంగానే చేసుకున్నావా”. ఇప్పటి దాకా ఎవరూ అడగలేదు. పెళ్ళి చేసేటప్పుడు అమ్మా, నాన్న అడగవలసిన ప్రశ్న, కనీసం కట్టుకునే వాడైనా అడగలేదు. ఇప్పుడు కూతురు అడుగుతుంది. ఎంత పెద్దది అయిపోయింది. మురిపెంగా అనిపించింది చంద్రలతకు. “ఒక్కతే కూతురు. ఆస్తి అంతా పరాయివాళ్ళకు పోయ్యమంటావా, అయినా మీ అమ్మకి వచ్చిన లోటు ఏంటే. దానిని కాలు కింద పెట్టకుండా చూసుకున్నాడు మీనాన్న.” అక్కడే వున్న వద్దనమ్మ పుక్రోశంగా చెప్పింది శ్వేతతో. “అమ్మమ్మా కాలు కింద పెట్టకుండా చూసుకోవటం కాదు కావలసింది. నడిచేవాళ్ళను నడవకుండా, పరిగెత్తాలనుకునే వాళ్ళను పరిగెత్తకుండా చెయ్యటమా బాగా చూసుకోవటమంటే?” శాంతంగానే అడిగింది శ్వేత. “ పన్నెత్తి ఒక్క మాట కుడా అనలేదు మీ అమ్మని”

“ నాన్న మగవాడు, అధికారి, అరవాల్సిన అవసరం లేదు, ఒక కంటి చూపో, ఒక పెదవి విరుపో చాలు అమ్మని కంట్రోల్ చెయ్యటానికి” చెప్పింది శ్వేత. “ అమ్మా నువ్వు చెప్పు. నువ్వెందుకు చేసుకున్నావు ఈ పెళ్ళి, ఇష్టంగానే చేసుకున్నావా” ఆ రోజు రాత్రి నది వొడ్డున కూర్చున్నప్పుడు మళ్ళీ అడిగింది శ్వేత. నది ఒడ్డునే గుడి వుంటుంది. పగలు వచ్చిపోయే భక్తులతో గోలగా వున్నా రాత్రి అయ్యేసరికి అంతా ప్రశాంతంగా వుంటుంది. అప్పుడప్పుడు ఇద్దరూ అక్కడికి వచ్చి కూర్చుని కబుర్లు చెప్పుకుంటారు. వెన్నెల రాత్రులలో మసకగా కనిపించే నదిచుట్టూ వుండే కొండలు, నీళ్ళలో పడి మెరిసే వెన్నెల వెలుగులు ఇద్దరికీ ఇష్టం. “ పెళ్ళి గురించి అప్పుడు నాకేమి తెలియదు. నాకు బాగా చదువుకోవాలని, సైన్సెస్ లో రీసెర్చ్ చెయ్యాలని వుండేది. ప్రపంచమంతా తిరగాలని. చాలా కోరికగా వుండేది. పేపర్లలో వచ్చే అమెజాన్ నది ఫోటోలు, ఆఫ్రికా

అడవుల ఫోటోలు అన్నీ కట్ చేసుకుని దాచుకునే దాన్ని. ఎప్పటికైనా అవన్నీ చూడాలనుకునే దాన్ని. టెన్ట్ క్లాస్ లో స్కూల్ ఫస్ట్ వచ్చాను. పెళ్ళి చేస్తానన్నారు. వద్దని ఏడ్చాను, అలిగాను. మీ నాన్న నాగుపాము పుట్ట దగ్గరికి వెళ్ళి నాకోసం మొగలి పువ్వు తెచ్చేవాడు, తిరునాళ్ళలో భుజాల మీద ఎక్కించుకుని తిప్పేవాడు. ఇన్ని చేసాడు కదా. అందుకని పెళ్ళి ఆపగాలదేమో అని నాన్నకు కుడా చెప్పాను పెళ్ళి వద్దని. ఎవరూ నా మాట వినలేదు. తిండి కూడా మానేసాను. పెళ్ళి అయిన తరువాత చదువుకోవచ్చులే అనేవారు, నా బాధని పట్టించుకోలేదు. పెళ్ళి తరువాత నేను కోరుకున్నది చదవలేకపోయాను, చెయ్యలేకపోయాను. “ ఇప్పటికి చాన్నాళ్లు అయినా అప్పటి గాయం తాలూకు నొప్పి ఇంకా చంద్రలత గొంతులో తొంగి చూసింది. ఇద్దరూ కాసేపు మౌనంగా ఉండి పోయారు. “ అమ్మా ఎవరినైనా ప్రేమించావా పెళ్ళికి ముందు “ అడిగింది శ్వేత.

రాము గుర్తుకువచ్చాడు చంద్రలతకు. అది ప్రేమ కాదేమో.. చిన్నవయసు , కాని రామును చూస్తుంటే బాగుండేది.... రాము ఆలోచనలు చుట్టుముట్టాయి చంద్రలతని. చాలాసార్లు రాము గుర్తు వచ్చేవాడు చంద్రలతకు. మధురమైన భావన మనసును చుట్టేలోపే వేడి గాలి మొఖానికి కొట్టినట్టు వాతలు తేలిన రాము బుగ్గలు గుర్తు వచ్చి మనసు ముడుచుకుపోయేది.

ఇప్పుడు ఎందుకు అడిగింది శ్వేత? ఈ ఆలోచన రావడంతోటే శ్వేత వైపు చూసింది చంద్రలత. మరియు గురించి ఎక్కువ చెబుతుంది ఈ మధ్య. ఇక్కడికి వచ్చినప్పుడు కూడా అతనితో ఎప్పుడూ చాట్ లోనే వుంటుంది. అతన్ని ప్రేమించిందా? భయంగా వుంది అలా అనుకుంటే చంద్రలతకు. ఒకసారి వీడియో కాల్ లో మరియుని పరిచయం చేసింది శ్వేత. ముచ్చటగా వున్నాడు. ఎప్పటినుంచో తెలిసిన మనిషిలా అనిపించాడు చంద్రలతకు.

“ అసల పేరు మౌర్య. స్కూల్ లో టీచర్ పెట్టాడట ఆ పేరు. మరియు అమ్మా, నాన్న చదువుకోలేదు. ఆ పేరు పలకటం రాక మౌర్య కాస్త మరియు అయిపోయింది. తనకి కూడా

మరియా అని పిలిపించుకోవటమే ఇష్టం” అని చెప్పింది అప్పుడు, శ్వేత మరియాని పరిచయం చేస్తూ, తరువాత చాలా సార్లు చంద్రలతతో మాట్లాడాడు మరియా.

“ శ్వేతా.. మరియాని ప్రేమిస్తున్నావా” అడుగుదామా వద్దా అనుకుంటూ అడిగింది.

దగ్గరకు వచ్చి భుజం పై తల పెట్టుకుంది శ్వేత. ఏమీ మాట్లాడలేదు. మాట్లాడవలసిన అవసరం కలగలేదు. అర్థమయింది చంద్రలతకు. తనని చూసి నవ్వినందుకే దెబ్బలు తిన్న రాము గుర్తుకువచ్చాడు ఆమెకి.

“ శ్వేతా వద్దు రా. నీకు, మీ నాన్న, బాబాయిల ప్రేమ మాత్రమే తెలుసు. వాళ్ళకి ఇంకో రూపం వుంది. అది నువ్వు చూడలేదు. నీకు, మరియాకు ప్రమాదం. నా మాట విను” తను ఎందుకు భయపడుతుందో శ్వేత కు ఎలా చెబితే అర్థం అవుతుందో అర్థం కావడం లేదు చంద్రలతకు. భయం వళ్ళంతా పాకింది. శ్వేతని వంశానికి ఒకటే ఆడపిల్ల అని గారాబంగా చూస్తారు మరుదులు, మరిది కొడుకులు.

ఇప్పటికీ మారి పైన పెత్తనం మరుదులు, మరిది కొడుకులదే. పాలేరు పంపు ముట్టుకున్నాడని పేడ వేసి కడిగిన అత్త గుర్తుకు వచ్చింది. రవి బిజినెస్ కోసం టాన్ కి రావడం, ఆ తరువాత కొద్ది కాలానికి చంద్రలతకి అదే ఊరిలో వుద్యోగం రావడంతో కాస్త వూపిరి పిల్చుకోగలిగింది చంద్రలత.

“ ఎందుకమ్మా భయపడతావు. ప్రపంచం చాలా మారింది. చూడు... అమ్మమ్మ చదువుకోలేదు. నువ్వు చదువుకున్నావు. వుద్యోగం చేస్తున్నావు. నిన్ను పెళ్ళి కాకుండా వూరు దాటనివ్వలేదు. నన్ను చూడు. ఎంత దూరం వెళ్ళానో... ఎక్కడ జాబ్ చేస్తున్నానో. “వుత్సాహంగా చెప్పింది శ్వేత

“ఏమూరిందే ప్రపంచం. టెక్నాలజీ పెరిగితే ప్రపంచం మారినట్టా. అమ్మమ్మ ప్రపంచం చిన్నది. నాది కొంచెం పెద్దది. నీది ఇంకొంచెం పెద్దది. హద్దులు నిర్ణయించుకునే హక్కు మనకు లేదు. ఎవరో నిర్ణయిస్తారు. నీకు స్వేచ్ఛ ఉన్నట్టే అనిపిస్తుంది. ఆ హద్దుల్లో నువ్వు ఉన్నంత వరకే మీ నాన్న, బాబాయి, అన్నల ప్రేమలు. ఆ హద్దు దాటటానికి

“ఏమూరిందే ప్రపంచం. టెక్నాలజీ పెరిగితే ప్రపంచం మారినట్టా. అమ్మమ్మ ప్రపంచం చిన్నది. నాది కొంచెం పెద్దది. నీది ఇంకొంచెం పెద్దది. హద్దులు నిర్ణయించుకునే హక్కు మనకు లేదు. ఎవరో నిర్ణయిస్తారు. నీకు స్వేచ్ఛ ఉన్నట్టే అనిపిస్తుంది. ఆ హద్దుల్లో నువ్వు ఉన్నంత వరకే మీ నాన్న, బాబాయి, అన్నల ప్రేమలు.

ఆ హద్దు దాటటానికి ప్రయత్నిస్తే ఈ ప్రేమలు ఎంత బూటకమో నీకు అర్థం అవుతాయి. నువ్వు మరియా ఇద్దరూ ప్రమాదం లో పడతారు. వద్దు ఇదంతా” వూపిరి ఆడనట్టుగా వుంది చంద్రలతకు.

శ్వేత ఏమీ మాట్లాడలేదు. ఎదో ఆలోచనలో మునిగిపోయింది.

“ శ్వేతా .. నువ్వు పుట్టిన తరువాతే నేను జీవించటం మొదలు పెట్టాను. నీకేమైనా అయితే...”

ఆమె దుఖం శ్వేత ను తాకినట్టుంది. “అమ్మా .. ప్లీజ్ .. భయపడకు.. ఏమీ కాదు..”

ప్రయత్నిస్తే ఈ ప్రేమలు ఎంత బూటకమో నీకు అర్థం అవుతాయి. నువ్వు మరియా ఇద్దరూ ప్రమాదంలో పడతారు. వద్దు ఇదంతా” వూపిరి ఆడనట్టుగా వుంది చంద్రలతకు.

శ్వేత ఏమీ మాట్లాడలేదు. ఎదో ఆలోచనలో మునిగిపోయింది.

“ శ్వేతా .. నువ్వు పుట్టిన తరువాతే నేను జీవించటం మొదలు పెట్టాను. నీకేమైనా అయితే...”

ఆమె దుఖం శ్వేత ను తాకినట్టుంది.

“అమ్మా .. ప్లీజ్ .. భయపడకు.. ఏమీ కాదు..” నల్లటి ఆకాశంలో వ్యర్థమైన కాంతితో చుక్కలు మెరుస్తున్నాయి.

“మీరు ఎప్పుడూ ఏదో ఆలోచనలలోకి కూరుకుపోతుంటారు.” చైతన్య అడిగింది.

“వుహు ఏమీ లేదు” కంగారు పడింది చంద్రలత. “శ్వేత గుర్తుకు వస్తే..... నువ్వు అడిగినట్టే అడిగేది శ్వేత, మామని ఎందుకు చేసుకున్నావు అని, అది గుర్తు వచ్చి” చెప్పింది.

“ ఇప్పుడు ఎక్కడ వుంది శ్వేత”

కొద్ది సేపు గుర్తు తెచ్చుకోవటానికి ప్రయత్నించింది ఆమె. ఆలోచనల వత్తిడికి మొఖం అంతా కందిపోయింది.

“ ఏమో... వూ.... కానీ .... తను వచ్చి నన్ను తీసుకుని వెళ్ళి నాకు ఇష్టమైన ప్రదేశాలు చూపిస్తానంది. శ్వేత రావటం మా వాళ్ళకి ఎవరికీ ఇష్టం లేదు.

కానీ నేను శ్వేత దగ్గరకు వెళ్ళిపోతాను.” తను ఏమి చెప్పిందో తనకే అర్థం కాకుండా తడబడుతూ గందరగోళంగా మాట్లాడింది చంద్రలత.

“ ఎందుకు ఇష్టం. లేదు మీ వాళ్ళకి” అడిగింది చైతన్య.

“ ఏమో, అందుకే ఎవరికీ తెలియకుండా వస్తానంది. నేను ఎదురుచూస్తూ వున్నాను. తను రాక పోతే నేనే వెళ్ళిపోతాను ”.

సాలోచనగా చూసింది చైతన్య

“హోయ్ మేడం మీ క్లాసుకి టైం అయినట్టుంది” ఆ రోజు ఆలస్యం అయింది చంద్రలతకు. కాలేజీ లోపలికి రాగానే ఎదురొచ్చింది చైతన్య.

“ మెలుకువ రాలేదు.” సంజాయిషీగా చెప్పింది చంద్రలత. “సరే, మీరు వెళ్ళండి, నేను కాసేపు సార్ తో మాట్లాడతాను. సార్ ఒక్క నిమిషం” వెళ్ళిపోబోతున్న రవిని పిలిచింది.

“ఏం మాట్లాడతావ్” ఆశ్చర్యపోతూ అడిగింది చంద్రలత. “మీరు వెళ్ళండి, స్టూడెంట్స్ మీ కోసం వెయిట్ చెస్తుంటారు, మీ క్లాసు అంటే వాళ్ళకు చాలా ఇష్టం కదా” చంద్రలతని అక్కడినుంచి పంపించింది చైతన్య.

ఏం మాట్లాడుతుంది మావయ్యతో, ఏముంది మాట్లాడటానికి, ఇంతకుముందు పెద్దగా మాట్లాడింది కూడా లేదు. శ్వేత గురించి అడుగుతుందా? ఈ ఆలోచనలతో క్లాసులో వున్నా ఏకాగ్రత కుదరలేదు చంద్రలతకు.

చైతన్య ఎదో సీరియస్ గా చెప్పటం, రవి తల అడ్డంగా వూపడం క్లాసు రూమ్ లోనుంచి కనబడుతూ వుంది. డిస్కషన్ అయిపోయినట్టుంది. చైతన్య స్టాఫ్ రూమ్ వైపు వెళ్ళింది. ఏమి జరిగివుంటుంది. నాతో మాట్లాడలేనివి, మావయ్యతో ఏమి వుంటాయి

చంద్రలతకు అర్థం కావడంలేదు. క్లాసులో ఉండలేకపోయింది.

“ఐ విల్ బి బ్యాక్ వితి ఇన్ ఫ్యూ మినిట్స్” స్టూడెంట్స్ కి చెప్పి స్టాఫ్ రూమ్ వైపు నడిచింది. ఈ టైం లో ఒకరిద్దరు తప్ప వుండరు స్టాఫ్ రూమ్ లో, క్లాసు రూమ్స్ లోనుంచి వినబడుతున్న లెక్చర్ తప్ప కారిడార్స్ అన్నీ నిశబ్దంగా వున్నాయి.

చంద్రలత స్టాఫ్ రూమ్ దగ్గరకు వచ్చేసరికి చైతన్య గొంతు వినబడుతుంది. లోపలికి అడుగుపెట్టబోయి ఆగింది చంద్రలత.

“ఎంత చెప్పినా వినలేదు, ఉత్త ఫ్యూ డల్ లాగా వున్నాడు” కోపంగా వుంది చైతన్య గొంతు.

“ఏమన్నారు ఆయన” సుభాష్ గొంతులాగా వుంది అనుకుంది చంద్రలత.

“ఆమె బాగానే వుంది. డాక్టర్ దగ్గరకు అవసరం లేదు అన్నాడు. ఎంత చెప్పినా ఒప్పించలేక పోయాను. అతను చెప్పింది నిజమా? నువ్వు చెప్పు. నాకంటే ముందు నుంచి ఇక్కడ వున్నావు కదా మేడం ఎప్పుడూ ఇలాగే ఉండేవారా” చైతన్య అడిగింది.

చాటుగా వినటం మర్యాద కాదు లోపలికి వెళ్ళాలి అనుకంటూనే ఆగిపోయింది చంద్రలత. “సైకలాజికల్ గా కొంచెం వీక్ గా అనిపించేవారు. లైఫ్ లో ఏమైనా డిస్టర్బెన్స్ ఉండేమో అనుకునేవాడిని.

మూడ్ వేరియేషన్స్ చాలా ఉండేవి. ఒక్కోసారి బాగా చిరాగ్గా, ఒక్కోసారి చాలా ప్రేమగా. అయితే ఇప్పుడు వున్నట్టు కాదు. కూతురు చనిపోయిన తరువాత ఆమె పరిస్థితి బాగా దిగజారిపోయింది. నిజానికి, భ్రమకు తేడా తెలియడం లేదు ఆమెకి”

ఎవరిగురించి మాట్లాడుకుంటున్నారు, నా గురించేనా, ఇలా మాట్లాడుతున్నారేంటి అంతా అయోమయంగా వుంది చంద్రలతకు వాళ్ళ మాటలు వింటుంటే.

“కూతురితో బాగా అటాచ్మెంట్ ఆమెకు. మా అమ్మాయి నా ఫ్రెండ్ అని చెప్పేవారు. ఆ అమ్మాయి హాలిడేస్ కి వచ్చినప్పుడు ఇద్దరూ వెళ్ళి నది దగ్గర కూర్చునే వాళ్ళు. వాళ్ళిద్దరికీ బాగా ఇష్టమైన స్పాట్ అది. ఇప్పుడు కూడా మేడం అర్ధరాత్రి నది దగ్గరకు

వెళుతుందట. అన్నీ తాళాలు వేసి పడుకోవలసి వస్తుంది, పొరపాటున తాళం వెయ్యటం మర్చిపోతే నది దగ్గరకు వెళ్ళి కూర్చుంటుంది అని చెప్పారు వాళ్ళ అమ్మ ఒకసారి కనబడినప్పుడు” ఎవరో చెప్తున్నారు. ఎవరు చెబుతున్నారో అర్థం చేసుకోలేక పోతుంది చంద్రలత. వాళ్ళ మాటలు ఆమెని కృంగదీస్తున్నాయి.

“చాలా రోజులవరకు శ్వేత బతికేవుందని నమ్మాను. మేడం భ్రమలో వుందనుకోలేదు. ఎలా జరిగింది అసలు” చైతన్య అడుగుతోంది.

“శ్వేత... వీళ్ళు శ్వేత గురించి మాట్లాడుతున్నారు. ఎందుకు చైతన్య ఇలా మాట్లాడుతుంది. శ్వేత చనిపోయిందంటున్నారు, శ్వేత చనిపోయిందా? లేదు బతికే వుంది ..వీళ్ళకి మావయ్య ఎదో చెప్పాడు మావయ్య మాటలు నమ్మారు. చివరికి చైతన్య కూడా.. అఘాతంలో పడిపోతున్నట్టు వుంది చంద్రలతకు వాళ్ళ మాటలు వింటుంటే.

“అందరికీ యాక్సిడెంట్ లో చనిపోయింది అని చెప్పారు. మేడంకి కుడా అదే చెప్పారు. మేము కుడా నమ్మాము. మేడం ఎలా తట్టుకుంటారో అని భయపడ్డాం. మేడం అసలు ఏడవలేదట..

మేము వెళ్ళినప్పుడు పర్వాలేదు మీరు బాధ పడకండి, శ్వేత కొంచెం ముందు వెళ్ళిపోయింది, మనందరం తరువాత వెళతాం అంతే అని మమ్మల్ని ఓదార్చింది. ఈమె ఎమైపోతుందా అని చాలా భయం వేసింది మా అందరికీ.

ఒక్క కన్నీటి చుక్క కూడా రాలేదు ఆమె కంటి నుంచి. కొద్ది రోజులకి శ్వేత బతికేవుంది, వచ్చి తనని తీసుకువెళుతుంది అనే భ్రమలోకి వెళ్ళిపోయింది.

“శ్వేత ఆక్సిడెంట్ లో కాదా చనిపోయింది” చైతన్య అడిగింది.

“కాదు. నా స్టూడెంట్ వాళ్ళ నాన్నది మేడం వాళ్ళ ఊరే. అతను చెప్పాడు ఏమి జరిగిందో. శ్వేత, మరియు అని ఒక ట్రైబ్ ని ప్రేమించి ఎవరికీ చెప్పకుండా పెళ్ళి చేసుకుంది. ఎలా తెలిసిందో వీళ్ళకి తెలిసింది. నమ్మకంగా అబద్ధాలు చెప్పి ఊరికి

తీసుకెళ్ళారు ఇద్దరినీ. శ్వేత ని కట్టేసి ఆమె కళ్ళముందే మరియు అత్యంత ఘోరంగా హింసించి చంపేశారు. అది తట్టుకోలేక శ్వేత ఆత్మహత్య చేసుకుంది. అందరికీ మాత్రం యాక్సిడెంట్ లో చనిపోయింది అని చెప్పారు”

ప్రతి అణువు కాలిపోతున్నంత బాధతో విలవిలలాడిపోయింది చంద్రలత ఆ మాటలు వింటూ. బలమైన చేతులతో ఎవరో గుండెని చిదిమేస్తున్నట్టు వుంది. శ్వేత చనిపోయిందా... మరియు చంపేశారా... వుహు వుహు కాదు శ్వేత చనిపోలేదు. లేదు..నేను శ్వేత దగ్గరకు వెళ్లి పోవాలి. అయ్యో ఇంత దుర్మార్గమా... పసివాళ్ళు ..

అయ్యో ..ఎందుకు ఈ ప్రేమలు జీవితం కంటే విలువైనవా.. శ్వేత ప్రేమను వదిలేస్తే ఇద్దరూ దక్కేవాళ్ళు... మరియు.. నీవంటిని చిద్రం చేస్తుంటే ఎంత నరకం అనుభవించి ఉంటావు...

మీ అమ్మ నీకోసం ఇంకా వెతుకుతూనే వుంటుంది కదా... నువ్వు వస్తావు అని ఎంత ఆశగా చూస్తుంటుందో ఆమె... కనబడిన వాళ్ళందరిని నీ గురించి అడిగుతూ వుంటుంది కదా..కొడుకు కనబడక ఆమె ప్రాణం అల్లాడిపోతూ ఉంటుంది...

శ్వేతా నా మాట వినకపోతివే ....ఇద్దరు అమ్మలని అన్యాయం చేసావే. శ్వేత నీపైనే ప్రాణం నిలుపుకుని బతుకుతున్నాను, నువ్వే లేకపోతే నా బతుకెందుకు.

కుప్పకూలిపోయింది చంద్రలత.

“హార్ట్ ఎటాక్ లాగా వుంది, 108 కి ఫోన్ చెయ్యండి “ చంద్రలత పడిపోయిన చప్పుడు విని బయటకు వచ్చిన చైతన్య కంగారుగా సుభాష్ తో చెప్పింది.

“మేడం మేడం “గుండెలమీద వత్తుతూ తడుతూ చంద్రలతని కాపాడటానికి ప్రయత్నించింది చైతన్య. “వద్దు నాకు బతకాలని లేదు ..శ్వేతా .. నీతోనే నేను కూడా పుట్టాను ..ఈ బతుకు ఇప్పుడు నాకు వద్దు....

మరియో ఎందుకు పుట్టావు ఇక్కడ. .... ఇది మరుభూమి ... పచ్చని చెట్టుని బతకనివ్వరు ... మరియు... ఇది నీ నేల కాదు...

కవిరాజు జీవితమూ - సాహిత్యమూ

బాల్యంలో పండుంపుల్ల కోసం చెట్టుదగ్గరకెళ్లినప్పుడు అక్కడ వెండ్రుకలూ నిమ్మకాయలూ వంటివి కనిపిస్తే చిరుతిండికి పనికొస్తాయని డబ్బుల్నీ, ఆడుకోడానికి పనికొస్తందని వేపబెత్తాన్ని తీసుకుని అందరూ నోరెళ్లబెట్టేలా చేసిన ఆకతాయి, తాను మిరాయి తింటుంటే “నాకూ కొనిపెట్టవా ? “ అని జాలిగా అడిగిన బ్రాహ్మణబాలుడికి సరే పోనీ పాపం అని కొని పెడుతుంటే ఆ బాపనకుర్రాడు “నువ్వు డబ్బులు మాత్రమే ఇవ్వు. ఆ మిరాయిని తాకవద్దు” అంటే క్వశ్చన్ మార్క్ ముఖం పెట్టిన కుర్రాడు, బడికి ఆలస్యంగా ఎందుకొచ్చావని అడిగిన మాస్టారికి “స్నానం చేసి రావడం వల్ల “ అని సంజాయిషీ ఇచ్చి “ఏమిటి ? అబ్రాహ్మణులకు కూడా ఉదయపు స్నానమా ! అన్నారని మాస్టారిని ఎదిరించి, ఫలితంగా పాఠం అయ్యేవరకూ నిలబడి ఉండవలసి వచ్చిన ధైర్యశాలి,” అందరూ సమానులు కాదా ? బ్రాహ్మణుల ఆధిక్యత ఏమిటి ? అబ్రాహ్మణుల అల్పత్వం ఏమిటి ? “అనే ప్రశ్నలు బాల్యంలోనే సంధించిన హేతువాది త్రిపురనేని రామస్వామి చౌదరి కృష్ణాజిల్లా అంగలూరులో చలమయ్య రామమ్మ దంపతులకు 15-1-1887లో జన్మించాడు. ఈయన ఇంగ్లాండులో బారిష్టరు చదివి బందరు, బెజవాడలలో వకీలుగా పనిచేసి చివరకు తెనాలిలో స్థిరపడ్డారు. పురాణాల మీదా బ్రాహ్మణసంప్రదాయాల మీదా (బ్రాహ్మణులమీద కాదు) తిరుగుబాటు చేశారు. న్యాయవాదిగా కోర్టులో ఒక సాక్షిని నువ్వు అని సంబోధించినందుకు న్యాయాధిపతి “అతను బ్రాహ్మణుడు” ఏకవచనం కూడదు “మీరు” అని సంబోధించాలి ‘ అంటే “ నాకు ఏకులమైనా ఒక్కటే “అని టక్కున సమాధాన మిచ్చారు. త్రిపురనేని కోపం బ్రాహ్మణుల మీద కాదు. వారి ఆచారాలమీదే ! కాబట్టే ఉన్నవ లక్ష్మీనారాయణగారు ఒక బ్రాహ్మణ యువకుడికి ఉద్యోగం ఇప్పించమని చీటీ రాసి పంపిస్తే తెనాలి మున్సిపాలిటీలో

ఉద్యోగం వేయించారు. మూడాఛారాలను ఎదుర్కోడానికి యువజన సంఘాన్ని స్థాపించారు. రాముడు శంభుకుడి శిరస్సు ఖండించిన ఘట్టాన్నిచదివి కంపించిపోయి తన ఇంటిపేరును ‘శంభుకాశ్రమం’గా మార్చారు. రాముడు దేవుడుకాదనీ, పురాణాలు కట్టుకథలనీ, భగవద్గీత కల్పితమనీ, భారత రామాయణాలూ ధర్మశాస్త్రాలూ ఒకవర్గం తన అధికారం కోసం రాసిన గ్రంథాలనీ ప్రచారం చేశారు. మారీసుపేటలో బ్రాహ్మణులు ఒక మేకను తెచ్చి యజ్ఞం చేయాలనుకుంటే దాన్ని ఈయన భగ్గుం చేశారు. వేదాలు దైవం అయితే వాటిని ఒక రాక్షసుడెలా మింగ గలిగాడు? అని ప్రశ్నించారు? వేదాలు ఎలా పుట్టాయో, ఋషులదగ్గరకెలా వచ్చాయో వేదాల్లోనే ఉందా ! చక్కని కథ. పిల్లలకు చెప్పడానికి బాగుంటుంది’ అని ఎద్దేవా చేశారు. మూఢనమ్మకాలను తీవ్రంగా వ్యతిరేకించారు.” శుభా శుభ కార్యాలన్నీ బ్రాహ్మణులే చేయించాలని ఏ ధర్మ శాస్త్రంలోనూ లేదు” అన్నారు.

పెళ్లి అనేది వ్యక్తిగత విషయం. దేవుడికి మతానికి సంబంధం లేదు. పట్టాభిషేకానికి పెట్టిన ముహూర్తం రాముణ్ణి అడవులపాలు చేసిన సంగతి మనకు తెలుసు. లగ్నాలు కుదరడం లేదని రోహిణి కార్తెలో ఏ రెండుజాములకో పెళ్లిళ్లు కుదిర్చి అందరికీ చీకాకు కల్పించడం ఉచితమా?” అంటూ పెళ్లి విధానాలను వివరిస్తూ “ వివాహ విధి “ అనే పుస్తకం రాశారు. ఇది ఆ రోజుల్లో ప్రజాభిమానాన్ని పొందింది. భగవంతుడికి నంనృతభాషే ఇష్టమని తలిచే ఈ మూఢలోకానికి పెళ్లి మంత్రాలు తెలుగులో కూడా ఉండవచ్చని ఎలాచెప్పాలి? అన్నారు. ఆయన చేసిన పెళ్లిళ్లలో “అగ్నిసాక్షిగా “ అని కాక “పెళ్లిపెద్దల సాక్షిగా “ అనిప్రమాణం

కవిరాజు త్రిపురనేని రామస్వామి చౌదరి

చేయించేవారు. పురాణాలు వ్యాసస్మృతి కాదనీ అవన్నీ కల్పితాలనీ సూతుడు తనకు చెప్పినట్టు “సూతపురాణం”లో రాశారు. విశ్వనాథవారు “వేనరాజు”నాటకంలో వేనరాజుకి ఘోరం తలపెట్టారని విమర్శించి “ఖానీ” అనే నాటకాన్నిరచించారు. భగవద్గీతకు అధిక్షేపణగా బ్రహ్మనాయుడు బాలచంద్రునికి బోధించినట్టుగా తానొక భగవద్గీతను రాశారు. ‘కుప్పుసామి’ అనే ద్రావిడుల దేవుడిపేరు మీద ఒక నీతిశతకాన్ని రచించారు. చచ్చిపోయిన జీవి మళ్ళీ ఇంకో జన్మ ఎత్తుతాడని చెబుతూనే మళ్ళీ పిందాలు పెడతామని పిలవడం ఎందుకు? అని ప్రశ్నించారు. 1929లో ఒంగోలు తాలూకా కాకర్లపాడులో పితృకార్యంలో తగిన దక్షిణ ఇవ్వలేదని ఒక వైశ్యుడిని బ్రాహ్మణులు చితగ్గాడితే బాధితుడిపక్షాన వాదించి వారికి జరిమానా వేయించారు. త్రిపురనేనికి సమయ స్ఫూర్తి చమత్కారం సహజంగా అలవడ్డాయి. ఒక భక్తుడు ఆయన్ని “ మీరు నాస్తికులుకదా! దేవుడొక్కడే అనే ఆస్తికుల ఆర్య సమాజంలో ఎలా చేరారు?” అని ప్రశ్నిస్తే “ 33 కోట్ల

దేవతలున్న హిందూ సమాజంవారిని ఆర్య సమాజం వారు ఓడించేస్తే, ఆర్య సమాజం వారి ఒక్కదేవుడితో నేను కుస్తీపట్టి ఓడిస్తాను” అన్నారు. ఎవరైనా వచ్చి “ మా దేవుడికి రెండుపువ్వులివ్వండి” అంటే “కావాలంటే మీ దేవుణ్ణి తీసుకొచ్చి ఈ చెట్టుకింద పెట్టండి. పువ్వులు చెట్టుకి ఉంటే అందం కానీ కోసేస్తే ఏముంటుంది? “ అనేవారు. ఒక పురోహితుడాయన్ని “ మీకు మంచితనంతో పాటు దైవ చింతన ఉంటే బాగుండేది” అంటే “ చింతా, సీమ చింతా తెలుసు. ఈ దైవచింత గురించి నాకు తెలియదు. అని చమత్కరించారు. ఒక శాస్త్రిగారాయన్ని ‘రాముణ్ణి విమర్శించే మీరు రామస్వామి అనేపేరెందుకు పెట్టుకున్నారు?’ అనడిగితే “స్వామి అంటే మొగుడు అని అర్థం. అంటే నేను రాముడికి మొగుణ్ణి “అన్నారు. ఒక పండితుడు “ధర్మముకృతయుగంలో నాలుగు పాదాల నడిచింది” అంటే “ఆ కాలంలో అందరూ వశుప్రాయులన్నమాట” అన్నారీయన.

లండన్ లో ఒక స్త్రీ ఆయన్ని “ మీరు టోపీ ధరిస్తే మీకు మంచి ఉద్యోగం ఇప్పిస్తా! అంది. వెంటనే ఈయన “మీరు చీరె, రవికె ధరిస్తే మంచి రాకుమారుణ్ణిచ్చి పెళ్లి చేస్తాను” అన్నారు. గాంధీ టోపీ అంటే ఆయనకి అసహ్యం కలగడానికి కారణముంది. గాంధీగారు దక్షిణాఫ్రికాలో జైలులో ఉన్నప్పుడు తెల్లవారికి నల్లవారికి భేదం తెలియడంకోసం సూపరింటెండెంట్ గాంధీ గారికి తెల్ల టోపీ తగిలించాడు. జైలు నుంచి వచ్చాక కూడా గాంధీ దాన్ని కొనసాగించారు.

బిపిన్ చంద్రపాల్ ఉపన్యాసాల ప్రభావంతో “రాణాప్రతాప్ “అనే నాటకాన్ని ఉప్పు సత్యాగ్రహం రోజుల్లో “ వీరగంధము తెచ్చినారము వీరులెవ్వరో తెల్పుడి. వంటి గేయాలనూ రాశారు. ఆంధ్ర మహాసభ సభ్యులచే “కవిరాజు “ అనే జరుదు పొందిన త్రిపురనేని16-1-43న మరణించారు. తాను చెప్పిందే నమ్మమని ఆయన ఎవరికీ చెప్పేవారు కాదు. “చదవండి. ఆలోచించండి. మీరే ఒక నిర్ణయానికి రండి”

ఇతిహాసకథల్లోని కల్పనలపై కూడా త్రిపురనేని ధ్వజమెత్తారు. రాజరాజ నరేంద్రుడు, చిత్రాంగి కథ మాళవదేశానికి సంబంధించిందనీ కవులు దీన్ని రాజమహేంద్రవరాన్ని రాజధానిగా పాలించిన భారత కృతికర్త రాజరాజనరేంద్రుడికి అంటగట్టారన్నారు. కృష్ణుడి మేనత్త రాధ నందుని చెల్లెలనీ, అతనితో సయ్యాటలాడిన రాధ వేరని వివరాలతో చెప్పారు.

అలాగే చంద్రవంశపు దశరథుడి కుమార్తె శాంతను, సూర్యవంశపు రాజైన రాముడి తండ్రి దశరథుడికి కూతుర్నీ, సీతకు ఆడబిడ్డనూ చేశారన్నారు. త్రిపురనేనికి జాతీయాభిమానం తక్కువేమీ కాదు. ఐర్లాండ్ వెళ్ళినపుడు ఒక ఆంగ్లేయుడు ‘భారతీయులది దాస్యబుద్ధి ‘ అన్నాడని రొట్టె కోసే కత్తిని పైకెత్తి ‘మళ్ళీ ఆ మాట అంటే నీ నాలుక కోసేస్తాను’అన్నారు. ఆ తెల్లవాడు నోరెత్తితే ఒట్టు. బిపిన్ చంద్రపాల్ ఉపన్యాసాల ప్రభావంతో “రాణాప్రతాప్ “ అనే నాటకాన్ని,

ఉప్పు సత్యాగ్రహం రోజుల్లో “ వీరగంధము తెచ్చినారము వీరులెవ్వరో తెల్పుడి .వంటి గేయాలనూ రాశారు. ఆంధ్ర మహాసభ సభ్యులచే “కవిరాజు “ అనే బిరుదు పొందిన త్రిపురనేని16-1-43న మరణించారు. తాను చెప్పిందే నమ్మమని ఆయన ఎవరికీ చెప్పేవారు కాదు. “చదవండి. ఆలోచించండి. మీరే ఒక నిర్ణయానికి రండి” అనేవారు.

అందుకే ఆయన కుమారుడు గోపీచంద్ తన ‘అసమర్థుని జీవయాత్ర’ నవలను “ఎందుకు? అని ప్రశ్నించడం నేర్పిన నాన్నగారికి” అంకితం అన్నారు. పురాణాలు, హిందూ సంస్కృతి, ఛాందసభావాలపై తీవ్రంగా దాడిచేసి, బ్రాహ్మణత్వ ఆధిక్యతను నిరసించి గొప్ప హేతువాదిగా ప్రశంస లందుకున్న త్రిపురనేని స్వీయకులాభిమానం ప్రదర్శించి అపఖ్యాతి మూటకట్టుకున్నాడు. తమకులం వారు గౌరవం పొందాలంటే విద్యావంతు లవ్వాలనీ, తమ అభిప్రాయ ప్రకటనకోసం తమ కులానికో పత్రిక ఉండాలనీ చెప్పడమే కాదు కమ్మవారు క్షత్రియులు అనే వింతవాదాన్ని కూడా తీసుకొచ్చాడు. ఇలాంటి పరిమితులను పక్కనపెట్టి హిందూ మతోన్మాదం విజంభిస్తున్న ఈనాడు యువతరం త్రిపురనేని సాహిత్యాన్ని అధ్యయనం చేయాల్సిన అవసరం ఎంతైనా ఉంది.

ఈ విషయాలు కవిరాజు జీవితమూ - సాహిత్యము అనే పుస్తకం లోవి.

త్రిపురనేని రామస్వామి చౌదరి (1887 జనవరి 16న జన్మించారు)

అహురా బీం! ఆహా

మేము ఏరంగంలోనైనా తగ్గమంటున్నారు ఆరుగురు సభ్యులతో కూడిన మహిళా రేసింగ్ బృందం. వీరంతా డాక్టర్లు, ఇంజనీర్లు, పిల్లల తల్లులు. వీరికి మోటార్ కార్ రేస్ పై అమితాసక్తి ఉంది. దేశవ్యాప్తంగా 60 మంది మహిళా రేసర్లతో నిర్వహించిన మహిళా వీరు ఉత్తమ ప్రదర్శన ఇచ్చారు. సాధారణంగా వీడియో గేమ్స్ లో కార్ రేసింగ్ అయిన నిజమైన కార్ రేసింగైనా రేసింగ్ ట్రాక్ పైన కారు నడిపే దైవరు మాత్రం పురుషులే. ఆ ఆడపాదడప కార్ రేసింగ్ ట్రాక్ పై విధేశి మహిళలు దర్శనమిస్తారు. ఈ సంవత్సరం మాత్రం భారత చరిత్రలో నిలిచిపోయేలాగా అహురా బీం పురుషులతో పోటీగా రేసింగ్ లో పాల్గొన్నారు. ఇలాంటి రేసుల్లో పాల్గొనడం ఒత్తిడితో కూడినదే ఉంటుంది. దీనికి అప్పుడే ఎంతో అవసరం అంటున్నారు ఈ మహిళలు.

నాగరిక సమాజంలో వేశ్యవృత్తి

నేటి పెట్టుబడి దారి సమాజంలో ఏ వ్యాపారమైనా లాభం కోసమే జరుగుతుంది. ఈ ధన దాహపు కోరల్లో 'మహిళ'ను ఓ సరుకుగా మార్చారు.

ప్రతిదీ సహజత్వాన్ని కోల్పోయి వికృతమై కలుషితానికి గురి అవుతుంది. సత్యం, నీతి, నైతికత, నిజాయితీ వ్యాపారానికి అవసరంలేనివిగా మారిపోతున్నాయి. వృత్తి వ్యాపారాలలో ఒక సాంఘిక దురాచారమైనది పడుపు వృత్తి. ఏరంగంలోనైనా తన పనులను సాధించుకోవాలి అంటే మహిళను (ఓ పావుగా) లైంగిక వస్తువుగా వినియోగించుకుంటున్నారు. నేటి సమాజం ముసుగు వేసుకున్న రంగస్థలం. ఇక్కడ ప్రతిఒక్కరూ మరొకరిని మోసం చేస్తూనే ఉంటారు. మనిషి ఆరోగ్యంపైన స్వార్థం చేసే వ్యాపారాలు కొనసాగుతున్నాయి. తినే తిండి, త్రాగే నీరు, వేసుకునే మందులు వాడుకొనే వస్తువులు ఒకటేమిటి ప్రతీది కలిషితమే.

అలాగే మానవ శరీరాలు వ్యాపార వస్తువులుగా మారిన సమాజాన లైంగిక దోపిడీ విపరీతంగా పెరిగిపోతున్నది. రాజకీయ వ్యవస్థ, రక్షణ వ్యవస్థ, స్వచ్ఛంద సంస్థల ముసుగులో నిర్భీతిగా వ్యాపారాలు కొనసాగుతున్నాయి. బూర్జువా సమాజంలోని పారిశ్రామిక వ్యవసాయ సంక్షోభం వల్ల వ్యభిచారం పెరిగింది. సమాజంలో అతితక్కువ వేతనంకోసం పనిచేసే మహిళల సంఖ్య పెరుగుతున్న క్రమంలో వేశ్యల సంఖ్య పెరుగుతూవస్తుంది.

నిరుపేదలైన దురదృష్టవంతులైన ఆడపిల్లలు అనుకోని పరిస్థితులు తండ్రో, తల్లీ లేకపోవడం మరణించటం, నిరుద్యోగం, చాలీ చాలని వేతనం, పేదరికం, అబద్ధపు వాగ్దానాలిచ్చే పురుషులకు లొంగిపోవడం, రకరకాల వంచనలకు గురికావడం తదితర కారణాలవల్ల ఆడపిల్ల ఇలాంటి దుస్థితికి చేరుకుంటుంది.

గ్రామలు, పట్టణాలు, నగరాలు అనే కాదు అన్నిచోట్ల లైంగిక దోపిడీ, దాడులు పెరిగిపోతున్నాయి. పడుపు వృత్తిలోకి నెట్టబడే సమయానికి యువతుల్లో చాలా మంది నిర్ణయాలు తీసుకోగల వయసులలో ఉండరు. అతిపిన్న వయసులోనే మోసగించబడి, సమాజంచే వెలివేయబడి, తీవ్రమైన సుఖవ్యాధులకు గురవుతున్నారు. వ్యభిచారులుగా మారిన అమ్మాయిలు అంతు పొంతు లేని నైతిక పతనానికి గురికావడానికి సామాజిక పరిస్థితులే కారణం.

ఆదిమ సమాజంలో మహిళలు స్వతంత్ర వ్యక్తిత్వం కలిగిన లైంగిక జీవనం కొనసాగించారు. స్త్రీ పురుష బేదం లేకుండా సమానత్వాన్ని కలిగివుండేవారు. మధ్యయుగ సంస్కృతి, బానిస సమాజం మహిళలను బానిసను చేసింది. బూర్జువా సమాజం మహిళలను భోగవస్తువుగా మార్చింది. చరిత్ర తరచి చూస్తే పురాణ పురుషుల నుండి నేటి ఆధునిక మానవుడికి ఆనందాన్ని, సుఖాన్నిచ్చే ఓ భోగవస్తువుగా మహిళ మిగిలిపోయింది.

వివాహం లైంగిక సంబంధాలలో ఒకానొక స్థితిని కల్పిస్తే వేశ్యవృత్తి మరొక దానిని కల్పించింది. పురుషులకు వివాహబంధంలో సంతృప్తి లభించకపోతే

తప్పనిసరిగా వేశ్యవృత్తి ద్వారా ఆ తృప్తిని పొందుతారు. ఏదో ఓ కారణం వల్ల (వేశ్యలతో సంబంధాలు పెట్టుకోవడం) అవివాహితులుగా ఉన్న పురుషులు కూడా వేశ్యల నుంచి ఆనందాన్ని పొందుతారు. వేశ్యలతో సంబంధాలు పెట్టుకోవడం తమ న్యాయబద్ధమైన హక్కుగా మగవాళ్ళు భావిస్తారు. అయితే సాదారణ మహిళ ఎవరితోనైనా సంబంధం పెట్టుకుంటే ఆమెకు పతిత అనే ముద్ర వేయడానికి ఎంతోసేపు పట్టదు. సహజవాంఛలు స్త్రీలకు కూడా ఉంటాయని పురుషుడు ఎంతమాత్రం అంగీకరించడు.

పురుషుడు తనకు సమాజం కట్టబెట్టిన అధికారంతో స్త్రీలోని శక్తివంతమైన సహజ వాంఛలను అణచివేసి ఆమె సామాజిక హోదాకు, వైవాహిక హోదాకు పవిత్రతను అత్యంత ముఖ్యమైన షరతుగా విధిస్తాడు. ఇద్దరిలోను సమానంగా ఉండే సహజమైన వాంఛలపట్ల ఇంతటి ధారుణమైన ద్వంద (నీతి) వైఖరి అవలంబించటమే స్త్రీలను ఎప్పటికీ ఇతరులపై ఆధారపడే వాళ్ళుగా చేస్తుంది. సమాజ పరిస్థితులన్నీ మగవాడికి అనుకూలంగా ఉన్నాయి. లైంగిక చర్యలవల్ల కలిగే ఫలితాలను అనుభవించాల్సింది

ప్రకృతి సహజంగా స్త్రీనే, పురుషుడికి అందులోని ఆనందమేకానీ బాధ్యత, కష్టం ఏమీ ఉండవు. అందువల్లే ఎక్కువ మంది మగవాళ్ళలో మితిమీరిన ప్రవర్తన ఉంటుంది. చట్టానికి బద్ధులై కోరికలను తీర్చుకోవటం కుదరదు కనుక చట్టవిరుద్ధమైన మార్గాల ద్వారా లైంగిక తృప్తి పొందడానికి వీరు ప్రయత్నిస్తారు. ఇప్పటి పరిస్థితులు ఆ విషయాలను తేట తెల్లం చేస్తున్నాయి. చీకటి మాటున రాత్రులలో ప్రభుత్వ, ప్రైవేటు భవనాల్లో మూసిన తలుపులు వెనకాల మనం వర్ణించలేని ఆకృత్యాలు జరుగు తున్నాయి.

ఈ పరిస్థితులలో వ్యభిచారానికి మహిళలను తరలించే ప్రక్రియలోని పలు కోణాలు బహిర్గతమవుతున్నాయి. నాగరిక సమాజం నట్టనడుమ ఎల్లెడలా ఒక పద్ధతి ప్రకారం ఇది నడుస్తుంటుంది. పోలీసులు దీన్ని కనిపెట్టడం బహుఅరుదు. స్త్రీలు సరుకుల్లాగానే నాణ్యతను బట్టి ఖరీదు మారు తుంటుంది. వినియోగదారుల అవసరాల మేరకు వీరిని అవసరమైతే ఎక్కడికి పడితే అక్కడికి రవాణా చేస్తుంటారు. ఈ క్రమంలో పోలీసుల కన్నుగప్పి తమ పనులు చేసుకోవటంలో దళారులు నిపుణులై ఉంటారు. అవసరమైతే పెద్ద మొత్తాలను లంచంగా అర్పించుకొని తమ పబ్లింగడుపుకుంటారు.

శ్రామిక వర్గంనుండే వేశ్యలు తయారు కావడంలేదు ఉన్నతోద్యోగాల్లో వున్న వారుకూడా వేశ్య వృత్తికి బలి అవుతున్నారు. లైంగికేచ్ఛలో మరో వైపరీత్యం పిల్లలపై జరిగే లైంగిక దాడులు ఇవి రోజు రోజుకు పెరిగిపోతున్నాయి. పురుషుని చేతిలో మోసపోయిన స్త్రీలు కొందరు, చట్టబద్ధమైన వివాహాలు చేసుకున్న కొందరు తల్లులుగా మారుతున్న సమయంలో వారు ఎంతో క్షోభను అనుభవించాల్సి ఉంది. ఆక్రమంలోనే ఆత్మహత్యలు, శిశుహత్యలు పెరిగి పోతున్నాయి. అలాగే అనాధలుగా

స్త్రీలకే గనుక చట్టం చేయటంలోనూ దాన్ని అమలు పరచటంలోనూ పాత్ర ఉంటే పరిస్థితులు మరోలా ఉండేవి. భిన్నమైన సామాజిక వ్యవస్థ ఏర్పడితే వేశ్యావృత్తికి గల కారణాలను రూపుమాపవచ్చును. దురదృష్టకరమైన సామాజిక కారణాలే అసంఖ్యాకులైన స్త్రీలకు బతుకును బారంగా చేసి తమ శరీరాలను అమ్ముకోవడానికి దారి తీస్తున్నాయి. వ్యభిచారానికి ప్రధానకారణం ఆర్థిక పరిస్థితులే. కనీస అవసరాలు మధ్యతరగతిని నైతికంగా ఎంతో దిగజర్పాయి. ఒకవైపు రాజ్యమే వేశ్యవృత్తిని గుర్తిస్తుంది. మరోవైపున వేశ్యలను ధళారులను శిక్షిస్తుంది. ఆధునిక సమాజానికి వ్యభిచారం అనేది విప్పిచేప్పలేని చిక్కుముడి వంటింది.

మారుతున్నారు.

వేశ్యల్లో అత్యధికులు అతిత్వరగా తమ జీవన విధానంలో విసిగిపోతారని వారికది అసహ్యకరంగా మారుతుందని అందరూ అంగీకరించే విషయం. పడుపువృత్తి వలన భయంకరమైన సిఫిలిస్, గనేరియా వంటి సుఖవ్యాధుల బారినపడి అనారోగ్యంతో మృత్యువుతో పోరాడాల్సిన పరిస్థితి వస్తుంది. పురుషుని చేత వంచించబడి స్త్రీ పరువు, ప్రతిష్ఠలను కోల్పోవడమే కాక నిస్సహతో భరించలేని పరిస్థితులలో రక్తం పంచుకున్న బిడ్డలనే కడతేర్చాల్సిన పరిస్థితి. అలాంటి పురుషులే సమాజంలో పెద్ద మనుషులుగా చలామణి అవుతున్నారు.

స్త్రీలకే గనుక చట్టం చేయటంలోనూ దాన్ని అమలు పరచటంలోనూ పాత్ర ఉంటే పరిస్థితులు మరోలా ఉండేవి. భిన్నమైన సామాజిక వ్యవస్థ ఏర్పడితే వేశ్యావృత్తికి గల కారణాలను రూపుమాపవచ్చును. దురదృష్టకరమైన సామాజిక కారణాలే అసంఖ్యాకులైన స్త్రీలకు బతుకును బారంగా చేసి తమ శరీరాలను అమ్ముకోవడానికి దారి తీస్తున్నాయి. వ్యభిచారానికి ప్రధానకారణం ఆర్థిక పరిస్థితులే. కనీస అవసరాలు మధ్యతరగతిని నైతికంగా ఎంతో దిగజర్పాయి. ఒకవైపు రాజ్యమే వేశ్యవృత్తిని గుర్తిస్తుంది. మరోవైపున వేశ్యలను, ధళారులను శిక్షిస్తుంది. ఆధునిక సమాజానికి వ్యభిచారం అనేది విప్పిచేప్పలేని చిక్కుముడి వంటింది.

ప్రభుత్వ వైఖరి దీనినే దృవపరుస్తుంది. మతం నైతికత వ్యభిచారాన్ని ఖండిస్తాయి. చట్టం శిక్షిస్తుంది. ఇంకో విధంగా చెప్పాలంటే తమ నైతికతను పవిత్రతను, నాగరికతను, సంస్కృతిని గొప్పగా చెప్పుకొనే మన సమాజం అనైతికత అవినీతి అనే విషాన్ని క్రమంగా తనశరీరంలోనికి ఎక్కించు కోవడానికి సిద్ధపడాల్సి వస్తోంది. ఇప్పటి పరిస్థితులు ఆ విషయాలను తేటతెల్లం చేస్తున్నాయి. ప్రజల్లో అన్ని రకాల దుర్వ్యసనాలు, మితిమీరిన ప్రవర్తనలు, నేరాలు వ్యాపించడానికి సామాజిక పరిస్థితులే కారణం. ఇవి అన్ని ఇంకా పెరుగుతూనే ఉన్నాయి. మొత్తం సామాజిక వ్యవస్థలోనే అశాంతి నెలకొని ఉన్నది. దీనివల్ల అత్యధికంగా ప్రభావితులయ్యే వారు స్త్రీలే. వీరు కూడా ఈ వాస్తవాన్ని గుర్తించి దానికి పరిష్కార మార్గం చూడాల్సివుంది.

మహిళలకు ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యంతో పాటు వారి సామర్థ్యాలను బట్టి అన్ని రంగాలలోను ఉద్యోగాలు కల్పించాల్సిన హక్కును సాధించుకోవల్సి ఉంది. అలాగే వ్యభిచారాన్ని ఒక సామాజిక సమస్యగా గుర్తించి దీనికి వ్యతిరేకంగా సామాజిక రాజకీయ పోరాటం సాగించడానికి ప్రతి ఒక్కరు నడుం బిగించాల్సిందే. మహిళా సాధికారతకు బీజాలు నాటాల్సిందే. బాధిత మహిళలకు ప్రభుత్వం వెన్ను దన్నుగా నిలిచి ఉపాధిని కలిగించే గౌరవమైన జీవితాన్ని అందించే ప్రయత్నంలో అడుగులు పడాల్సిందే.

ఎందుకు..?

ఎందుకు 'ఈ పదం చాలా చిన్నది. కానీ చాలా అవసరం. చాలా నేర్పుతుంది. ముందుకు నడుపుతుంది. ఈ 'ఎందుకు' 'మనిషిని కొండగుహ నుంచి గ్రహాంతరాలకు చేర్చింది. అందుకే "ఎందుకు"ను మర్చిపోకుండా ఉంటే మనం ముందుకెళతాం. ఇదే శాస్త్రీయ ఆలోచనకు పునాది. కానీ మనం ఈ రోజు 'ఎందుకు' 'నుండి' ఎందుకయినా మంచిదికి జారిపోతున్నామనిపిస్తున్నది. జారిపోవడం అని ఎందుకంటున్నానంటే 'ఎందుకు' 'మనలను ఆలోచింప చేస్తే 'ఎందుకయినా మంచిది 'మనలను ఆలోచించకుండా చేస్తుంది.

ఈ మధ్య మన నాయకులనుండి వింటున్న అనేక ప్రకటనలు వారు చేయడానికి సాహసిస్తున్నారంటే అందుకు కారణం మనం ఎందుకయినా మంచిది కి మళ్లడమే. అదే తీవ్ర ఆందోళన కలిగించేదిగా ఉంది. తాజా ఉదాహరణ శబరిమల సమస్య. నిజానికి శబరిమల సమస్య ఒక మహిళల సమస్య ?

కాదు. ఇది సమాజం మొత్తంగా ఆలోచించాల్సిన విషయం. స్త్రీలకి విచక్షణ వివేకం విజ్ఞానం కావాలని ఒకనాడు సమాజం నమ్మేది. ఎన్నో సామాజిక ఉద్యమాలు అది కేవలం నమ్మకమేనని ఆ

నమ్మకాలను రూపుమాపేయి. ఆ ఉద్యమాలకు మూలం ఎందు కన్న ప్రశ్న. స్త్రీ ఎందుకు చదువుకోవాలి ? స్త్రీ ఎందుకు ఉద్యోగాలు చేయకూడదు ? భర్త చనిపోతే భార్య ఎందుకు చనిపోవాలి ? మైలలు ఎందుకువట్టాలి? ఎందుకు ముసుగేసుకోవాలి ? ఎందుకు గడపదాట కూడదు ? ఈ ప్రశ్నలు సమాజంలో విరివిగా చర్చించబడ్డాయి. ఫలితంగా సమాజం ముందుకెళ్లింది. చదువుకున్న స్త్రీ కుటుంబాన్ని సమాజాన్ని ముందుకు నడిపిస్తుందని రుజువయింది. మరి అటువంటి వివేకం, విజ్ఞత ఉన్న స్త్రీ తాను ఎప్పుడు, ఎక్కడికి వెళ్లాలో నిర్ణయించు కోలేదనా ఈ రోజు ఇంత రగడ ? ఇది ఎందుకు అని ఆలోచించడం కన్నా ఎందుకయినా మంచిది అని అనుకోవడం కాదా ? ! ఆ మధ్య రాజస్థాన్ లో ఒక ప్రజాప్రతినిధి స్థానానికి పోటీచేసే ఆమె ఏకంగా తాను ఎన్నికలలో గెలిస్తే బాల్య వివాహాలు చేస్తానని ప్రకటించింది. మన సమాజంలో బాల్య వివాహాలు తెచ్చిన అనర్థాలు అన్నీ ఇన్ని కావు. వాటిని రూపుమాపడానికి వేమన, వీరబ్రహ్మం, కందుకూరి, గురజాడ, పూలే, అంబేద్కర్ వంటి మహనీయులు పెద్ద పెద్ద పోరాటాలు చేయవలసి వచ్చింది.

"ఎందుకయినా మంచిది, చేస్తే పోలేదా" "అనుకుంటే మనం ఎక్కడుండే వాళ్ళం?"

వారంతా శాస్త్రీయంగా ఆలోచించి ఎందుకు ఆడపిల్లలు ఎందుకు వాళ్ళ బతుకులు వంటింట్లో గడిచిపోవాలి? అని సమాజాన్ని ప్రశ్నించలేదా !

అంతెందుకు నర్వాశ్రమ ధర్మం అంటూ అగ్రవర్ణ అహంకారాన్ని ఆధిపత్యాన్ని ప్రశ్నించకుండా ఉంటే ఈ రోజు మన సమాజం ఎక్కడ ఉండేది ?

ఈ ప్రశ్నించకపోవడం మనలను ముందుకు వెళ్లకుండా ఆపడమేకాదు. వెనక్కు నడిపిస్తుంది కూడా. 'సాంకేతికంగా ఎంతెదిగినా ఈ రోజు నర్వాశ్రమ ధర్మం మనలను వెన్నాడుతూనే ఉంది. అంటరానితనం ఇంకా పీడిస్తునే ఉంది. అగ్రకుల ఆధిపత్యం కొనసాగుతూనే ఉంది. అధికారం పొందాల్సిన కష్టజీవులు ఇంకా ఊడిగం చేస్తూనే ఉన్నారు.

ప్రభువులకు పాలేళ్ళగానో, జీతగాళ్ళగానో ఆనాడుంటే వాళ్ళ కంప్యూటర్ల ఆపరేటర్ల గానో, బహుళంతస్తుల భవనాలను శుభ్రం చేసేవారిగానో, కాపలాకాచే వారిగానో, వారి సరుకులను అమ్మిపెట్టేవారి గానో ఈ నాడు అనంఖ్యాకులు ఉన్నారు. వని వేరయివుండొచ్చు. ఫలితం ఒకటే. రెక్కాడితే గాని దొక్కాడదు. కూటికి గుడ్డకు వెతుకులాట. కాలేకదువుకి గంజి ఎక్కడ దొరుకుతుందా అన్న ఆరాటం. ఇవన్నీ మనలను ఎందుకన్న ప్రశ్నను అడగనివ్వడం లేదు. ఏమో ఏపుట్టలో ఏ పాముందో, ఏ బాబా మనలను బాగుచేస్తాడో, ...

ఎందుకయినా మంచిది సిద్ధాంతం, ఇదిగో ఇక్కడినుంచి మొదలవుతుంది. ఏలికల బలంకూడా అదే. మనం ఎంత ఆలోచించకుండా, ఎందుకని అడగకుండా ఉంటే వారికంత సుఖం. వారి ఆధిపత్యాన్ని ప్రశ్నించం. వారి అహంకారాన్ని ప్రశ్నించం. మన హక్కులను నిరాకరించడాన్ని ప్రశ్నించం. వారి అసత్యాలను ప్రశ్నించం.

ఇది వ్యక్తులకు ప్రయోజనం చేకూర్చదు. సమాజాన్ని ముందుకు తీసుకుని పోదు.

శాస్త్ర జ్ఞానం ఒక పద్ధతి ప్రకారం ప్రజలకు దూరం చేయబడుతున్నది. ఈ మధ్య జరిగిన సైన్స్ కాంగ్రెస్ లో ఒక విశ్వవిద్యాలయ వైస్ చాన్సులర్ ఉవాచలు శాస్త్రజ్ఞులకు అగ్రహం తెప్పించాయి. కౌరవులు టెస్ట్ ట్యూబ్ బేబీలట !

రావణునికి రకరకాల విమానాలు ఉండేవట. అంతకు ముందు 56 అంగుళాల చాతీ ఉందన్న ఓ పెద్దమనిషి ప్లాస్టిక్ సర్జరీ చేసే వినాయకుడికి ఏనుగు ముఖం అంటించామన్నారు (మనిషి ముఖమే ఎందుకు అంటించలేదో!) ఇవి భారత దేశాన్ని అవమాన పరచడమే. ఒకనాటి భారతదేశంలో వరాహమిహిరుడు, చరకుడు వంటి శాస్త్రవేత్తలు ఉండేవారు.

గ్రీకు తాత్వికులతోను, శాస్త్రవేత్తల తోను చర్చలు చేసేవారు. ఆనాడున్న పరిమితులలో జ్ఞానాన్ని పెంపొందించు కోవాలన్న తపనతో జ్ఞానాన్ని పంచు కోవాలన్న ఆసక్తిని మనం గమనించాలి. ఆ వారసత్వం కొనసాగించలేక పోయామన్నది నిజం. అలా ఎందుకు జరిగింది? జ్ఞానం కొందరికే పరిమితం చేయడం వలన! స్వంతత్రం వచ్చిననాటి నుండి అందరికీ అన్నీ తెలుసుకునే అవకాశం రాజ్యాంగం కల్పించింది. కానీ ఈ రోజు మళ్ళీ ప్రభుత్వం విద్యను ఒకవైపు ప్రైవేటు వారికి అప్పచెప్పి, మరో వైపు సంస్కరణలను అమలు చేస్తూ, స్కూల్స్ లు తగ్గినవైతూ వెనుకబడిన తరగతులకు

విపరీతంగా పెరుగుతున్న అసమానతలు ఎందుకో మనం ఆలోచించాలి.

ప్రభుత్వం ఇచ్చే రాయితీలు తాత్కాలిక ఉపసమానాలే. మనకు అధికారం లో ప్రాతినిధ్యం లేనిదే మనకు అనుకూలమయిన మార్పులు రావు. అధికారం ఉన్నవారికి చట్టాలు చుట్టాలవుతాయి. కాబట్టి నిరుద్యోగ భత్యం సరే, ఉద్యోగాల మాటేమిటి?

రుణాల రద్దు సరే, రైతన్నల గిట్టుబాటు ధర సంగతేమిటి? ట్రిపుల్ తలాక్ చట్టం సరే, సమాన వేతనాలు, పార్లమెంట్ లో మహిళల ప్రాతినిధ్యం మాటేమిటి? వితంతువుల పెన్షన్లు సరే, సారా నియంత్రణ మాటేమిటి? పాలిథామిన్ అభివృద్ధి నేలచూపులు చూస్తుంటే ఉద్యోగాలు ఎక్కడినుంచి వస్తాయి? ప్రభుత్వ రంగాన్ని ఎందుకు తెగనమ్ముతున్నారు? అందు వలన ప్రయోజనం ఎవరికి? ప్రభుత్వం తాము చేయాల్సిన పనులను వ్యక్తులకు, సంస్థలకు అప్పచెప్పి పూజా పునస్కారాలలో, క్రతువులలో ఎందుకు కాలం గడుపుతున్నాయి?

అందకుండా పన్నాగాలు పన్నుతున్నది. పరిశోధనలను పరిమితం చేస్తున్నది. అంటే జ్ఞానాన్ని సామాన్యుల నుండి దూరంచేయడం కాదా? ! ఈ మార్పులు ఎవరి బాగుకోసమో మనం తెలుసుకోవద్దా?

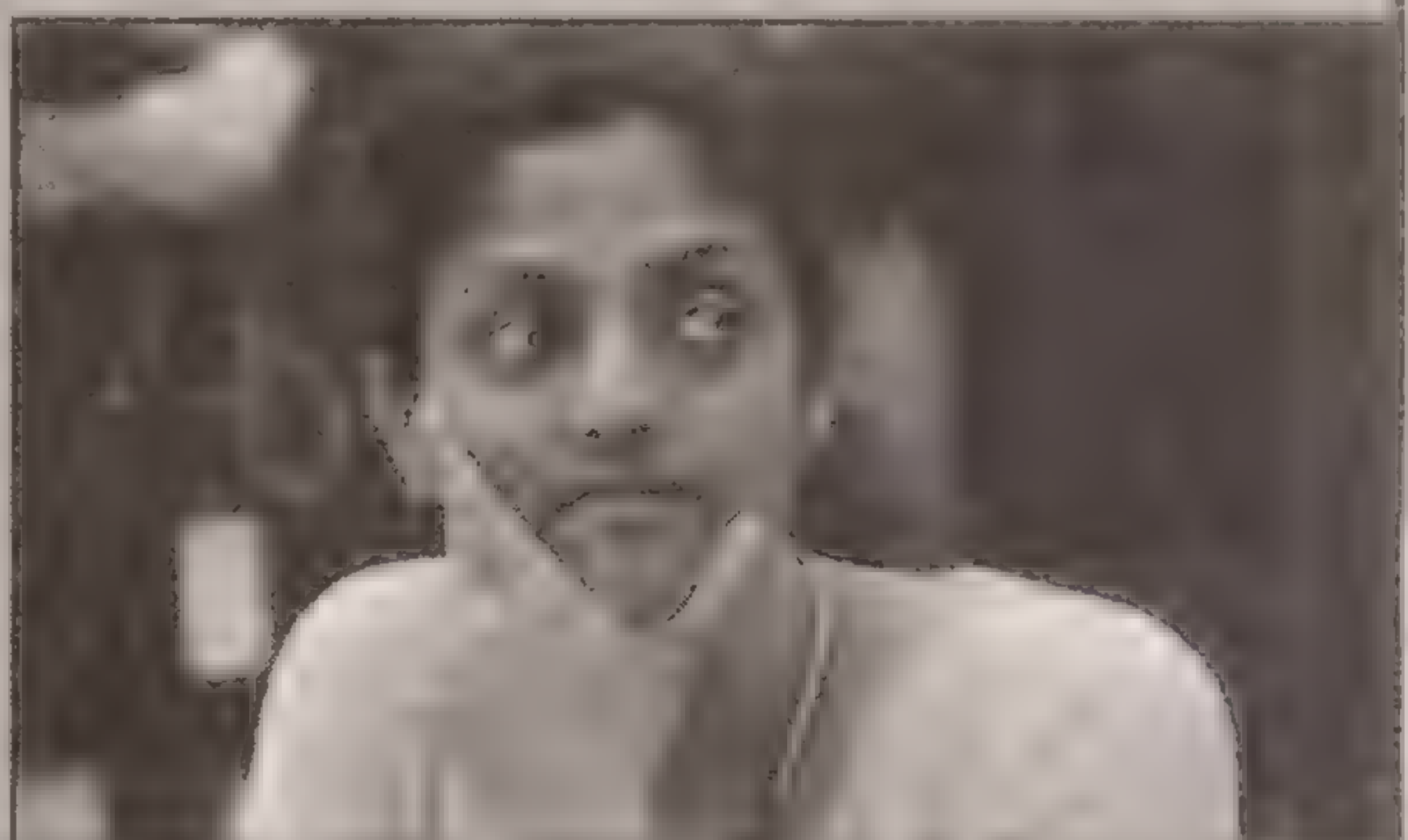
విపరీతంగా పెరుగుతున్న అసమానతలు ఎందుకో మనం ఆలోచించాలి. ప్రభుత్వం ఇచ్చే రాయితీలు తాత్కాలిక ఉపసమానాలే. మనకు అధికారంలో ప్రాతినిధ్యం లేనిదే మనకు అనుకూలమయిన మార్పులు రావు. అధికారం ఉన్నవారికే చట్టాలు చుట్టాలవుతాయి.

కాబట్టి నిరుద్యోగ భత్యం సరే, ఉద్యోగాల మాటేమిటి? రుణాల రద్దు సరే, రైతన్నల గిట్టుబాటు ధర సంగతేమిటి? ట్రిపుల్ తలాక్ చట్టం సరే, సమాన వేతనాలు, పార్లమెంట్ లో మహిళల ప్రాతినిధ్యం మాటేమిటి? వితంతువుల పెన్షన్లు సరే, మధ్యం నియంత్రణ మాటేమిటి? పారిశ్రామిక అభివృద్ధి

నేలచూపులు చూస్తుంటే ఉద్యోగాలు ఎక్కడినుంచి వస్తాయి? ప్రభుత్వ రంగాన్ని ఎందుకు తెగనమ్ముతున్నారు? అందు వలన ప్రయోజనం ఎవరికి?

ప్రభుత్వాలు తాము చేయాల్సిన పనులను వ్యక్తులకు, సంస్థలకు అప్పచెప్పి పూజా పునస్కారాలలో, క్రతువులలో ఎందుకు కాలం గడుపుతున్నాయి? ప్రభుత్వం పౌరులకు గౌరవ ప్రదమయిన జీవితాలను గడిపే అవకాశాలను కల్పించవద్దా? ఎందుకు కల్పించడం లేదు? ఇటువంటి అనేకానేక ప్రశ్నలు మనం ఈ రోజు వేసుకుని ఎందుకో తెలుసుకోవాలి? ఎందుకయినా మంచిదని అనుకోవడం మాని ఎందుకని అడగడం మొదలుపెడితే మనం అడుగులు ముందుకేయగలం. లేకుంటే ప్రపంచంలోని ఎన్నోన మాజాలలాగే వెనక్కు మళ్ళీ ప్రమాదంలో పడతాం!!

పద్మంలో మెరిసిన చదరంగరాణి ద్రోణవల్లి హారిక. ఈ పేరు చదరంగ అభిమానులకు పరిచయం చేయాల్సిన అవసరం లేదు. పసిప్రాయంలోనే చెస్ అడడంమొదలు పెట్టిన హారిక అండర్ 9 జాతీయ ఛాంపియన్ షిప్ లో పతకం గెలిచి వెలుగులోకొచ్చి తర్వాత వెనుదిరిగి చూడలేదు. జాతీయ అంతర్జాతీయ టోర్నీలలోవెలిగింది. 20 ఏళ్ళ వయస్సులోనే గ్రాండ్ మాస్టర్ అయింది. ప్రతిష్టాత్మక మహిళల ప్రపంచ చెస్ ఛాంపియన్ షిప్ లో 2012, 2015, 2017 సంవత్సరాలలో 3 కాంస్యాలు సాధించింది. 2016లో మహిళల గ్రాండ్ ప్రీ చెస్ టోర్నీ విజేతగా నిలిచింది. నేడు పద్మశ్రీ పురస్కారం అమెను వరించింది.

కులం అభివృద్ధి నిరోధకం-పరువు భ్రమల విషవలయం

అత్యంత ప్రాచీనమైనదైన మన భారత దేశానికి వలసవచ్చిన వారు విద్యనూ నాగరికతనూ పెంచారు. స్వార్థపరులయ్యారు సంఘాన్ని వర్గాలుగా విభజించారు. ఈ విభజన కాలక్రమంలో అసంఖ్యకమైన కులాలను సృష్టించింది. కులవ్యవస్థ బలంగా నమాజంలో పాతుకుపోయింది. కులభావనలు ప్రజల్లో జీర్ణించుకు పోయాయి. భారతదేశంలో ఉన్న కులాల జాతులు, భాషలు, సంస్కృతులు, విభజనలు, చీలికలు ప్రపంచంలో మరేదేశంలోనూ లేవు. కులం వల్ల, అంతరానితనం అనే జాడ్యం కూడా ఆవహించింది. ఈ అంతరాలూ, తేడాలూ, ఆధిక్యతలకు మతం సమ్మతినీ సాంఘిక ఊతాన్నీ ఇచ్చింది. అందువల్ల వైరుధ్యాలు కూడా కోకొల్లలుగా ఏర్పడ్డాయి. కులం.. దాని చుట్టూ ఉక్కుగోడలు వ్యాపించే విషపు నీడలు, మానుషత్యం నశిస్తూ అమానుషత్యానిదే రాజ్యం అయిపోయింది. అందుకే భారతరత్న అంబేద్కర్ కులవ్యవస్థను డైనమెట్తో పేల్చేయాలన్నాడు. జీవన పర్యంతం కుల వ్యవస్థపై పోరాటాలు చేసి విసిగిపోయి. మానవీయమైన బౌద్ధమత మార్గాన్ని తన చివరి రోజుల్లో స్వీకరించాడు.

సమాజంలోని అగ్రకులాల వారికి ఊడిగం చేస్తూ జీవచ్ఛవాలుగా, బానిసలుగా బతుకులీడుస్తున్న జన సమూహాలను విముక్తి చేసేందుకు జ్యోతిరావ్ పూలే విద్యా విప్లవ సంస్కరణ ఉద్యమాన్ని చేపట్టాడు. “కుల సమస్య అనేది సిద్ధాంతపరంగా, ఆచరణ రూపంలోను ఎంతో విన్నతమైనది. ఆచరణరీత్యా అతి భయంకరమైన పరిణామాలను సూచించే వ్యవస్థ” అన్నాడు. డా॥ అంబేద్కర్. భారతదేశంలో కులాలు, వాటి ఏర్పాటు, పుట్టుక, అభివృద్ధి అనే అంశాన్ని గూర్చి రాసిన వక్రంలో అంతుచిక్కని ఈ కులం గురించి అంబేద్కర్ “భారతదేశంలో కులం ఉన్నతకాలం

హిందువులు కులాంతర వివాహాలు చేసుకోరు. బయటివారితో ఎలాంటి సామాజిక సంబంధాలు పెట్టుకోరు. ప్రపంచంలో వేరే ప్రాంతాలకు హిందువులు వలసపోతే భారతీయకులం ప్రపంచ సమస్య అవుతుంది” అన్నాడు.

మానవ వర్గ విశ్లేషణ ప్రకారం ప్రజలంతా సంకరజాతి వారే. ఈ నిజాన్ని నమ్మగలిగితే ఇంకా కులాన్ని పట్టుకొని దానికో పవిత్రతనూ, శుద్ధతనూ ఆపాదిస్తూ, కులప్రాతివదికన అంతన్నలనూ, హోదాలనూ, నిర్మించుకుంటూ, హేతు రహితంగా అమానవీయంగా ప్రవర్తించే తప్పిదాలను ఎవ్వరూ చేయరు. కానీ “కులం అనేది తమకుతాము మూసుకుని ఉన్న ఒక వ్యవస్థ” అని ఫ్రెంచి పండితుడు సెనార్ట్ నిర్వచించాడు. మన వ్యవస్థలో “దడి కట్టుకొన్న ఒక వర్గమే కులం” అని స్వామి వివేకానందుడు అన్నాడు. సర్ హెచ్. రైస్ ప్రకారం ‘కులం “ఒక నిర్దిష్టమైన వృత్తితో ముడిపడి ఉండి మానవలేదా ధైవ సంబంధమైన ఒక పురాణ పురుషుడికి వారసులమని చెప్పుకుంటూ ఒకే వృత్తిని అవలంబించే కుటుంబాల లేదా కుటుంబాల సముదాయం. డాక్టర్ కేట్లర్ ప్రకారం కులం రెండు లక్షణాల కలిగున్న ఒక సామాజిక

బృందం. ఒకటి ఆ బృందంలో సభ్యులకు పుట్టిన వారికి మాత్రమే అందులో సభ్యత్వం ఉండటమైతే, రెండోది అలా పుట్టిన ఆ సభ్యులు బయటివారిని పెళ్ళి చేసుకోకుండా కఠినంగా నిషేధిస్తూ సామాజిక శాసనం చేయడం. ఇక నెన్ ఫీల్డ్ ‘సమాజంలోని ఇతర వర్గాలలో దేనితోనూ ఏ రకమైన సంబంధము పెట్టుకోకుండా ముఖ్యంగా వివాహ, భోజన సంబంధాలు పెట్టుకోకుండా ఉండే ఒక వర్గమే కులం’ అని నిర్వచించాడు, పండితుల నిర్వచనాలను పరిశీలిస్తే స్పష్టంగా అర్థమయ్యేది కుల వ్యవస్థ నిర్మాణం కులమూ, అంతర్వివాహ పద్ధతి ఒకేటనని అనిపిస్తుంది. సమాజంలో వర్గాలుండటం, సమాజం ఎప్పుడూ నిర్దిష్టమైన వర్గాలతో కూడి ఉండటం వాటి ప్రాతిపదిక భౌతికమైనదా, ఆర్థికమైనదా, సామాజికమైనదో కావటం ఒక వాస్తవం. అందుకే వర్గ పోరాట సిద్ధాంతాలు పుట్టుకొచ్చాయి అనేది వాస్తవమే. భారతదేశంలో కులాలు ఏర్పడిన కేంద్రకాలు వృత్తి, తెగల నిర్మాణాల అవశేషాలు, కొత్త విశ్వాస ఆవిర్భావం, సంకరం కావటం, వలసపోవటం అని డాక్టర్ అంబేద్కర్ “కులాల చరిత్ర” (హిస్టరీ ఆఫ్ కాస్ట్) అనే పరిశోధనలో వివరించాడు.

కులాల గురించి కొంత తెలుసుకున్న

తరవాత మనం ఈ కులాలను స్థిరీకరించిన బలమైన అంశాలైన కర్మ సిద్ధాంతం దానికి దన్నుగా నిలిచిన బ్రాహ్మణిజం గురించీ ప్రస్తావించుకోవాలి. బ్రాహ్మణీయ భావజాలాన్ని కళ్ళకద్దుకొని నెత్తినెత్తుకొని ఆచరిస్తున్న మన సమాజం ఎప్పుడూ వేల సంవత్సరాల పాటు వెనుకబడి ఉన్న సమాజమే. భ్రమల్ని విశ్వశిస్తూ దురాచారాల్ని అమలు చేయడం వల్ల మనం ఎదుగుదలలో క్షీణించిపోయిన జాతిగా మిగిలిపోయాం. కులానికి విస్తరించే స్వభావం లేకపోతే అది క్రమంగా కుదించుకు పోతుంటుంది. కులం సంకుచిత స్వభావాన్ని సంతరించు కుంటుంది. కరుడుకట్టుకుపోతూ క్రూరంగా మారిపోతుంది. పాచిపట్టిన రొచ్చు గుంటలా దుర్గంధం వెదజల్లుతూ విషరోగాలు పుట్టిస్తుంది. మనువు కుల వ్యవస్థను సృష్టించలేదు. కుల శాసనాన్ని చేయలేదు. తనకన్నా ముందునుండి ఉన్న కులాన్ని కాపాడాడు. దానికి ధర్మబద్ధతనూ తాత్విక చింతనూ కలుగజేసాడు. వర్గాల తేడాలూ, కులాల ద్వేషాలూ సమాజంలో అంతరాలను రాజేస్తూ బ్రహ్మణీయ పితృస్వామ్యానికి పట్టంకట్టాయి. వర్గం, కులంతో పాటు జెండర్ల చరిత్ర మూలాల్లోంచి బ్రాహ్మణీయ పితృస్వామ్యం ఏర్పడింది.

స్త్రీలనూ, శూద్రులనూ, పేదలను బ్రాహ్మణీయ పితృస్వామ్యం అపవిత్రీకరించి అప్రధానం చేసింది. వారిని బానిసలుగా, బలిపశువులుగా తన ధైవాంశ ధర్మసూత్రాల్లో, ఆచారాల్లో బిగించి బందీని చేసింది. అది క్రమంగా అణగారిన కులాలను - జాతులను కూడా దళిత పితృస్వామ్యంలోకి నెట్టివేసింది. కులస్వామ్యం, భూస్వామ్యం పితృస్వామ్యానికి తిరుగులేని ఎదురులేని రాజ్యాధికారాన్ని కట్టబెట్టాయి. కులవ్యవస్థ అయినా, కులస్వామ్యం పితృస్వామ్యమైన శాశ్వతీకరణ పొందడానికి స్త్రీలనూ, నిమ్న కులాల వారినీ బలవంతంగా తలవంచేలా బ్రాహ్మణీయ పితృస్వామ్యం శక్తివంతంగా పనిచేసి సాధించింది. కులమే కాదు కులానికున్న

స్త్రీలనూ, శూద్రులనూ, పేదలను బ్రాహ్మణీయ పితృస్వామ్యం అపవిత్రీకరించి అప్రధానం చేసింది. వారిని బానిసలుగా, బలిపశువులుగా తన ధైవాంశ ధర్మసూత్రాల్లో, ఆచారాల్లో బిగించి బందీని చేసింది. అది క్రమంగా అణగారిన కులాలను - జాతులను కూడా దళిత పితృస్వామ్యంలోకి నెట్టివేసింది. కులస్వామ్యం, భూస్వామ్యం పితృస్వామ్యానికి తిరుగులేని ఎదురులేని రాజ్యాధికారాన్ని కట్టబెట్టాయి. కులవ్యవస్థ అయినా, కులస్వామ్యం పితృస్వామ్యమైన శాశ్వతీకరణ పొందడానికి స్త్రీలనూ, నిమ్న కులాల వారినీ బలవంతంగా తలవంచేలా బ్రాహ్మణీయ పితృస్వామ్యం శక్తివంతంగా పనిచేసి సాధించింది. కులమే కాదు కులానికున్న గౌరవం కూడా స్త్రీలకు సంబంధించినదిగా, మన కుటుంబాలకున్న పవిత్రతా గౌరవం స్త్రీల నడవడిక మీదనే ఆధారపడి ఉంటుందన్నట్లుగా స్థిరాభిప్రాయాన్ని ఏర్పరచడంలో పితృస్వామ్యం విజయం సాధించింది. మహాభారత పురాణ కాలంలో వర్ణాంతర వివాహాలూ, సంబంధాలూ విస్తృతంగా ఉన్నాయి.

గౌరవం కూడా స్త్రీలకు సంబంధించినదిగా, మన కుటుంబాలకున్న పవిత్రతా గౌరవం స్త్రీల నడవడిక మీదనే ఆధారపడి ఉంటుందన్నట్లుగా స్థిరాభిప్రాయాన్ని ఏర్పరచడంలో పితృస్వామ్యం విజయం సాధించింది. మహాభారత పురాణ కాలంలో వర్ణాంతర వివాహాలూ, సంబంధాలూ విస్తృతంగా ఉన్నాయి. కానీ ఈ నవనాగరిక నవయుగ కాలంలో మనం ఈ విషయంలో వెనక బడిపోయి చీకట్లో కొట్టుకుంటున్నాం.

పరువులు అనేవి ధనబలంతో ఆధిక్యత, ఆధిపత్యం అధికార బలంలో వస్తాయనే భ్రమల్లో మూక హత్యలూ, పరువు హత్యలూ, కులహత్యలతో ఈ సమాజాన్ని కునారిల్లి జేస్తున్నారు కులవాదులూ, మతవాదులూ. వ్యక్తికైనా, కుటుంబానికైనా, సమాజానికైనా, దేశానికైనా పరువు నిలబడేది, పరువు చేకూరేది అనైతిక, అశాస్త్రీయ, అహేతు కమైన, అమానుషమైన పనులతో, విధానాలతో కాదు. ఆర్థిక అంతరాలను కుల తేడాలతో ముడేసి అమాయక యువతీ యువకుల కలయికలపై దాడులు చేయడం పరువు నిచ్చేదీ, పరువు నిలబెట్టేది అయిన చర్యకాదు. నేరాలవల్ల, రక్తపాతంవల్ల నమోదయ్యేది పాప చరిత్రే. కులాంతర మతాంతర పెళ్ళిళ్ళపై భౌతిక దాడులు అనాగరికం, అమానుషం. మనం నాగరికతను పునర్నిర్మించుకోవాల్సి ఉన్నది.

సంస్కారం, సఖ్యత, మర్యాద, మంచితనాలను జీవింపజేసుకోవాల్సి ఉన్నది. మన దేశ సంస్కృతిక విలువలు, విచక్షణ, వివేకం కోల్పోయిన నిషేధాలూ, శాసనాలూ, దాడులూ, హత్యకాండల్లో బతకవు అవి సామరస్య సహజీవనాల్లో సమతాకరుణా ప్రజ్ఞల్లోనే సజీవంగా పరిమళిస్తాయి. అందరం కలిసి నిలబెట్టాల్సింది కులాల్నీ, కుల జాధ్యాల్నీ కాదు. మానవ సమాజాన్నీ, సమతాసాంఘిక వ్యవస్థనూ. మనకు నిత్యం ఉండాల్సింది ఫోన్ సెట్లనూ, సోఫాసెట్లనూ మార్చుకునే కళాహృదయం, సాంకేతిక జ్ఞానం కాదు. రాక్షసోత్పత్తుల మార్కెట్ రగడలు కాదు. మనిషిని నిర్మించుకోవాలి.

మానవతను బతికించుకోవాలి. శాంతిని సేద్యం చేయాలి. భారతీయతా భారతీయ సాంస్కృతిక ఉన్నతీ, శాంతీ సౌభ్రాతృత్వంలోనే వికసిస్తాయి. కులమైనా, వరువు లైనా భ్రమలు అవి వెనక బాటుతనానికి, అనారికతకూ మూలాలు. వాస్తవికంగా జీవించే విధానం కావాలి భ్రమల్లో పడి కొట్టుకుపోయే నీచమైన బ్రతుకు మార్గం అవమానకరం, అభివృద్ధి నిరోధకం. సమాజం ఎదగాలంటే 'మనిషి' ఎదగాలి, మనిషిగా ఎదగాలి. కులాన్నీ, పరువు కౌపీనాన్నీ పెకిలించి దహించివేద్దాం. స్వచ్ఛమైన స్వేచ్ఛామానవ జీవనపథాన్ని అనుసరిద్దాం !

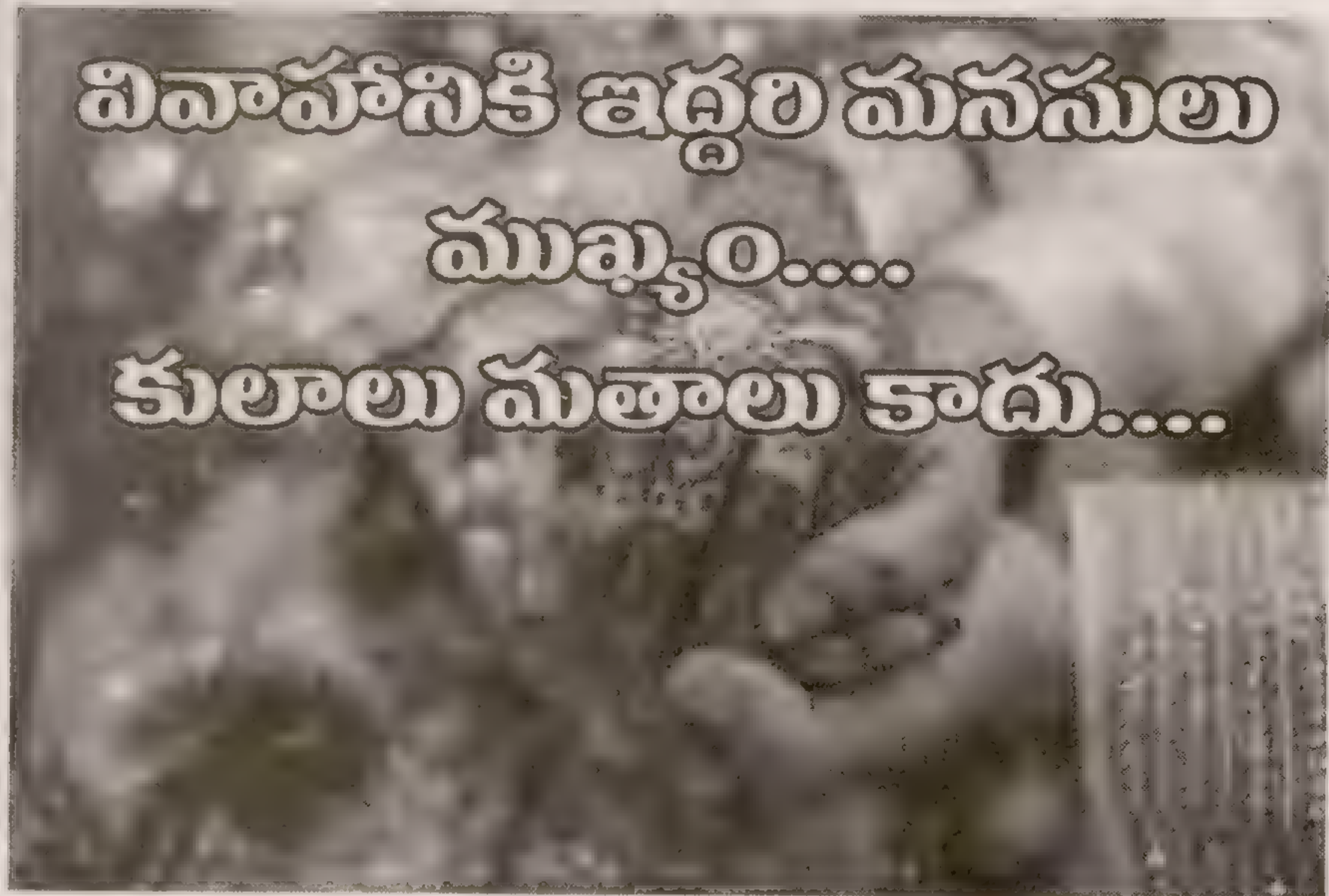

అమ్మమ్మ లేఖలు

(ప్రేమ నేరమానా?)

వివాహానికి ఇద్దరి మనసులు ముఖ్యం.... కులాలు మతాలు కాదు....

ప్రియమైన ఆశాదీపికా! నీవు మొన్న ఫోన్లో మాట్లాడుతున్నప్పుడు “అమ్మమ్మా! నీవు నాకు ఎన్నో తెలియని విషయాలు చెబుతున్నావు. నీమాటలు మరీమరీ వినాలని నాకెంతో ఇష్టం నీవుఫోన్లో కాకుండా మెయిల్ చేసినట్లయితే ఆ విషయాలు మళ్ళీమళ్ళీ చదువు కుంటాను” అని అడిగావు. నాకు నీ మాటలు ఎంతో సంతోషం కలిగించాయి. ఎందుకంటే ఈ రోజుల్లో నీలా చదువుకోనే అమ్మాయిలు ఎక్కువగా ఫోన్ సంభాషణలే ఇష్టపడుతున్నారు. నీవు అందుకు భిన్నంగా ఇట్లాటి కోరిక కోరటం ఎంతో మెచ్చుకోదగింది. కాని నాకు ఆ మెయిల్ చేయటం కంటే ఇట్లా ఉత్తరం రాయటమే బాగుంటుందనిపిస్తోంది. ఎందుకంటే మనం మాట్లాడుకొన్నది మరచిపోవచ్చునేమో కాని రాసుకున్నది మరచిపోలేం. ఇదంతా నాచాదంతం కావచ్చు... ఉత్తరం చదువుతుంటే మనం వారితో ఎంతో దగ్గరగావున్న భావన గొప్ప పలకరింపు.. ఉపశమనం... సామీప్యం..

పెద్దలు పిల్లలకు లేఖలు రాయటం, అందులో ఎన్నో విషయాలు ప్రస్తావించటం మనేది మనకు కొత్త కాదు. ఎందరెందరో తమ వారికి, స్నేహితులకు, రాసిన లేఖల్లో అపురువమైన, స్ఫూర్తి దాయకమైన, సన్నిహితులకు, విజ్ఞాన దాయకమైన ఎన్నో అంశాలు ప్రస్తావించబడ్డాయి. అవి భూత-వర్తమాన-భవిష్యత్ విషయాలనెన్నింటినో స్పృశించేవిగా వుండేవి... ఎన్నోవిషయాలు తర్వాతి తరాల వారు తెలుసుకునేందుకు ఉపయోగపడేవి. ఇప్పుడు ఫోన్లు వచ్చాయి. కాని ఒకప్పుడు ఎన్నో తరాల వారు ఉత్తరాల ద్వారానే వరన్పరం నమాచారం అందించుకునేవారు. ఇరువురి మధ్య లేఖలు వారధి వంటివి. దూరాల దారాల్ని విచిత్రంగా కలిపేది ఉత్తరమే” మన సాహిత్యంలోను ‘లేఖా సాహిత్యం’ ఒక ప్రక్రియగా పరిధవిల్లింది. నీలాంటి యువత కేవలం పాఠ్య పుస్తకాలను చదువటమేకాదు...

సమాజాన్ని చదవవలసిన అవసరం వుంది. ఎన్నో పుస్తకాలను చదవాలి. అనుభవజ్ఞులైన పెద్దల నుండి తెలుసుకోవలసింది చాలా ఉంది.

నీవు ఫోన్లో నీ స్నేహితురాలు తమ కులం కంటే తక్కువ కులం అబ్బాయిని ప్రేమించిందని తెలిసి కన్నతండ్రే ఆమెను హత్య చేసి ఆత్మహత్యగా చిత్రించాడని... ఇది నమ్మలేకపోతున్నానని దుఃఖించావు. ఈ మధ్య ఇలాంటి హత్యలు మన దేశంలో చాలా జరుగుతున్నాయి. వీటినే పరువు హత్యలు అంటున్నారు. ఇవి ఒకప్పుడు ఉత్తర భారతంలో ఎక్కువగా వుండేవని అనుకునేవారు... కాదు. దేశమంతా ఇవి నేడు బాగా విస్తరించేవి. దేశమంతటా కులపిచ్చి విస్తృతంగా వేయివడగలు విప్పుకొని బుసకొడుతుంది.

రాజ్యాంగం ఇచ్చిన స్వేచ్ఛవల్లనేమి, నమాజంలో చోటు చేసుకున్న మార్పువల్లనేమి, ప్రపంచీకరణ ప్రభావం వల్లనేమి నేడు ఆడపిల్లలు మగపిల్లల్లో పాటు సమాన స్థాయిలో విద్యాభ్యాసం చేయటం ఉద్యోగం చేయటం జరుగుతోంది. ఈ

క్రమంలో అబ్బాయిలు, అమ్మాయిలు, కొందరు దగ్గరవటం, ఇష్టపడటం, ప్రేమించుకోవటం, పెళ్ళి చేసుకోవటం సామాన్య విషయం అయిపోతోంది. ఇది పెద్దలకి కంటకింపుగవుంది. అయితే ప్రేమ అనేది హృదయానికి సంబంధించిన విషయం, అదొక అద్భుతమైన భావన... అదొక గొప్ప స్పందన... ఆ స్పందన మన మతం వారిపైనే, మన కులం వారిపైనే కలగాలని పరిధుల్ని నిర్దేశించటం అవివేకం. అసలు ప్రేమ ఎవరిపై ఎవరికి ఎందుకు ఎప్పుడు ఎట్లా ఏర్పడుతుందో అది మనసంతా ఆవరించి మనిషినెలా వివశుణ్ణి చేస్తుందో చెప్పటం కష్టం! కాని మన మతం కులం కాపాడుకోటం మనధర్మం.... అసలలా సంరక్షించడమే భారతీయ సంస్కృతి అని ఎంత చెప్పినా అర్థం కాదు. అన్య కులాల వారిని ప్రేమించి పెళ్ళాడితే మొత్తం భారతీయ ధర్మమంతా వినాశనం అయిపోతుందనే వారు వ్యవస్థలన్నీ ఎంత భ్రష్టుపట్టి పోతోన్నాయో గమనించటం లేదా! అనలే కులాలనేవి ఎట్లా ఎందుకు ఏర్పడ్డాయో అవగాహన వుంటే ప్రపంచంలో

ఏ కులమైనా తమది 'నిభార్యయిన' కులమని చెప్పుకొగలదా?

ఆచారాలు, సంప్రదాయాలు అంటు ఏవేవో తెలిసీతెలియని విషయాలను మన నెత్తి మీద రుద్దటం తప్ప ఆయా కాలాలననుసరించి అవెన్ని సార్లు పరిణామం చెందుతూ వచ్చాయో కొంతైనా తెలుసుకోవాలి కదా! అలా తెలుసుకోవడానికి ఇష్టం లేనివారే, సరైన చరిత్రను అవగాహన లేనివారే తమదే గొప్ప కులమని తమకంటే తక్కువ కులం వారితో వియ్యమందటం వల్ల తమ వంశమంతా భ్రష్టుపట్టి పోతుందనే అపోహల్లో వుంటారు.

మనది నిచ్చెనమెట్లు సమాజం .. ఒక కులంపై వేరొక కులంపై నెక్కి కూర్చుంటారు. ఎవరికి వారు తమ కుల సంఘాలు స్థాపించుకొని ఇంకా పటిష్ట పరుచు కుంటారు. దానికి తగ్గట్టు మన ఓటు బ్యాంకు రాజకీయాలు కూడా ఏ కులం వారూతమ బ్యాంకు నుండి జారిపోకుండా కుల సంఘాలకు భవనాలు, ఎక్కడ ఏది అవసరమో అది మాట్లాడుతూ అయాచిత వరాలను ఇచ్చి వీటిని పెంచి పోషించి ఆ వైషమ్యాలకు మరింత ఇంధనాన్ని ఇస్తున్నారు. నేడు కులాంతర, మతాంతర,

వారంతా హాయిగా జీవిస్తునే వున్నారు. ఇద్దరిమధ్య పెళ్ళికి కావల్సింది కులం-ధనం-వంశం-హోదా కాదు ... ప్రేమ-అవగాహన -ఆత్మవిశ్వాసం-స్వయం సమ్మతి...అయినా ఒక వ్యక్తిని మరొక వ్యక్తి హత్య చేయటం అమానుషం... అది కులం కారణంగా.. తన చేతులతో పెంచి పెద్దచేసి, అడిగిందల్లా కొనిచ్చి పిల్లల కోర్కెలు తీర్చే తల్లి దండ్రులు పెళ్ళివద్దకు వచ్చేసరికే తాము చెప్పిందే వినాలనే పట్టుదల వహించటం దారుణం ... పిల్లలకి కొన్ని ఇష్టాయిష్టాలు వుంటాయి. వాటిని పరిగణన లోకి తీసుకోవాలనుకొనేది బహుకొద్ది మంది.. అయితే పెద్దలకు కొన్ని భయాలుంటాయి... వాటిని గుర్తించాలి.. కుల వివక్ష పోవాలంటే, కుల నిర్మూలన జరగాలంటే వర్ణాంతర వివాహాలు జరగాలి.. దానికి పెద్దల అండదండ కూడా వుంటే అవి మరింత ఫలప్రదం అవుతాయి.

రాష్ట్రాంతర, దేశాంతర, ఖండాంతర, వివాహాలు జరుగుతూనే వున్నాయి.

వారంతా హాయిగా జీవిస్తునే వున్నారు. ఇద్దరిమధ్య పెళ్ళికి కావల్సింది కులం-ధనం-వంశం-హోదా కాదు ... ప్రేమ-అవగాహన -ఆత్మవిశ్వాసం-స్వయం సమ్మతి...అయినా ఒక వ్యక్తిని మరొక వ్యక్తి హత్య చేయటం అమానుషం... అది కులం కారణంగా.. తన చేతులతో పెంచి పెద్దచేసి, అడిగిందల్లా కొనిచ్చి పిల్లల కోర్కెలు తీర్చే తల్లి దండ్రులు పెళ్ళివద్దకు వచ్చేసరికే తాము చెప్పిందే వినాలనే పట్టుదల వహించటం దారుణం ... పిల్లలకి కొన్ని ఇష్టాయిష్టాలు వుంటాయి. వాటిని పరిగణన లోకి

తీసుకోవాలనుకొనేవారు బహుకొద్ది మంది.. అయితే పెద్దలకు కొన్ని భయాలుంటాయి... వాటిని గుర్తించాలి.. కుల వివక్ష పోవాలంటే, కుల నిర్మూలన జరగాలంటే వర్ణాంతర వివాహాలు జరగాలి.. దానికి పెద్దల అండ దండ కూడా వుంటే అవి మరింత ఫలప్రదం అవుతాయి. అందుకే కొందరు పెద్దలు ఈ మార్గం వైపు ఇప్పుడు అడుగులు వేయటం అభినందించదగ్గ విషయం .. ఇదొక శుభ పరిణామం...ఆశా! నీ వడిగిన ప్రశ్నలకు ఇంకాచాలా సమాధానం వుంది. ఏకబిగిని అమ్మమ్మ చాలా చెప్పేసింది. మరొక లేఖలో మళ్ళీ ఈ సమస్య గురించి చర్చించుకుందాం ... సరేనా... ఉంటాను రా తల్లీ....

ఊడిగం నుండి విముక్తి

ఆమెకు చిన్న వయస్సులోనే పెళ్ళయింది అత్తింటివారంతా ఒక క్వార్టర్ లో బాండెడ్ లేబర్స్ గా ఊడిగం చేస్తారు. ఆమె కూడా అక్కడికే వెళ్ళవలసి వచ్చింది. ఉదయం 5గంటలనుండి సాయంత్రం 5గంటల వరకు ఇంట్లోని 4గురు మనుషులు క్వార్టర్ పనిచేస్తే నెలకు 800 జీతం వచ్చేది. లైంగిక వేధింపుల మాట చెప్పక్కర్లేదు. అలా ఆరేళ్ళు పనిచేసింది తమిళనాడు కాంచీపురానికి చెందిన పచ్చయమ్మాళ్ వారిది వ్యవసాయ కుటుంబం. ఆమె మామ క్వార్టర్ యజమాని దగ్గర 10వేలు అప్పు చేస్తే అదివడ్డీతో సహా 50,వేలు అయింది అది తీర్చడానికే వారి ఊడిగం. అచ్చయమ్మాళ్ పనిచేసే క్వార్టర్ పై ఒకరోజు స్థానిక ఆర్డీఓ అధికారులు పోలీసులతో కలిసి రైడ్ చేశారు. విషయం తెలిసి క్వార్టర్ యజమాని పారిపోయాడు. 15 కుటుంబాలను రక్షించి అధికారులు వారిని ఆఫీసుకు తీసుకువచ్చి అన్నపానీయాలందించారు. అన్నాన్ని చూసి వారందరూ ఏడ్చేశారు. చాలా రోజులుగా వారంతా గంజే తాగుతున్నారు. అది తెలిసి వారందరికీ బిర్యానీ తెప్పించారు అధికారులు. ఇప్పుడే అచ్చయమ్మాళ్ దైర్ఘ్యం చేసి ఈ విధి చాకిరీ చేసే కుటుంబాలన్నింటికీ నిలువ నీడకల్పించమని అధికారులను కోరింది. ఒక్కొక్కరికి 20వేలు సాయం, గుర్తింపు కార్డులు వచ్చేలా చేసింది. రేషన్, ఆధార్, ఓటరు కార్డుల కోసం అధికారుల చుట్టూ ఎన్నోసార్లు తిరిగింది. చివరకు వారికి మంచిసేరు. కరెండ్ సౌకర్యాలు అందాయి. ఇప్పుడు వీరందరికీ పక్కా ఇళ్ళ నిర్మాణం కోసం కృషి చేస్తోంది యువతి.

మహిళా అభివృద్ధి ధ్యేయమంటూ నాయకులు ఓట్ల కోసం హామీలు ఇస్తున్నారు. గెలిచి గద్దెనెక్కి మహిళల భద్రతను మరుస్తున్నారు. చిన్న చిన్న పథకాలు పెట్టి ఇదే మహిళా సాధికారతని గొప్పలు చెప్పుకుంటున్నారు. ఎన్నో పోరాటాలు చేసి సాధించుకున్న హక్కులు సైతం మహిళలకు అండగా నిలవడం లేదు. నాటి మహిళల త్యాగాల స్ఫూర్తిని మరిచి సంబరాలు జరుపుకుంటున్నారు. ఇదేనా నాటి త్యాగమూర్తులకు మనం ఇచ్చే నివాళి. ఈ విషయాన్ని ప్రతి ఒక్కరూ గుర్తించాలి. మహిళల నిజమైన సమానత్వం కోసం పాటుపడలి. అలా పాటుపడాలంటే నేడు మహిళ ఏ స్థితిలో ఉన్నదో ఒక్క సారి పరిశీలిద్దాం...

దేశంలో మహిళలపై దాడులు, హింస, సామూహిక అత్యాచారాలు రోజురోజుకు పెరుగుతూనే ఉన్నాయి. నిర్భయ చట్టం వచ్చినా మహిళలకు ఒరిగింది పెద్దగాలేదు. నానాటికి దాడులు తీవ్ర రూపం దాల్చుతున్నాయి. వివక్షత తారాస్థాయికి చేరుతోంది. చట్టాలు ఎన్నివచ్చినా మహిళల రక్షణ ప్రశ్నార్థకంగా మారింది. రక్షణ కల్పించాల్సిన రాజకీయ నాయకులు ఆడపిల్లలపై ఆంక్షలు విధిస్తున్నారు. అటువంటి వారి అండతో జైల్లో ఉరిశిక్ష పడ్డ నేరస్థులు సైతం ఆడపిల్లలను కించపరుస్తూ మాట్లాడుతున్నారు.

చట్ట సభల్లో:

మహిళలకు చట్టసభల్లో 33% రిజర్వేషన్ కల్పించాలని ఎన్నో సంవత్సరాల నుండి పార్లమెంటు లోపల, బయట మహిళా సంఘాలు పోరాటం చేస్తూనే ఉన్నాయి. అయినా వచ్చిన ప్రతి ప్రభుత్వం ఈ బిల్లును పక్కన పెడుతూనే ఉంది. దేశ వ్యాప్తంగా 2014లో 9 దశల్లో జరిగిన సార్వత్రిక ఎన్నికల్లో గతంలో కన్నా భిన్నంగా 61 మంది మహిళా ప్రతినిధులు అడుగుపెట్టారు. ఈ సంఖ్య ఇప్పటివరకూ లోక్ సభకు ఎంపికైన మహిళా ప్రతినిధులతో పోల్చినప్పుడు

మహిళల స్థానం ఎక్కడ...?

ఎక్కువే. అయినా, మొత్తంగా మహిళా ప్రాతినిధ్యం తక్కువేనని చెప్పాలి. 1957 జరిగిన ఎన్నికల్లో 27 మంది మహిళా ప్రతినిధులు, 1977లో 19మంది, 1999లో 49మంది, 2004లో 45మంది, 2009లో 59మంది, మహిళలు లోక్ సభలో అడుగుపెట్టారు. 2014లో తాజాగా జరిగిన ఎన్నికల్లో 636 మంది మహిళలు పోటీకి నిలవగా, 61మంది మహిళా ప్రతినిధులు గెలుపును కైవసం చేసుకుని లోక్ సభలో అడుగుపెట్టారు.

మన స్థానం ఎక్కడ:-

ఇక భారత్ విషయానికొస్తే, ది గ్లోబల్ జెండర్ గ్యాప్ రిపోర్ట్ 2013 ప్రకారం అంతకుముందు ఏడాది కంటే పదిర్యాంకులు దిగజారి 114 వ స్థానంలో ఉంది. విద్య, వైద్యం, రాజకీయాధికారం, ఆర్థిక స్వావలంబన అంశాల్లో మహిళలకు దక్కుతున్న భాగస్వామ్యాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకుని వరల్డ్ ఎకనామిక్ ఫోరమ్ వివిధ దేశాల్లో విభిన్న రంగాల్లో జెండర్ సమానతని గత ఎనిమిదేళ్ల నుంచి లెక్కకడుతూ వస్తోంది. ఇప్పటి వరకూ ఈ ప్రపంచం దానిని సాధించే విషయంలో నాలుగు పాయింట్లు మాత్రమే అభివృద్ధిని సాధించింది. రాజకీయ సాధికారత విషయంలో భారత్ మంచి స్కోరు కొట్టేసినా, చదువు, వైద్యం విషయంలో చూపిస్తున్న వివక్ష కారణంగా వెనుక

స్థానంలోనే ఉంది. ఈ నివేదిక వివిధ దేశాల్లో స్త్రీలు ఏపాటి నాణ్యమైన జీవితాలు గడుపుతున్నారో అంచనా వెయ్యలేదు. కానీ, ఆయా రంగంలో స్త్రీ పురుషుల మధ్య దూరం ఏ మాత్రంగా ఉంటున్నదో లెక్కకట్టి చెప్తోంది. వాస్తవానికి వివేదిక లెక్కకట్టిన 142 దేశాల్లో ఇప్పటివరకూ ఏ ఒక్కదేశమూ కూడా ఈ ఇద్దరి మధ్య ఉన్న అంతరాన్ని పూర్తిగా అధిగమించలేకపోయింది. అగ్రరాజ్యాలు కూడా ఏదో ఒక రంగంలో వివక్షని పూర్తిగా అధిగమించలేకపోయాయి.

చిన్న దేశాల కంటే భారత్ దారుణం. ప్రపంచ ఆర్థిక వేదిక విడుదల చేసిన సూచిలో ఐర్లాండ్ మొదటి స్థానంలో, ఫిన్ లాండ్, నార్వే, స్వీడన్, నికరాగూవా, రువాండా, ఫిలిపైన్స్, బెల్జియమ్ ఆ తరువాతి స్థానాల్లో ఉన్నాయి, చుట్టూ ఉన్న అనేక చిన్న దేశాలు కూడా భారత్ కన్నా మెరుగైన స్థానాల్లో ఉన్నాయి. డెన్మార్క్ గత ఏడాది కంటే మూడు స్థానాలు ఎగబాకి ఐదో స్థానంలో నిలబడింది. సెంట్రల్ అమెరికాలోని నికరాగూవా నాలుగు స్థానాలు ఎగబాకి ఆరో స్థానంలో ఉంది. ఆఫ్రికా దేశమైన రువాండాలో తొలిసారిగా డేటా అందుబాటు లోకి వచ్చి రావడంతోనే ఏడో స్థానంలో నిలబడింది. మూడు సహారా దిగువ దేశాలు కూడా మొదటి 20 స్థానాల్లో చోటు సంపాదించుకున్నాయి. ఉత్తరాఫ్రికా,

పశ్చిమాసియా ప్రాంతాలు ఏమాత్రం మార్పు లేకుండా ఉన్నాయి. యెమెన్ అన్నింటికన్నా దిగువన ఉంది. ఆసియాలో ఫిలిప్పైన్స్ ఒక్కటే గత ఎనిమిదేళ్లుగా మొదటి పదిస్థానాల్లో ఉంటూ వచ్చింది. అక్కడి మాతృస్వామ్య వ్యవస్థ ఇందుకు కారణం.

కానీ, సాధించిన ర్యాంకులను బట్టి చూసినప్పుడు ఆసియాలో బలమైన ఆర్థిక శక్తులుగా చెప్పుకునే చైనా 69వ స్థానంలో, జపాన్, 105వ స్థానంలో ఉన్నాయి. ప్రపంచంలో ఆర్థికంగా బలమైన దేశాలైన జర్మనీ, యు.కె, అమెరికాలు కూడా వివక్షను అధిగమించే విషయంలో వెనుకంజలోనే ఉన్నాయి. ఆర్థికంగా ఎంతో కొంత అవకాశాలు దక్కినా రాజకీయాధి కారంలో

మూడు నవారా దిగువ దేశాలు కూడా మొదటి 20 స్థానాల్లో చోటు సంపాదించుకున్నాయి. ఉత్తరాఫ్రికా, పశ్చిమాసియా ప్రాంతాలు ఏమాత్రం మార్పులేకుండా ఉన్నాయి. యెమెన్ అన్నింటికన్నా దిగువన ఉంది. ఆసియాలో ఫిలిప్పైన్స్ ఒక్కటే గత ఎనిమిదేళ్లుగా మొదటి పదిస్థానాల్లో ఉంటూ వచ్చింది. అక్కడి మాతృస్వామ్య వ్యవస్థ ఇందుకు కారణం. కానీ, సాధించిన ర్యాంకులను బట్టి చూసినప్పుడు ఆసియాలో బలమైన ఆర్థిక శక్తులుగా చెప్పుకునే చైనా 69వ స్థానంలో, జపాన్, 105వ స్థానంలో, ఉన్నాయి. ప్రపంచంలో ఆర్థికంగా బలమైన దేశాలైన జర్మనీ, యు.కె, అమెరికాలు కూడా వివక్షను అధిగమించే విషయంలో వెనుకంజలోనే ఉన్నాయి.

మాత్రం మహిళలు దూరంగానే ఉన్నారు. మహిళల ఆరోగ్య పరిస్థితి విషయంలో భారత్ చివరి ఐదుస్థానాల్లో ఉంది.

141 వ స్థానంలో ఉన్న పొరుగుదేశం పాకిస్తాన్ తో పోల్చినప్పుడు మాత్రమే అన్ని

రంగాల్లోనూ మెరుగ్గా ఉన్నాం. సమాజంలో సగం ఉన్న మహిళలకు అవకాశాల్లోనూ అర్థభాగం ఇవ్వనప్పుడు ఆ సమాజంలోని స్త్రీ పురుషులిద్దరూ సగభాగం మేరకు నష్టపోతున్న విషయాన్ని గుర్తించాలి. సమానత్వం కోసం పోరాడాలి.

మహిళ

చేకిరెడ్డి, చంద్రశేఖర్ రెడ్డి

కవితలు

“ఇంకెంత కాలం”

-పురిమళ్ల సునంద

1. సహగమనము పేర సాటిస్తీలనుజంపి
బలిపశువుగ జేసె భ్రష్టుమతము
నిండు ప్రాణములను నిలుపునా కాలెరా!
ఏది స్వేచ్ఛ? మహిళకేది రక్ష?

2. కక్షలెక్కువాయె కొట్లాటలాయెను
కొట్టిచంపుటాయె కోర్టులాయె
విధిబలీయాయె వేధింపులాయెరా!
ఏది స్వేచ్ఛ? మహిళకేది రక్ష?

3. ద్రావకమ్ముబోసి దాడిచేసిన వారు
కత్తిపోట్లు పొదుచు కటికవారు
హింసబెట్టి స్త్రీల సహరించేరురా!
ఏది స్వేచ్ఛ? మహిళకేది రక్ష?

4. అందమైన బాల ముచ్చటనుగొల్పు
అమ్మమారురూపె ఆడశిశువు
అమ్మతనమునట్లు హత్యజేతురా?
ఏది స్వేచ్ఛ? మహిళకేది రక్ష?

5. మానవత్వమెట్లు మంటగలసిపోవ
పసి శిశువులు వారి పసిడిబ్రతుకు
చిదిమి వేయువాడు భీ! ఎంతు నీచుడో?
ఏది స్వేచ్ఛ? మహిళకేది రక్ష?

బూజు పట్టిన చాంధస భావజాలంతో
ఆడతనానికి అర్థంకాని మాటల కారిన్యంతో
అంక్షల కంటకాలను నాటుతారు
విపణి వీధిలో అంగడి సరుకుగా చూపిస్తారు...

అఖండ భారతావనిని అమ్మగా కీర్తిస్తూనే
చిదిమి దీపం పెట్టుకోవాల్సిన ఆడపిల్లను
ఉమ్మనీటి కొలనులో ఊపిరి పోసుకున్న మరుక్షణమే
అమానుషంగా అంతం చేస్తారు...

న్యాయ దేవత కళ్ళకు కట్టిన గంతులతో
విజ్ఞవీగిన వరకట్న విష సంస్కృతితో
అంతరిక్షమంత స్థాయికి ఎదిగిన
చదువుల తల్లులను
కట్నాల కబంధ హస్తాల పాల్జేస్తారు..

ఇంకెంత కాలం సహించడం
రండి! మన అస్తిత్వాన్ని కాపాడుకుందాం

అసమానతల పర్వంలో
అణచివేతల పదఘట్టనలలో
అధిపత్యం అహంకారపు సంకెళ్లనుండి విముక్తికై
చేయి చేయి కలిపి పోరాడుదాం..

ది డెవిల్ ఆన్ ది క్రాస్

పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ మీద సందించిన విమర్శనాస్త్రం గుగివా థియాంగో రచించిన ది డెవిల్ ఆన్ ది క్రాస్ కెన్యాలోని మారుమూల గ్రామం నుంచి రాజధాని నగరమైన నైరోబీకి వచ్చిన యువతి, వరింగా దీనగాథ. ఇది అక్కడ ఆమె తన యజమానితో, మరో వ్యాపారితో లైంగిక వేధింపులకు గురౌతుంది. కష్టాలతో కాలం వెళ్ళదీస్తూ జీవితం సాగుతున్న సమయంలోనే తన సమస్యలకు, తన దేశ ప్రస్తుత దుస్థితికి గల కారణాలను గ్రహిస్తుంది. తన సమస్యలన్నీ నాటి సామాజిక వ్యాకులతలకు సంకేతాలేనని ఆమె భావిస్తుంది. ఈ దురవస్థకు పాశ్చాత్య దేశాల ఆర్థిక దాడి మూలమనే సంగతి ఆమెకు అవగతమవుతుంది. దురదృష్టవశాత్తు తమ దేశపాలకులు సైతం పాశ్చాత్య సంస్కృతి కబంధ హస్తలలో చిక్కుకోవడం ఆమెను విస్మయానికి గురిచేస్తుంది..

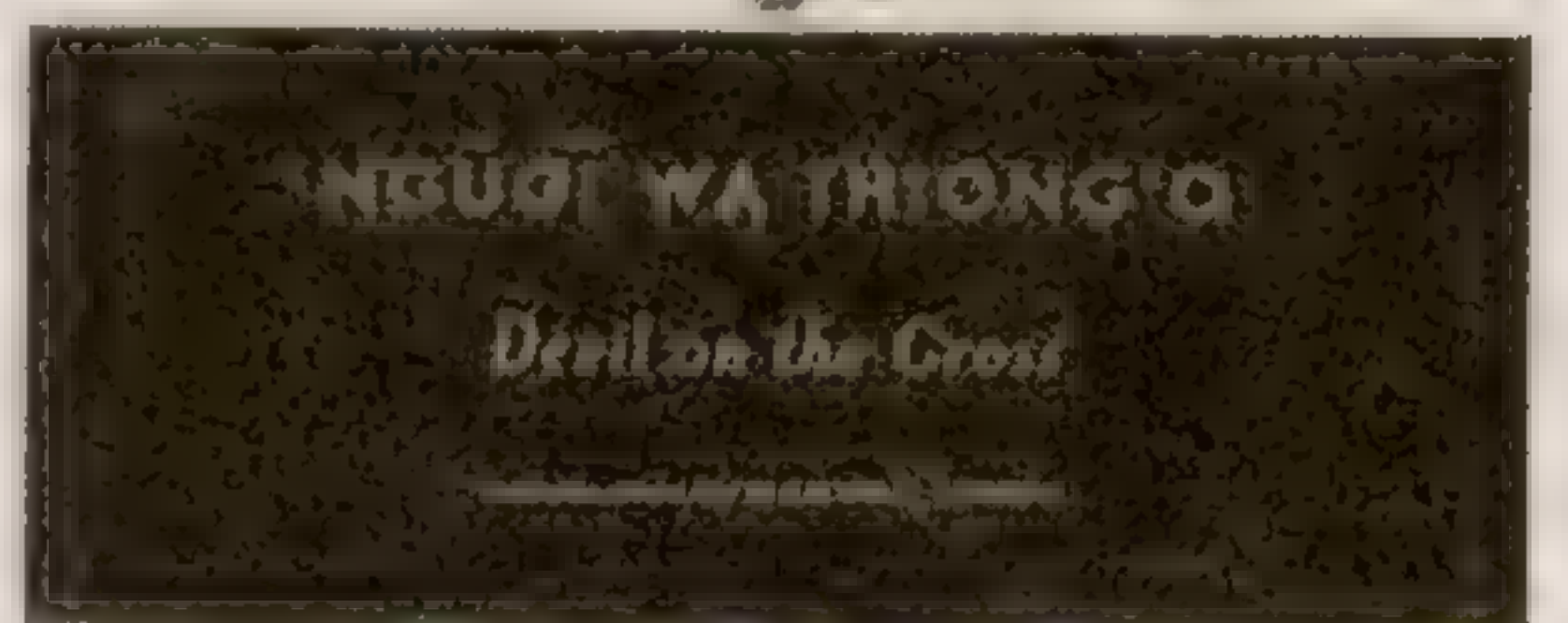
ఈ నవల మాతృక రచయిత స్థానిక భాష అయిన గిక్యులో రాయబడింది. ఈ పుస్తకాన్ని ఆయన జైల్లో టాయిలెట్ పేపర్ మీద రాసి భద్రపరుచుకుని విడుదలనంతరం గ్రంథస్థం చేశాడు.. కెన్యాలో విదేశీ సంస్థల అక్రమాలు, దోపిడీలు దొంగతనం వంటి అంశాల మీద ఈ పుస్తకం దృష్టి సారించింది.. ఈ పుస్తకాన్ని తెలుగులో “మట్టికాళ్ళ మహారాక్షసి” పేరుతో వరవరరావు అనువదించారు. పుస్తకంలోని

గెలిచిన వ్యక్తి విదేశీ సంస్థల ప్రతినిధిగా నియమింపబడతాడు. పోటీదారులు ప్రజలను వంచించడంలో తమ ప్రతిభను గొప్పగా చెప్పుకుంటారు. తద్వారా తమనుతాము విదేశీసంస్థలకు సరియైన ప్రతినిధిగా ఎన్నుకోవాల్సిందిగా నిర్వాహకులను కోరతారు. ఇదే సమయంలో విరేరివా ముకురాయి విదేశీయులను తమ దేశం నుంచి తరిమేసి, స్థానిక సంపదలను రక్షిద్దామని అనడంతో కలకలం రేగుతుంది.

రెండవ అధ్యాయం కథానాయిక జెసింట వరింగాను వరిచయం చేస్తుంది. అంతకుముందే ఆమె తన యజమాని చేతిలో లైంగిక వేధింపులకు గురికాబడుతుంది. ఆమె నమ్మిన బాయ్ ఫ్రెండ్ ఆమెను నిరాకరిస్తాడు. తీవ్రవేదనకు గురైన వరింగా ఆత్మహత్యకు ప్రయత్నిస్తుంది. అదే సమయంలో ఆమెను రక్షించిన యువకుడు ఆమె స్వగ్రామం, ఇల్మోరోగ్లో దయ్యాల విందు జరుగుతుందని, ఆమెను అక్కడకు రమ్మని అహ్వానిస్తాడు. ఇల్మోరోగ్ వెళ్ళడానికి వరింగా ఒక మొటాటో (మెటడోర్ లాంటిది) అద్దెకు తీసుకుంటుంది. ఆ వాహన డ్రైవర్ కు డబ్బుపిచ్చి. వరింగాతో పాటు ఆ వాహనంలో ఆఫ్రికన్ స్టడీస్ మీద విదేశాల్లో విద్యనభ్యసించిన ప్రొఫెసర్ గటూరియా, గ్రామీణ యువతి వంగారి, శ్రామికుడైన ముటూరి, వ్యాపారవేత్త విరేరివా ముకురాయి ప్రయాణిస్తారు. అందరి గమ్యం ఒక్కటే.. దయ్యాల విందు.

దయ్యాలవిందు నిర్వాహకులు స్థానిక ఉన్నతవర్గీయుల మధ్య దోపిడి దొంగతనాలలో నిపుణుల్ని ఎన్నుకునేందుకు పోటీ పెడతారు. గెలిచిన వ్యక్తి విదేశీ సంస్థల ప్రతినిధిగా నియమింపబడతాడు. పోటీదారులు ప్రజలను వంచించడంలో తమ ప్రతిభను గొప్పగా చెప్పుకుంటారు. తద్వారా తమనుతాము విదేశీసంస్థలకు సరియైన ప్రతినిధిగా ఎన్నుకోవాల్సిందిగా నిర్వాహకులను కోరతారు. ఇదే సమయంలో విరేరివా ముకురాయి విదేశీయులను తమ దేశం నుంచి తరిమేసి, స్థానిక సంపదలను రక్షిద్దామని అనడంతో కలకలం రేగుతుంది.

వరింగా, గటూరియా అక్కడి పరిస్థితులను గమనిస్తుండగా, ముటూరి, వంగారీలు పోలీసులను పిలిచి ఈ దొంగలను బంధించేందుకు ప్రయత్నిస్తారు. అయితే పోలీసులు దయ్యాలవిందులోని

దొంగలకు బదులుగా వరింగాను అరెస్ట్ చేసి అక్కడనుండి తీసుకెళ్తారు. ముటూరి స్థానిక మేధావులు, విద్యార్థులు, రైతులతో ఇల్మోర్లో ర్యాలి నిర్వహించి దయ్యాల విందు జరిగే గుహను ముట్టడించడంతో దొంగలంతా పారిపోతారు.

రెండు సంవత్సరాల అనంతరం వరింగా, గటూరియాల నిశ్చితార్థం అవుతుంది. వరింగా ఇప్పుడు ఇంజినీర్. గటూరియా కెన్యా దేశ చరిత్ర, సంస్కృతిని వివరించే సంగీత కావ్యాన్ని పూర్తి చేస్తాడు. ఒకరోజు గటూరియా వరింగాను టీపార్టీ కొరకు తన ఇంటికి తీసుకెళ్తాడు. అక్కడ గతంలో తనను గర్భవతిని చేసి వదిలేసిన (ముసలి ధనికుడు) గటూరియా తండ్రే అని తెలిసి హతాశురాలవుతుంది. తనలాగా మరొకరు ఈ ఉన్నత వర్గీయుల చేతిలో మోసపోరాదని నిర్ణయించుకున్న వరింగా, ఆ ఓల్డ్ రిచ్ మ్యాన్ ను, కొందరు ఉన్నతవర్గీయులను కాల్చి చంపుతుంది. వారు అంతకు ముందు దయ్యాల విందు కు హాజరైన వారు. గటూరియా తీవ్ర దిగ్భ్రాంతిలో మునిగి ఉండగానే వరింగా వడివడిగా అక్కడ నుండి బయటకు నడుస్తుంది...

ప్రెస్టేజీస్ మరియు ఫన్

దిల్ రాజు నిర్మించిన అనిల్ రావిపూడి దర్శకత్వంలో వచ్చిన ఎఫ్2, ప్రెస్టేజీస్ మరియు ఫన్ (సంక్రాంతి అల్లుళ్ళు) కుటుంబమంతా హాయిగా నవ్వుకోవడానికి వీలుగా ఉంది. మొదటి భాగం స్త్రీలకు వ్యతిరేకంగా సాగింది. స్త్రీలను అవకాశ వాదులుగా చూపించారు. మగ వాడికి పెట్టిన తరువాత అన్ని హక్కులు కోల్పోతాడని చూపించారు. అలాగే భార్యని అదుపులో ఎలా పెట్టాలో అని ఇద్దరు హీరోలు పోటీపడటం చూస్తాం. కాని బ్రేక్ తరువాత స్త్రీలను గొప్పగా చూపించడం వారికి ఏం కావాలో చెప్పడంలో నాజర్ పాత్ర చాలా బాగా పోషించాడు. స్త్రీ మగవాడి కాలిక్రింద చెప్పులాగా ఉండాలి అన్న భావజాలాన్ని పారడ్రోలే విధంగా ఉంది.

క్లుప్తంగా సినిమా ఇతివృత్తం ఇది. వెంకటేష్ ఒక అనాథ ఒక ఎంఎల్ఎ దగ్గర పి.ఎగా పనిచేస్తుంటాడు. హీరోయిన్ తమన్నా మంచి ఉద్యోగం చేస్తూవుంటుంది. వీల్లదరికి పెళ్ళి జరుగుతుంది. పెళ్ళికి ముందే వెంకీ భార్యకు అవసరమైన అన్ని సౌకర్యాలు కలిగిన ఇంటిని అమరుస్తాడు. ఇంటిలో వంట పాత్రలతో సహా సిద్ధం చేస్తాడు. తమన్నాకి అదంతా చాలాబాగా నచ్చుతుంది. 6 నెలలు గడుస్తాయి. ఒకరోజు భార్య సర్ప్రైజ్ తో తెచ్చుకుంటుంది. సినిమాకి వెళదాం అంటుంది. వెంకీ ఈ రెండు విషయాలు మరిచిపోయి మల్లెపూలు మాత్రం తెస్తాడు. తమన్నా అడిగితే మరిచిపోయాను ఆఫీస్ లో పని ఎక్కువైందని చెబుతాడు. ఇక్కడ తగవుపడతారు. తన విలాసానికి అవసరమైన పూలు మరిచిపోడు కాని ఇంట్లో అవసరమైన వస్తువు తీసుకు రాడు. పురుషుల యొక్క ఆలోచనని చూపించాడు దర్శకుడు. హీరోయిన్ తమన్నా చెల్లెలు మెహరిన్. మెహరిన్ జంటగా వరుణ్ తేజ్ నటించాడు. కానీ పెళ్ళి కాకుండానే అత్తవారు + తల్లి + హీరోయిన్ల టార్చర్ కు గురవుతాడు ఫలితంగా పెళ్ళిపీటల దాకా రాకుండానే పొరుగు వాడైన రాజేంద్ర ప్రసాద్ తో కలిసి వరుణ్ తేజ్ వెంకటేష్ యూరప్ వెళ్ళిపోతారు.

రాజేంద్ర ప్రసాద్ కు రెండవ భార్య వుంటుంది. ఆ సంగతి భార్యకు తెలిసి ఆమె టార్చర్ ను భరించలేక వీరితో కలిసి యూరప్ వెళ్ళిపోతాడు. పీటల మీద పెళ్ళి ఆగిపోవడం వల్ల మొహరీన్ ఆత్మ హత్యకు ప్రయత్నం చేస్తుంది.

ఈ చికాకుల న్నింటివల్ల ఉద్యోగంలో తప్పులు చేసి తమన్నా ఉద్యోగం పోగొట్టుకుంటుంది. వీరిద్దరినీ వీరి మామయ్య ప్రకాష్ రాజ్ యూరప్ తీసుకెళ్ళి పోతాడు అతడు మరియు ప్రకాష్ రాజ్ అన్న అక్క చెల్లెళ్ళను పెళ్ళిళ్ళు చేసుకుని ఆనందంగా జీవిస్తుంటారు. అలాగే తన కొడుకులకు కూడా అక్కచెల్లెలనే పెళ్ళి చేయాలని అనుకుని ఈ అక్కచెల్లెళ్ళను తన కోడళ్ళు చేసుకోవాలనుకుంటాడు. కారణం ఇద్దరూ అక్కచెల్లెళ్ళే కుటుంబంలో కలతలు రావని భావిస్తాడు. బంధువులకు పెళ్ళి కూతుళ్ళను పరిచయం చేస్తాడు. మన హీరోలు పెట్టిన వాళ్ళు పెళ్ళి చేసుకోవడం ఏంటి అని ఆశ్చర్యపోయి తమన్నాతో తగవు పడతారు. ఎలాగైనా ఈ పెళ్ళి ఆపుతాం అంటారు. వాళ్ళ పెళ్ళి ఆపే ప్రయత్నాలన్నీ కూడా బెడిసికొట్టి హీరోయిన్లకు ఉపయోగపడుతాయి. ఆడ వాళ్ళకు భర్త దేవుళ్ళని వాళ్ళు లేకపోతే జీవితం శూన్యమని భావిస్తారు. పెట్టిన మగవారు ఎన్ని పెళ్ళిళ్ళైన చేసుకోవచ్చు పీటలమీద పెళ్ళికూతురిని వదిలేసినవారు కూడా చేసుకోవచ్చు కాని మొసపోయిన ఆడవారు మాత్రం పెళ్ళిచేసు కోకూడదు అన్న భావజాలాన్ని త్రిప్పికొట్టే విధంగా ఈ సన్నివేశం కనబడుతుంది. నాజర్ చెప్పిన అంశాలతో హీరోలు కళ్ళు తెరుస్తారు. ఉదయం నుంచి రాత్రి వరకు ఇంటి చాకిరి చేసే స్త్రీలకు రావాలి కానీ ప్రెస్టేజీస్ మనకు కాదు అనడం, అలాగే తనకి ఆరోగ్యం

బాగోకపోతే టాబ్లెట్ వేస్తే సరిపోతుందని లాజిక్ గా ఆలోచిస్తాం మనం. భర్త తనవద్ద ఒక గంట ఉంటే చాలు అనుకొనే మనసుతో భార్య ఆలోచిస్తుంది. ఈ నిజాన్ని ప్రతి కుటుంబంలో ప్రతి పురుషుడు తెలుసుకోవాలని వివరిస్తాడు. ప్రతి భార్య తన భర్తను తన కన్ను సన్నలలో వుంచుకుని తన కొంగు చివర కట్టేసుకుంటే ఇంక ఆత్మహత్యలు వరకట్నాచావులు వుండవు. అంతేగా!... అంతే అంతే.

-భర్త భార్య మధ్య అవగాహన అవసరం భర్త ఎక్కువ కాదు భార్య తక్కువ కాదు ఇద్దరు సమానమే? ఏ ఒక్కరికి ఇబ్బంది కలిగిన ఆ కుటుంబం చిన్నాభిన్నమౌతుందని దర్శకుడు చూపించారు. దానితోపాటు మగవారికి ఒక పద్ధతి ఆడవారికి ఒక పద్ధతి కాదని చూపించడం గొప్ప విషయం. అయితే మారుతున్న స్పీడ్ యుగంలో స్త్రీలకు చేయుతగా ఇంటిపనిని కూడా షేర్ చేసుకునే విధంగా చూపిస్తే ఇంకా బాగుండును. ఏమైనా కుటుంబమంతా 2 గంటల పాటు సరదాగా నవ్వుకునేందుకు వీలుగా, ఎంతో కొంత స్త్రీలు పురుషులకు ఒకే న్యాయం అనే విధంగా సందేశం ఇచ్చే విధంగా ఈ చిత్రం ఉంది. ఈ చిత్రానికి ప్రధాన ఆకర్షణ వెంకటేష్, రైటర్ అండ్ డైరెక్టర్ అనిల్ రావిపూడి మార్క్ కామెడీ. కామెడీ చాలా బాగుంది. కామెడీ చిత్రం కనుక లాజిక్ వెతకరాదు. కథలో ఎన్నిలోపాలున్నా పట్టించుకోకుండా ఈ చిత్రాన్ని చూసి అన్ని వర్గాల ప్రజలు ఆనందించవచ్చు.

నాన్న ! వివేక్ నాకు నచ్చలేదు. నాకీ పెళ్లోడు అంది ప్రియ తండ్రితో. అంతకు ముందురోజే ఆమె పెళ్లి చూపులైనాయి. పెద్దలందరికీ వారి వివాహం నమ్మతవ్వైంది. ఏమ్మా ! అబ్బాయి బాగున్నాడు. పెద్దగా బాధ్యతలు లేవు మంచి ఉద్యోగం ఉంది ఇంకేంకావాలమ్మా నీకు! అని అడిగాడు తండ్రి. ఆ అబ్బాయి ఏదో తేడాగా ఉన్నాడు. నాన్న నాకు సరిగ్గా తెలియడం లేదు అంది ప్రియ. ఛీ.. ఛీ.. అలాంటిదేమి లేదు అమ్మా! మనింట్లో అబ్బాయిలు లేరు. నువ్వు అక్కా మాత్రం పెరిగారు. అందుకే నీకేం తెలియదు. నేను చెప్తున్నానుగా ఒప్పుకోమ్మా! అన్నాడు తండ్రి. సరే నాన్న అన్నది ప్రియ ఆమె బీటెక్ చదివింది. ప్రస్తుతం జాబ్ ట్రైల్స్ లో ఉంది. వివేక్ ఏదో ఫార్మశీ కంపెనీలో పనిచేస్తున్నాడు. ఇంకేముంది అడ్డు. రంగరంగ వైభవంగా పెళ్లై పోయింది. అందరు పదికాలాలు చెప్పుకునేటంత గొప్పగా చేశాడు పెళ్లి. వెంటనే అమ్మాయిని కాపురానికి పంపమన్నారు అత్తమామలు.

ప్రియ భర్త దగ్గరకు వెళ్లి 6 నెలలైంది. వారిద్దరు పుట్టింటికి అత్తింటికి వస్తూ పోతూ ఉన్నారు. అందరూ ఆనందంగా కాలం గడుపుతుండగా వారి కుటుంబంలో పడిందో పిడుగు. ఒకరోజు ప్రియ తండ్రిని రమ్మని ఫోన్ చేసింది. ఎంతో ఆతృతతో వెళ్లాడు ఆమె తండ్రి. ఆమె బట్టలన్ని నర్సుకుని తండ్రితో వెళ్లిపోవడానికి నిర్ణయించుకుంది. అప్పుడామె భర్త వచ్చాడు అక్కడికి. ఇప్పుడెందుకు వెళ్ళడం నువ్వు? పండుగకి మనిద్దరం వెళ్ళామన్నాడు. వీల్లేదు! నేను వెళ్ళాలంటే అంది ప్రియా. తరువాత వివేక్ ఒక్కడే తన వూరు పండుగకు వెళ్లాడు. ఆమెను రమ్మని ఫోన్ చేశాడు. ఇప్పుడు రాను మా కజిన్ పెళ్ళుంది తరువాత వస్తాను అని చెప్పింది. ఆ పెళ్లికి వివేక్ కూడా వచ్చాడు. అతనిని చూడగానే ఆమె అక్కడ నుంచి వెళ్లిపోయింది. తరువాత ఎన్నిసార్లు ఫోన్

ఇది పెళ్ళైనా

చేసినా ఆమె కాపురానికి రాలేదు. చేసేదేమి లేక వివేక్ ఐదవ అదాలత్ ను ఆశ్రయించాడు. తన భార్యపై కేసుపెట్టి ఎలాగైనా ఆమెను కాపురానికి వచ్చేలా చేయమన్నాడు. ఐదవ బాధ్యులు ప్రియకి లెటర్ పంపించారు.

ఆమె రాలేదు కానీ ఆమె తండ్రి వచ్చాడు. అమ్మా... మేము పోలీస్ కేస్ పెడదామని అనుకుంటున్నాము అన్నాడు. మీ అల్లుడిక్కడికి వచ్చాడు కదా! అమ్మాయిని తీసుకురండి ఇద్దరిని కూర్చోబెట్టి మాట్లాడదామని అవసరమైతే తరువాత పోలీస్ కేస్ పెడుదురుగాని అన్నారు ఐదవ పెద్దలు. తరువాత వారం ఆమెను తీసుకుని వచ్చాడు ప్రియా తండ్రి. ఆమె చాలా తెలివిగా చురుకుగా అందంగా ఉంది. సమస్యేమిటమ్మా? అని అడిగారు పెద్దలు. సమాదానం చెప్పకుండా ఆమె దుఃఖించింది. చాలా సేవటికి ఆమె నెమ్మదించాకా నిదానంగా ఆమెను వివరాలడిగారు పెద్దలు. వివేక్ ప్రవర్తన, పెళ్లిలో వివేక్ చర్యలు, ప్రదానంలో, తాళి కట్టే సందర్భంలో అతని చేతులు వణుకు స్థిరత్వం లేని ప్రవర్తన అనుమాన స్పదంగా ఉన్నట్లు తనకు తోచిందని చెప్పింది. అంతేకాదు ఆమె కజిన్ కూడా అదే అభిప్రాయం చెప్పారు అని చెప్పింది. వివేక్ ఎక్కువగా వాళ్ళ అమ్మమ్మ తాతల వద్ద పెరగటంతో కొంచెం ముభావం,

సిగ్గెక్కువా, అడవారి మధ్య సిగ్గుపడతాడు, అంతే నమ్మా... అపార్థం చేసుకోవద్దు అని చెప్పారు. వివేక్ తల్లితండ్రులు.

6 నెలలు గడిచిన అతని ప్రవర్తనలో ఎటువంటి మార్పులేదు ప్రియాకు ఏ మాత్రం దగ్గరకాలేదు సరికదా! ఆమెపై ఎలాంటి కోరికలు కలుగలేదు. కాని అర్ధరాత్రులు అబ్బాయిలతో మాట్లాడుతూ, గే సెక్స్ వీడియోలు చూస్తూ ఉంటాడు. తన ఫ్రెండ్స్ ని నీ సిక్స్ ప్యాక్ చూపిస్తావా? నికు బాడీ మసాజ్ చేయాలా? నేను రానా అడుగుతూ ఉంటాడు. నాకనుమానం వచ్చి మనిద్దరము ఒకసారి డాక్టర్ దగ్గరకు వెళదామా అన్నాను అవసరం లేదన్నాడు. ఇలాంటి విషయాలన్ని కూడా వాళ్ళ అమ్మతో అమ్మమ్మతో పూసగుచ్చినట్టు చెప్తుంటాడు. ఇదంతా నాకు చాలా బాధగా ఉంది. మా అమ్మా నాన్నలు బాధ పడతారని ఇదంతా నేను వాళ్ళకు చెప్పలేదు. ఇన్నాళ్ళు నేను మౌనంగా ఉన్నాను. నాకింక ఓపిక లేదు. వివేక్ ను భరించడం నావల్ల కాదు. అతనికి వంటచేయడానికి ఇంటి పనులు చేయడానికి ఒక మనిషి కావాలి అంతే భార్య కాదు. నాకు విడాకులు కావాలి. నేనింకా చదువుకుంటాను ఈ బాధలు నాకు వద్దని ఏడ్చిందామె. వివేక్ ని మళ్ళీ రమ్మని అడిగితే వచ్చాడు. ఆమె చెప్పినవన్నీ అబద్ధాలని, మా ఇద్దరికి ఫస్ట్ నైట్ కూడా జరిగిందని చెప్పాడు.

చూడు! వివేక్! ఆమె చిన్నపిల్లేమి కాదు. ఆమె అన్నీ ఆధారాలు చూపించింది మాకు. నువ్వు ఆమెను తప్పుపట్టదు. అలాగే మేం కూడా నిన్ను తప్పుపట్టం. ఇప్పుడు చట్టం మీకు అనుకూలంగానే ఉంది. కానీ మీలాంటివారి స్వేచ్ఛను ఎవ్వరు హర్షించరు. నీకిష్టంలేకపోతే పెళ్లి చేసుకోకుండా ఉండవలసింది. ప్రియా జీవితం నాశనం చేసే హక్కు నీకెక్కడిది? మా మాటలు విని మీరిద్దరూ డాక్టర్ వద్దకు వెళ్ళండి మీతో మా పెద్దలు ఎవరో ఒకరు వస్తారు అప్పుడైనా నిజం తెలుస్తుందికదా! అన్నారు. ఇరువైపుల పెద్దల అంగీకారంతో ఐదవ పెద్దలు వారిని డాక్టర్ వద్దకు తీసుకెళ్లారు. డాక్టర్ ఈ విధంగా చెప్పారు. అతనికి శారీరకంగా ఏలోపం లేదు. ఉన్నదంతా మానసికంగానే. అతనికి ఆడవాళ్ళు నచ్చరు. కాని వివేక్ మనస్సుల్నిగా తన ప్రవర్తన మార్చుకోవా లనుకుంటే తాను ట్రీట్మెంట్ చేస్తానన్నారు. కాని అతను పూర్తిగా మారాలి అనుకుంటేనే తన ప్రయత్నం ఫలిస్తుందన్నారు. కాని వివేక్ పెద్దలు వివేక్ లోపాన్ని అంత తొందరగా అంగీకరించలేదు. మీరు కావాలనే మా అబ్బాయి మీదా అభాండాలు వేస్తున్నారు. ఇది మా పరువుకి సంబంధించిన వ్యవహారం ఏదైనా మేము కోర్టులోనే చూసుకుంటాం! అని వెళ్లిపోయారు. ఐదవ పెద్దలు ప్రియ తండ్రిని మందలించారు. ఆమె

మా మాటలు విని మీరిద్దరూ డాక్టర్ వద్దకు వెళ్ళండి మీతో మా పెద్దలు ఎవరో ఒకరు వస్తారు అప్పుడైనా నిజం తెలుస్తుందికదా! అన్నారు. ఇరువైపుల పెద్దల అంగీకారంతో ఐదవ పెద్దలు వారిని డాక్టర్ వద్దకు తీసుకెళ్లారు. డాక్టర్ ఈ విధంగా చెప్పారు. అతనికి శారీరకంగా ఏలోపం లేదు. ఉన్నదంతా మానసికంగానే. అతనికి ఆడవాళ్ళు నచ్చరు. కాని వివేక్ మనస్సుల్నిగా తన ప్రవర్తన మార్చుకోవా లనుకుంటే తాను ట్రీట్మెంట్ చేస్తానన్నారు. కాని అతను పూర్తిగా మారాలి అనుకుంటేనే తన ప్రయత్నం ఫలిస్తుందన్నారు. కాని వివేక్ పెద్దలు వివేక్ లోపాన్ని అంత తొందరగా అంగీకరించలేదు. మీరు కావాలనే మా అబ్బాయి మీదా అభాండాలు వేస్తున్నారు. ఇది మా పరువుకి సంబంధించిన వ్యవహారం ఏదైనా మేము కోర్టులోనే చూసుకుంటాం!

కాని అతను పూర్తిగా మారాలి అనుకుంటేనే తన ప్రయత్నం ఫలిస్తుందన్నారు. కాని వివేక్ పెద్దలు వివేక్ లోపాన్ని అంత తొందరగా అంగీకరించలేదు. మీరు కావాలనే మా అబ్బాయి మీదా అభాండాలు వేస్తున్నారు. ఇది మా పరువుకి సంబంధించిన వ్యవహారం ఏదైనా మేము కోర్టులోనే చూసుకుంటాం! అని వెళ్లిపోయారు. ఐదవ పెద్దలు ప్రియ తండ్రిని మందలించారు. ఆమె

అనుమానిస్తున్నా కూడా చిన్నపిల్లని ఏమి తెలియదని ఈ పెళ్లి చేసి ఆమెకు తీరని అన్యాయం చేశారు. ఇప్పుడైనా మించిపోయిందేమి లేదు ఈ పెళ్లి అసలు జరగలేదనుకోండి. అమ్మాయిని ఎంటిక్ చదివించండి. పెళ్ళి జీవితానికి పరమావధి కాదు. ఇటువంటి పెళ్లి అసలే కాదు. ప్రియా! నీ జీవితాన్ని నీకు నచ్చినట్లు మలుచుకో, మా సహాయం నీకెప్పటికీ ఉంటుంది అని ధైర్యం చెప్పి పంపించారు.

భరతమాత ముద్దుబిడ్డ..

గొప్ప సంఘసంస్కర్త.. మతం / కులం పేరుతో పక్కవాడి శ్రమను దోచుకు తింటున్న దోపిడీదారులను, సోమరిపోతులను, మత భాందసవాదులనూ తన ఉపన్యాసాల ద్వారా చీల్చి చెండాడి దేశ యువతకు కొత్త తోవను చూపిన స్వామి వివేకానంద 156 వ జయంతి నేడు! “మతమంటే చర్చ కి పోవడం కాదు. ముఖం మీద బొట్టు పెట్టుకోవడం కాదు. వేషాలు వేసుకోవడం కాదు. మీ హృదయం వికసించకపోతే అవన్నీ వ్యర్థమే “

(రామకృష్ణ మఠం ప్రచురించిన “స్వామి వివేకానంద సమగ్ర ప్రామాణిక జీవిత గాథ” పేజీ 361)

“పురోహిత వర్గం శతాబ్దాల మూఢత్వానికి, సామాజిక నిరంకుశత్వానికి ప్రతీక. వారిని తన్ని తరిమేయండి! మతానికి, ప్రగతికి పురోహిత వర్గం పెద్ద అడ్డంకి. వారి హృదయాలెప్పుడూ సంకుచిత భావాలతో నిండి ఉంటాయి. పురోహిత వ్యవస్థను రద్దు చేసినప్పుడే.. నిజమైన హిందూమతం నిలబడుతుంది” (స్వామి వివేకానంద సంపూర్ణ రచనలు, వాల్యూం 4, పేజీ నెంబర్ 224)

“యువకులు బలిష్ఠులు కావాలి. తరువాతే మతం. భగవద్గీత పారాయణం కంటే ఫుట్ బాల్ ఆట మిమ్మల్ని త్వరగా మోక్షమార్గానికి తీసుకెళ్తుంది.” (పే 486)

“సన్యాసులు ఇతరులకు భారం కాకూడదు. పక్కవారినుంచి తీసుకుని తిని తిని సోమరులవుతున్నారు. నువ్వు (స్వామి నిశ్చయానందతో) అలా చెయ్యకు. ఏ చిన్నపనైనా చెయ్యి.” (పే 428)

“మాంసాహారం గురించి : ఒకరోజు ఇద్దరు ఆంగ్లేయులు మా వీధిలో వెళుతున్నారు .వారిలో ఒకడు నన్ను కాలితో తన్నాడు. ‘కారణమేంటని అడిగితే ‘భారతీయులు మలినపు మూటల్లాంటివాళ్లు. వాళ్ళను చూస్తుంటే ఇలా ఏదొకటి చెయ్యాలనిపిస్తుంది’ అన్నాడు. మేం దృఢంగా ఉంటే వాళ్ళు అలా అనలేరు. అందుకే భారతీయులు మాంసాహారం తినాలి “ (పే 242)

మహిళల దేవాలయ ప్రవేశం గురించి, ప్రజల ఆహారపు అలవాట్ల గురించి.. నేడు దేశంలో విధ్వంసం సృష్టిస్తూ చెలరేగిపోతున్న మత దురహంకారులను, మనువాదులను ఎదుర్కోవడానికి స్వామి వివేకానంద మనందరికీ నిరంతర స్ఫూర్తి!

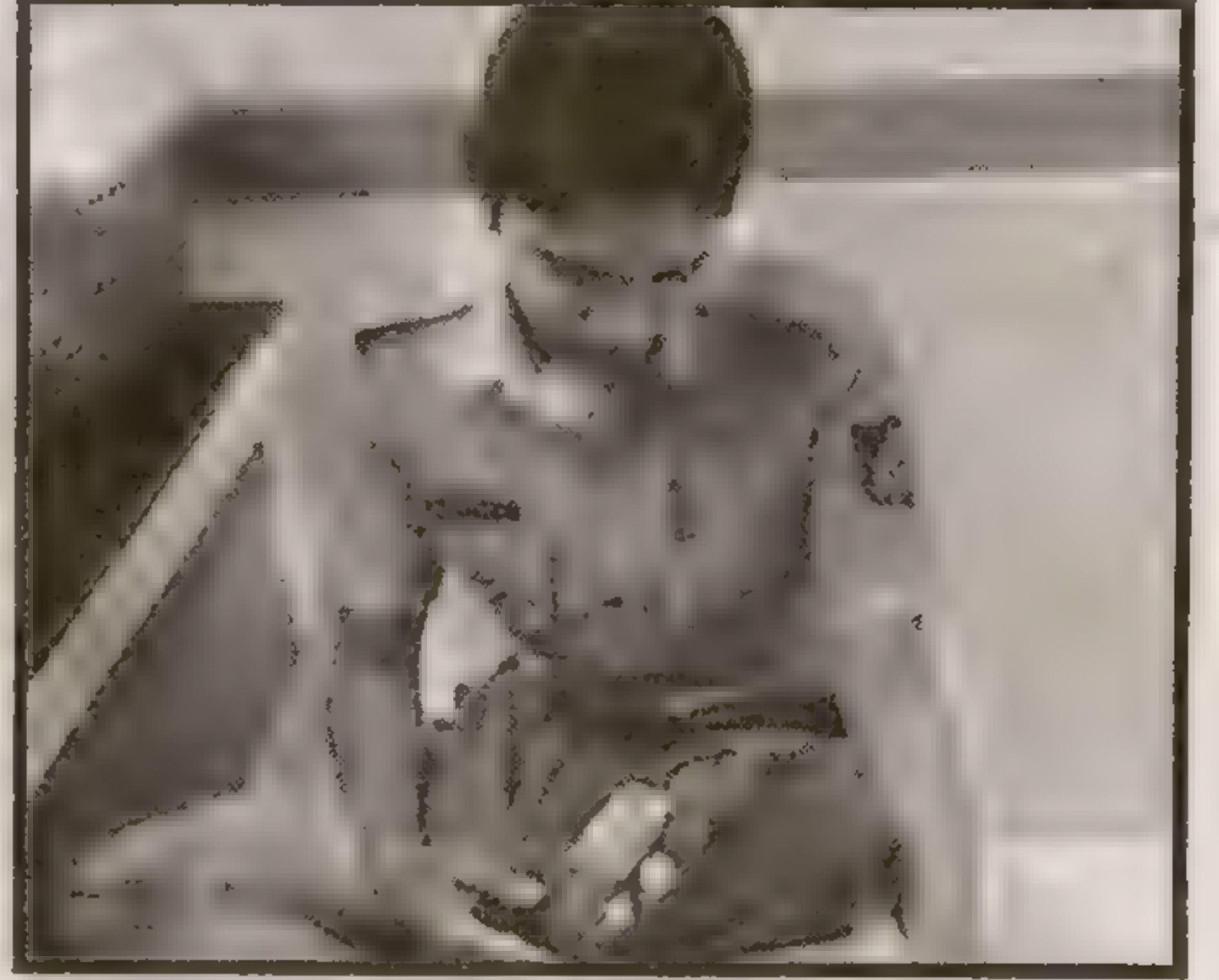
వివేకానందుడి జయంతి సందర్భంగా.. ఆ మహనీయుడికి నివాళి అర్పిద్దాం!! ఆయన చూపిన బాటలో పయనిద్దాం!!!

సంక్షిప్త వార్తలు

పోలీస్ అమ్మలు

ఆదివారం అర్ధరాత్రి డ్యూటీలో ఉన్న భర్త నుండి కాలి. లిఫ్ట్ చేసిన ఆమెకు గుక్కపెట్టి ఏడుస్తున్న పసిగొంతు వినిపించింది. వివరాలు భర్త చెప్పాడు. ఆమె వెంటనే పోలీస్ స్టేషన్ కు వెళ్లి ఆ పాప ప్రాణాలు నిలబెట్టింది తన పాలతో. ఆదివారం రాత్రి 10:30 సమయంలో ఇర్లాన్ అనే యువకుడికి బురఖాలో తాగిన మైకంలో ఉన్న ఒక యువతి నీళ్లు తాగి వస్తానని 2 నెలల పాపను ఇచ్చి వెళ్లింది. ఆమె ఎంతకు తిరిగి రాలేదు. పాప ఏడుపాపలేదు. దిక్కుతోచని ఇర్లాన్ అప్టల్ గంజ్ పోలీస్ స్టేషన్ కు వచ్చి పోలీసులకు పాపను అప్పగించాడు. కానిస్టేబుల్ రవిందర్ అక్కడ డ్యూటీలో ఉన్నాడు. పాప పరిస్థితికి భయపడి కొత్తగా తలైన తన భార్యకు ఫోన్ చేశాడు. ఆమె వెంటనే అక్కడికి వచ్చి పాపకు పాలిచ్చింది. తరువాత పాపను ఉస్మానియా మెటర్నలి వార్డులో అప్పజెప్పింది. తెల్లవారి మత్తు దిగాక బిడ్డకోసం ఆ ప్రాంతంలో ఏడుస్తున్న ఆ పాప తల్లిని గమనించి పోలీసులు ఆమెను మందలించి పాపను ఆమెకు అప్పగించారు. పాపకు పాలిచ్చి ప్రాణం నిలిపిన ఆమెకూడా కానిస్టేబులే! అలాగే బెంగుళూరులో కూడా మరో పోలీస్ అమ్మ రోడ్డు మీద దీన స్థితిలో వున్న పసికందుకు తన చనుబాలందించి పాపను హాస్పిటల్ కు తరలించి పాప ప్రాణాలు నిలబెట్టింది.

వెలివేత

మతం తలకెక్కి మానవత్వం కనుమరుగైన సందర్భం . శబరిమల ఆలయ ప్రవేశానికి స్త్రీ పురుషులకు సుప్రీం కోర్టు ఇచ్చిన సందర్భంగా కనకదుర్గా బిందు అనే మహిళ ఆలయానికి వెళ్లొచ్చారు. వీరిలో బిందు దళిత యాక్టివిస్టు, ఈమె కోలికోడ్ లో, అద్దె ఇంట్లో నివాసముంటుంది. విషయం విన్న ఇంటి యజమాని సమయం ఇవ్వకుండా అప్పటికప్పుడు ఇళ్లు ఖాళీ చేయించాడు. మిత్రుల ఇంట్లో తలదాచుకున్నా వేధింపులు ఎదురయ్యాయి. 11 ఏళ్ల ఆగాలి బిందు కూతురు. ఆమె హైయర్ సెకండరీ స్కూల్ లో చదువుతోంది. వచ్చే సంవత్సరం ఆమెను విద్యావనం హైయర్ సెకండరీ స్కూల్ లో చదివించాలని అనుకున్నారు తల్లిదండ్రులు. దానికోసమే ఇంటర్వ్యూ, పేరెంట్స్ మీటింగ్ వూర్తయింది. స్కూల్ యజమాన్యం అడ్మిషన్ ఇస్తున్నామని చెప్పారు. ఫార్మాల్టీస్ పూర్తి చేయడానికి జనవరి 8న స్కూల్ కు వెళ్లారు . అక్కడ స్థానికులు, పురుషులు, వీరివంక కోపంగా చూశారు. ప్రిన్సిపాల్ రూమ్ లోకి వెళ్లొక ప్రిన్సిపాల్ మీ అమ్మాయికి అడ్మిషన్ ఇచ్చి స్కూల్ వాతావరణాన్ని పాడుచేదలుచుకోలేదు అని చెప్పారు. అక్కడున్న స్థానికులు పాపకు అడ్మిషన్ ఇవ్వడానికి వీలేదని ప్రిన్సిపాల్ ను అడ్డుకున్నారని తరువాత తెలిసింది. పాత స్కూల్లో టీచర్స్ కూడా పాపతోటి నువ్వు మీ అమ్మలా కావద్దని చెబుతున్నారు. కొంత మంది పిల్లల తల్లిదండ్రులు వారి పిల్లలతో బిందు పాపను ఆడుకోనివ్వడం లేదు. ఆమె చేసిన తప్పేమిటి?

గీతా గోపీనాథ్

అంతర్జాతీయ ద్రవ్య నిధి (ఐఎమ్ఎఫ్) ప్రధాన ఆర్థికవేత్తగా ప్రముఖ భారతీయ అమెరికన్ అర్థశాస్త్ర నిపుణురాలు గీతా గోపీనాథ్ బాధ్యతలు అందుకున్నారు. ఈ ప్రతిష్టాత్మక పదవిని చేపట్టిన తొలి మహిళగా ఆమె చరిత్ర సృష్టించారు. ప్రపంచంలోని అత్యుత్తమ ఆర్థికవేత్తలలో ఆమె ఒకరని ఐఎమ్ఎఫ్ మేనేజింగ్ డైరెక్టర్ ప్రశంశించారు. కర్ణాటకలోని మైసూర్ లో ఈమె జన్మించారు. అమెరికాలో ఎం.ఎ ప్రిన్స్టన్ లో పిహెచ్డి పూర్తి చేశారు అక్కడే ఆమెకు ఉద్రో విల్సన్ పురస్కారం దక్కింది. హార్వర్డ్ వర్సిటీలో ప్రతిష్టాత్మక జాన్ జాన్స్ట్రా ప్రొఫెసర్ షిప్ గౌరవాన్ని ఆమె అందుకున్నారు.

ఉద్యమాలబాటలో...

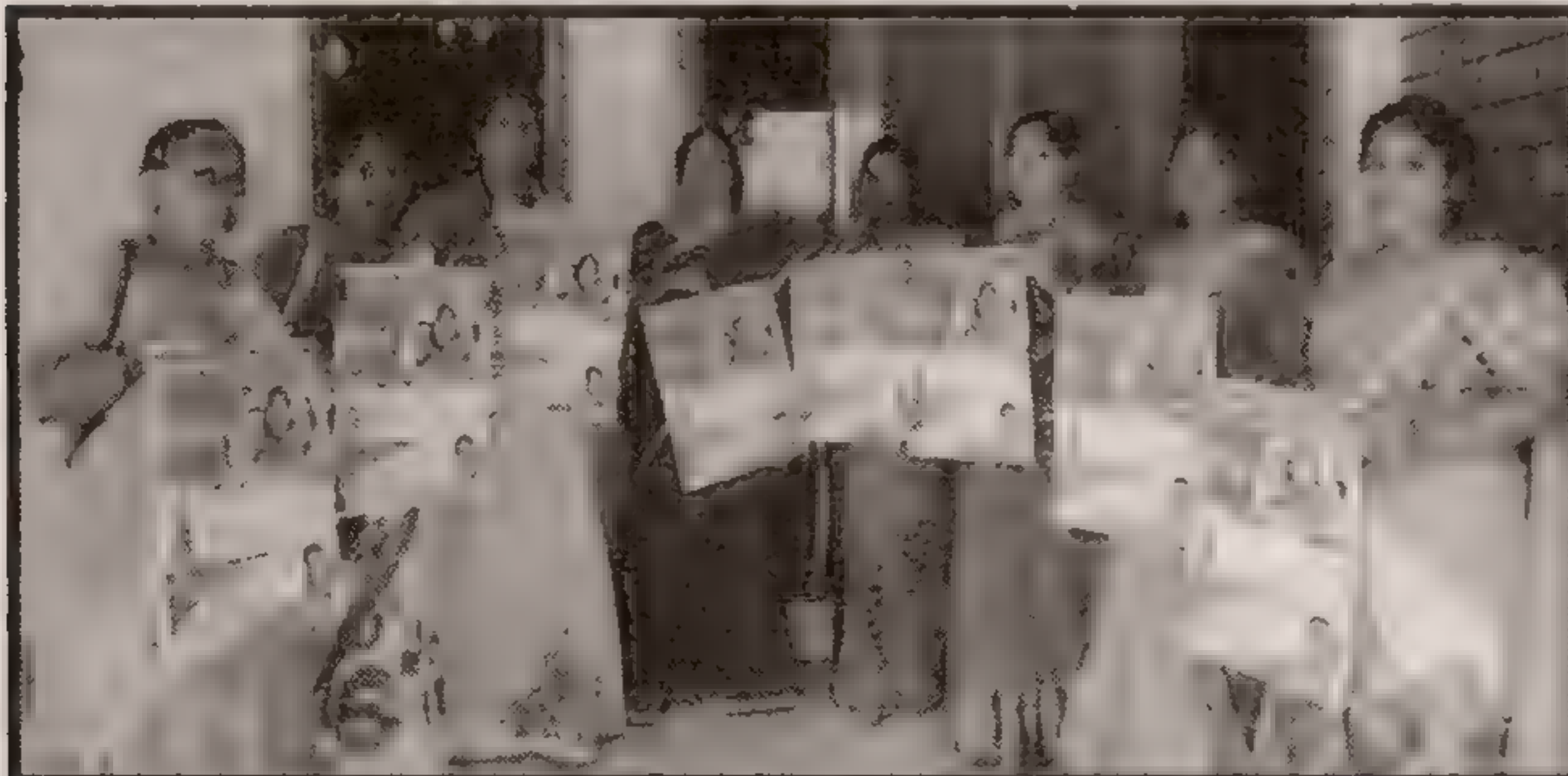
నూతన సంవత్సర సందర్భంగా మద్యం అమ్మకాలను నిషేధించాలని: డిసెంబరు 30, 31 తేదీల్లో బార్లు, బ్రాండ్ షాపులు బండ్ చేయాలని లేకపోతే ప్రత్యక్ష దాడులకు సిద్ధమౌతామని

అనంతపురం జిల్లా ఎస్పీ గారికి ఐదవ, ప్రజా సంఘాలు వినతి పత్రం ఇచ్చారు. విజయనగరంలో ఎస్.ఐ.కి వినతిపత్రం అందించారు. విశాఖపట్నం డి.ఆర్.ఓ. చంద్రశేఖర్ రెడ్డికి, అమలాపురంలో ఆర్.డి.ఓ. గారికి, డి.ఎస్.ఓ. గారికి వినతిపత్రం ఇచ్చారు. అనంతపురంలో కాసాపురం బ్రాండ్, బార్ షాపుల అమ్మకాల టైమింగ్ పెంచడాన్ని నిరసిస్తూ ఐదవ ఎస్.ఎఫ్.ఐ డి.వై.ఎఫ్.ఐ సభ్యులు గాంధీ విగ్రహం వద్ద నిరసన ప్రదర్శన జరిపారు.

డిసెంబరు 31వ తేదిన, కాకినాడలో నూతన సంవత్సరం సందర్భంగా మద్యం అమ్మకాలను నిలిపివేయాలని ఐదవ జె.వి.వి, ఎస్.ఎఫ్.ఐ ఆధ్వర్యంలో భాను గుడివద్ద ర్యాలీ జరిగింది. జనవరి 5వ తేదిన, సత్తెనపల్లిలో ఐదవ ఆధ్వర్యంలో మద్యంషాపులు రద్దు

చేయాలని తాలుక ఆఫీసువద్ద నిరసన దీక్షలు చేశారు. ఈ కార్యక్రమాన్ని వశ్చిమ గుంటూరు జిల్లా కార్యదర్శి ఉ మశ్రీ,ప్రారంభించారు.కూలీ సంఘం వి. రాణి, ఎం.జ్యోతి, ఆయేషా మస్తాని, నాగలక్ష్మి, డి.మారెమ్మా,

సుజాత,అనీష, రజనీ, పాల్గొన్నారు.ముప్పాళ్లలో బెల్లు షాపులు రద్దు చేయాలని ప్రదర్శనగా వెళ్ళి ఎంఆర్ఓ గారికి మెమోరాండం ఇచ్చారు.

సావిత్రిబాయి పూలేకి నివాళులు: జనవరి 3వ తేదిన అనంతపురం. సప్తగిరి సర్కిల్లో ఐదవ ఎస్.ఎఫ్.ఐ, డి.వై.ఎఫ్.ఐ ఆధ్వర్యంలో ప్రదర్శన సభ జరిగింది.తిరుపతిలో 5 హైస్కూల్స్లో సావిత్రిబాయి పూలే జయంతి సభలు జరిగాయి. ఐదవ ఎస్.ఎఫ్.ఐ సభ్యులు కాకినాడ సాలిపేట స్కూల్లో కార్యక్రమం జరిపారు. సావిత్రిబాయి పూలే జయంతి వేడుకలను మైదుకూరు పట్టణంలో యూ.టి.ఎఫ్., ఐదవ, డి.వై.ఎఫ్.ఐ, సంఘాల ఆధ్వర్యంలో వేడుకలను నిర్వహించి మహిళలు, విద్యార్థులతో కలిసి భారీ ర్యాలీ నిర్వహించారు.ఆడపిల్ల చదువు అవనికి వెలుగు, స్త్రీ హక్కులను కాపాడాలి. మహిళా చట్టాలను పరిష్టం చేయాలి. సమాజంలో మహిళలకు సరైన గౌరవం ఇవ్వాలి. మహిళలపై జరుగుతున్న

దాడులను అరికట్టాలి అని నినదించారు.ఈ కార్యక్రమంలో యూటిఎఫ్ జిల్లా కార్యదర్శి రవి కుమార్, ఎస్.ఎఫ్.ఐ జిల్లా సహాయ కార్యదర్శి సునీల్ కుమార్ సద్దాం, మస్తాన్, హరి, సూర్య, ఐదవ నాయకురాలు విజయ, లక్ష్మిదేవి,బుజ్జి, డి.వై.ఎఫ్.ఐ నాయకులు నరసింహ పాల్గొన్నారు.

సావిత్రిబాయి పూలే జయంతి సందర్భంగా విజయనగరం ఐదవ పట్టణ కమిటీ ఆధ్వర్యంలో రామకృష్ణ నగరంలో సభ నిర్వహించారు. ఈ సభకు యూటిఎఫ్ రాష్ట్ర నాయకులు జి.నిర్మల ముఖ్య అతిథిగా హాజరయ్యారు. ఐదవ పట్టణ అధ్యక్షులు జి. పుణ్యవతి కార్యదర్శి పి. రమణమ్మ, ఎమ్. జగదాంబ ఈ సభలో పాల్గొన్నారు.తూర్పు గోదావరి జిల్లా పెద్దాపురంలో సావిత్రిబాయి పూలే జయంతి సందర్భంగా స్థానిక ఐదవ సభ్యులు నివాళులర్పించారు. నెల్లూరు

39వ డివిజన్ ఫతేఖాన్ పేట తాంబరం వారి వీధి నందు ఐదవ కమిటీ అరిగెల రమమ్మగారి ఆధ్వర్యంలో సావిత్రిబాయి పూలే జయంతి సభ నిర్వహించారు. ఐదవ విజయవాడ పశ్చిమ నగర కమిటీ 37వ డివిజన్ లో మొట్టమొదటి మహిళా ఉపాధ్యాయుని సావిత్రిబాయిపూలే జయంతి సందర్భంగా జరిపిన సెమినార్ లో ఐదవ రాష్ట్ర కార్యదర్శి డి.రమాదేవిగారు ముఖ్య అతిథిగా హాజరయ్యారు.

సావిత్రిబాయి పూలే బాలికల విద్యకోసం, స్వేచ్ఛ సమానత్వం కోసం పోరాడిన దీరవనితని, మనువాద శాసనాన్ని కాలదన్ని తన భర్త చితికి తానే నిప్పంటించిన ధైర్యాశాలి అని చెప్పి ఆమె ఆదర్శంగా నేడు జరుగుతున్న ఉద్యమాలకు మరింత పదును పెంచాలని కోరుకుంటూ ఆమెకు నివాళి అర్పించారు. ఈ కార్యక్రమంలో గాదె ఆదిలక్ష్మి, జి. పాలవల్లి, స్వప్నకవిత, పాల్గొన్నారు. బొబ్బిలిలో త్రిబులెస్ డిగ్రీ కాలేజీలో ఐదవ ఎస్ఎఫ్ఐ, ఆధ్వర్యంలో సావిత్రిబాయి పూలే సభ జరిగింది. ఈ కార్యక్రమంలో ఐదవ నాయకురాలు పుణ్యవతి, ఎస్ఎఫ్ఐ, నాయకులు ఎ.సురేష్, విజయ్, తెలుగు టీచర్ శివరామకృష్ణ పాల్గొన్నారు. సత్తెనపల్లి బీసీ బాలికల హాస్టల్ లో, విజయవాడ ఎస్సీ బాలికల హాస్టల్ లో బీవీ సుబ్బారెడ్డి హైస్కూల్, రాజీవ్ గాంధీ నగర పాలక సంస్థ ఉన్నత పాఠశాల పూలే జయంతి సభ జరిగింది.

సావిత్రిబాయిపూలే జయంతి సందర్భంగా ఐదవ నెల్లూరు నగర కమిటీ ఆధ్వర్యంలో సభ నిర్వహించారు. కడప రోడ్లో విద్యార్థులు మహిళలతో భారీ ర్యాలీ నిర్వహించారు.

జనవరి 8వ తేదిన, నెల్లూరు రూరల్ పరిధి 37 డివిజన్ లో గిరిజన గురుకుల పాఠశాల నందు వీరేశలింగం పంతులు గారి శతవర్థంతి సభ ఐదవ కమిటీ, హెచ్ఎమ్ మేరీ ఆధ్వర్యంలో జరిగింది. టీచర్లు విద్యార్థులు సభలో పాల్గొన్నారు.

సంక్రాంతి సంబరాలు:-

నెల్లూరు రూరల్ పరిధి 32 వ డివిజన్ అంబాపురం గిరిజన కాలనీ నందు డి వై యఫ్ ఐ . ఐదవ ఆధ్వర్యంలో జరిగిన సంక్రాంతి సంబరాల ఆటల పోటీల బహుమతి ప్రధానం కార్యక్రమం జరిగింది

నెల్లూరు రూరల్ పరిధిలో ని. 24 " 26" డివిజన్ పరిధిలోని సుందరయ్య నగర్ సమతానగర్, డ్రైవర్స్ కాలనీ, శివాజీ నగర్ లనందు ఐదవ ఆధ్వర్యంలో మ్యూజికల్ ఛెయిర్. రన్నింగ్ రేస్ క్రికెట్

మరియు ముగ్గుల పోటీలు సంక్రాంతి సంబరాలు నిర్వహించటం జరిగింది .మరిపాడు మండలంలోని నందవరం కాలేజీలో జరిగిన సంక్రాంతి సంబరాలలో జిల్లా కార్యదర్శి శివకుమారి మండల కార్యదర్శి శ్యామలమ్మ పాల్గొన్నారు.

అమలాపురం లోని బండారు లంకలో, దంగేటి వారి పాలేంలో ఐదవ ఆధ్వర్యంలో ముగ్గుల పోటీలు, ఆటల పోటీలు, జరిపి బహుమతి ప్రధానం చేశారు. నూతన సంవత్సరం సందర్భంగా గ్రీటింగ్ కార్డ్స్ పంపారు.

ఆకివీడులో పట్టణ స్థాయి ఆటల పోటీలు జరిగాయి.

జనవరి 7వ తేదిన, తాడేపల్లి సుందరయ్య నగర్ నందు ఐదవ కమిటీ ఆటల పోటీలు, ముగ్గుల పోటీలు జరిపి గెలుపొందిన వారికి బహుమతి ప్రధానం చేశారు. రాజుపాలేం మండలంలో ముగ్గుల

పోటీలు జరిగాయి. ఈ కార్యక్రమంలో ఉమ్మడి, దుర్గాబాయి, చిన్నమ్మాయి, పాల్గొన్నారు.

జనవరి 6,8 తేదీలలో ఐదవ కొండపల్లి గ్రామ కమిటీ ఆధ్వర్యంలో మోహన్ రావు నగర్ లో ముగ్గుల పోటీలు నిర్వహించారు. ఈ పోటీల్లో 31 మంది పాల్గొన్నారు. ఈ పోటీలకు పెద్ద సంఖ్యలో మహిళలు పాల్గొన్నారు. ఈ కార్యక్రమంలో లింగాల పార్వతి, చెన్నూరి స్వరూపరాణి, కె. బేబి సరోజిని, డి. కరుణ, ఎ.అంజమ్మ, కమల, నవీన గారు పాల్గొన్నారు.

జనవరి 8వ తేదిన, కాకినాడ నగర కమిటీ ఐదవ ఆధ్వర్యంలో ఇంద్రపాలెంలో, మరియు పెద్దాపురంలో, సంజయ్ నగర్ లో ముగ్గుల పోటీలు, సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలు నిర్వహించి గెలుపొందిన వారికి బహుమతి ప్రధానం చేశారు.

జనవరి 10వ తేదిన విజయనగరం జిల్లాలో ఐదవ ఆధ్వర్యంలో

సంక్రాంతి సందర్భంగా ముగ్గుల పోటీలు, ఆటల పోటీలు నిర్వహించారు.

జనవరి 10వ తేదిన, విజయవాడలో బీసీ కళాశాల బాలికల వసతి గృహంలో ఐదవ, ఎస్ఎఫ్ఐ ఆధ్వర్యంలో ముగ్గుల పోటీలు, ఆటల పోటీలు జరిపి గెలుపొందిన వారికి బహుమతి ప్రధానం చేశారు. 43వ డివిజన్లో మహిళలు కోలాటాల్లో పాల్గొన్నారు.

రిపబ్లిక్ సందర్భంగా తిరుపతిలో ఐదవ, డివైఎఫ్ఐ కార్యక్రమం నిర్వహించాయి.

జనవరి 13వ తేదిన ఎటపాక మండలం వెంకటరెడ్డి పేట గ్రామంలో సంక్రాంతి సందర్భంగా ఆటల పోటీలు నిర్వహించి గెలుపొందిన వారికి బహుమతి ప్రధానం చేశారు. ఈ కార్యక్రమంలో సున్నం రాజయ్య ఎక్స్ ఎమ్.ఎల్.ఎ, ఐదవ నాయకులు పద్మావీరమ్మలు పాల్గొన్నారు.

జనవరి 13వ తేదిన విజయవాడ 54, 59వ డివిజన్లో ముగ్గుల పోటీలు, ఆటల పోటీలు నిర్వహించి గెలుపొందినవారికి బహుమతి ప్రధానం చేశారు. ఈ కార్యక్రమానికి ఐదవ రాష్ట్ర కార్యదర్శి డి.రమాదేవి గారు, సిఐటియూ బాధ్యులు సునంద, కె.శ్రీదేవి గార్లు పాల్గొన్నారు. జార్జీపేట మరియు వెటర్నరీ హాస్పిటల్ వద్ద జరిగిన ఆటల పోటీలలో యూటిఎఫ్ నాయకులు రత్నకమల్, లీలా, సరిత, లక్ష్మి గారు పాల్గొన్నారు.

43వ డివిజన్లో భోగి మంటలు వేసి కోలాటం ఆడారు. సింగ్ నగర్లో పనికిరాని వస్తువులను భోగి మంటల్లో వేసే విధంగా మధ్యం వద్దని, పరువు హత్యలు, భూణ హత్యలు వద్దని కుల రక్కసిని అంతం చేయాలని ఐదవ ఆధ్వర్యంలో భోగి మంటలలో తగలబెడుతూ నిరసన తెలియజేశారు. రూస్సీ, దేవికుమారి, విజయలక్ష్మి పాల్గొన్నారు.

జనవరి 14వ తేది భోగి పండగ సందర్భంగా 58వ డివిజన్లో ఐదవ ఆధ్వర్యంలో విజయవాడ రాజివ్ నగర్లో బాలలకు భోగి పళ్ళు పోయటం నిర్వహించారు. ఈ కార్యక్రమంలో ఐదవ రాష్ట్ర ఉపాధ్యక్షురాలు స్వరూపరాణి, సునంద, ఐదవ సెంట్రల్ సిటీ కార్యదర్శి రూస్సీ, డివిజన్ కార్యదర్శి బి.అమ్మలు, శ్రామిక మహిళల కన్వీనర్ శ్రీలక్ష్మి, పాల్గొన్నారు.

జనవరి 15వ తేదిన తూరంగి అల్లూరి సీతారామరాజు కాలనీలో సంక్రాంతి సందర్భంగా బాలల సంఘం ఆధ్వర్యంలో చిన్నారులకు ముగ్గులు పోటీలు, ఆటలు పోటీలు, కోలాటం మరియు గాలిపటాలు ఎగురవేయడం జరిగింది.

జనవరి 10వ తేదిన, విజయనగరం ఐదవ జిల్లా కమిటీ ఆధ్వర్యంలో సంక్రాంతి సందర్భంగా జిల్లా అధ్యక్షులు పి.రమణమ్మ, జిల్లా సహాయ కార్యదర్శి జి. పుణ్యవతి, జిల్లా కమిటీసభ్యులు వి. లక్ష్మి గారు ఆధ్వర్యంలో ఆటలుపోటీలు జరిగాయి. 5 చోట్ల 190 మంది పాల్గొన్నారు. బుడతనాపల్లిలో 50 మందితో ఆటల పోటీలు జరిగాయి. విశాఖ పెందుర్తి జోన్లో ఆటల పోటీలు నిర్వహించారు.

జనవరి 15వ తేదిన, ఐదవ ఆధ్వర్యంలో కడపలో మహిళలకు ఆటల పోటీలు నిర్వహించి గెలుపొందిన వారికి బహుమతి ప్రధానం చేశారు. కోడి పందాలను, జుదాలను అరికట్టాలని. పండుగ సమయాల్లో కుటుంబాలతో ఆనందంగా గడపాలని జుదాలవైపు వెళ్ల రాదని ఐదవ, ఎస్.ఎఫ్.ఐ, డివైఎఫ్ఐ ఆధ్వర్యంలో ర్యాలీ, మానవహారం ఆకివీడులో నిర్వహించారు. కార్యక్రమంలో ఎస్ఐ గారు పాల్గొన్నారు.

అఖిల భారత ప్రజాతంత్ర మహిళా సంఘం ఐదవ ఆధ్వర్యంలో నెల్లూరు నగరంలో 53, 54, 5, 25, 26, 27, 30, 31, 32,

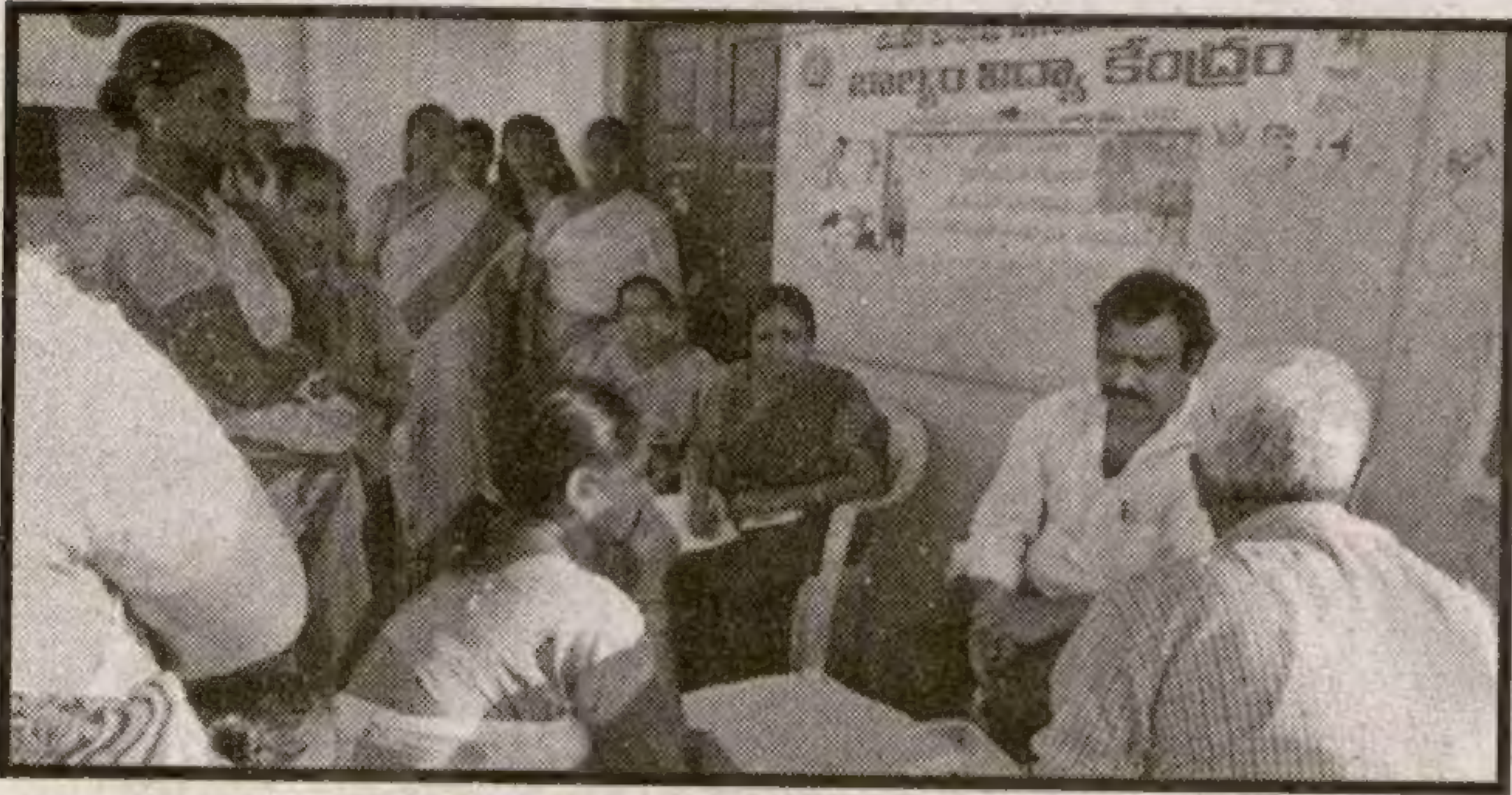
డివిజన్లోని వెంకటేశ్వర పురం, అంబేద్కర్ కాలనీ, జనార్ధన్ రెడ్డి కాలనీ, భగత్ సింగ్ కాలనీలలో సంక్రాంతి పండుగ సందర్భంగా మహిళలకు ముగ్గులు పోటీలు నిర్వహించడం జరిగింది. ఎంతో ఉత్సాహం భరితంగా జరిగిన ఈ ఆటల పోటీల్లో గెలుపొందిన వారికి బహుమతి ప్రధానోత్సవం చేయడం జరిగింది. ఈ కార్యక్రమంలో ఐదవ నగర అధ్యక్ష, కార్యదర్శులు పద్మ, ఎస్.కె.మస్తాన్బీ, రూరల్ నాయకులు రమమ్మ, షాహిన్ తదితరులు పాల్గొన్నారు. స్థానిక కమిటీల నాయకులు తదితరులు పాల్గొన్నారు.

జనవరి 12వ తేదిన ఐదవ అధ్యక్షాధ్యక్షుల కాకినాడ రూరల్ అర్బన్ నగరంలో ముగ్గుల పోటీలు నిర్వహించారు. కడప జిల్లా కమిటీ అధ్యక్షుల జరిగిన ఆటల పోటీలలో సబ్బమ్మ, కోటేశ్వరమ్మ, పద్మ, జమీల, మరియుమ్మ పాల్గొన్నారు.

జాతీయ బాలికల దినోత్సవం సందర్భంగా రాజమండ్రి బాలికల హాస్టల్ లో ఎస్ఎఫ్ఐ ఐదవ అధ్యక్షాధ్యక్షుల ఆడపిల్లలను పుట్టనిద్దాం, బతకనిద్దాం, చదవనిద్దాం, ఎదగనిద్దాం అనే నినాదంతో సెమినార్ జరిగింది.

విశాఖ నగరంలో హోమియో వైద్యశిఖిరం నిర్వహించారు. శారద ట్రస్ట్ అధ్యక్షుల గాజువాకలో న్యాయసలహా కేంద్రాన్ని ప్రారంభించారు. ఈ కార్యక్రమంలో డాక్టర్ రమేష్ కుమార్, ఎం.విద్య,

సత్యవతి, ప్రియాంక తదితరులు పాల్గొన్నారు.

జన్మభూమి: - విశాఖ నగరంలో శారద వర్ధంతి సభజరిగింది. టాన్యా వర్ధంతి సభ సందర్భంగా ఒంగోలులో క్యాన్సర్ పై మెడికల్ క్యాంప్ జరిపారు. విజయవాడలో జన్మభూమి సభలో ప్రజా సమస్యలపై ప్రశ్నించిన ఐదవ నాయకులను అరెస్టు చేయడం జరిగింది.

అత్యాచారాలను ఖండిస్తూ :- శ్యామలను హత్య చేసిన వారిని కఠినంగా శిక్షించాలని ఐదవ జిల్లా అధ్యక్షులు .పి.రమణమ్మ .కార్యదర్శి వి.లక్ష్మి కోరారు. వారు మాట్లాడుతూ ఈ జిల్లాలో మహిళలు పై అలాగే పిల్లలు పై కూడా రోజు రోజు కి దాడులు పెరుగుతున్నాయి ఇంతకుముందు 8 సంవత్సరాల గంగోత్రిని రౌడీ షీటర్ అత్యాచారం చేసిన సంఘటన మారువకముందే డిగ్రీ చదువుతున్న యర్జమ్మను హత్య చేశారు. ఇప్పుడు ఇంటర్ విద్యార్థినిని హత్య చేశారు. విజయనగరం జిల్లాలో పోలీసు అధికారులు వైఫల్యం కారణంగా దాడులు జరుగుతున్నాయని ఇప్పటి కైనా హంతకులను కఠినంగా శిక్షించాలని డిమాండ్ చేశారు.

జనవరి 12వ తేదిన, ఐదవ నెల్లూరు జిల్లా కమిటీ అధ్యక్షుల కోవూరు మండలం ఉత్తర పల్లెపాలెం నందు శిరీష అను 13 సంవత్సరాల బాలికపై స్థానిక వాసి ఆంజినేయులు అత్యాచారం చేసిన ఘటనను ఖండిస్తూ నిందితుడిని అరెస్టు చేసి శిక్షించాలని బాధితురాలికి న్యాయం చేసి వారి కుటుంబానికి ప్రభుత్వం ఆర్థిక సాయం చేయాలని డిమాండ్ చేశారు.

డిసెంబరు 28వ తేదిన, వైజాగ్ లో యువతుల వేధింపులకు

కారకులైన వారిపై చర్య తీసుకోవాలని ప్రదర్శన చేశారు.

1. జనవరి 5వ తేదిన, నెల్లూరు రూరల్ పరిధిలోని 24వ డివిజన్ సుందరయ్య నగర్ ఎ.బ్లాక్ నందు స్థానిక ఐదవ కమిటీ అధ్యక్షుల మహిళా సంఘ సభ్యత్వంలో చేర్పించారు. జనవరి 5వ తేదిన, నెల్లూరు రూరల్ లోని 32వ డివిజన్ టైలర్స్ కాలనీ నందు ఐదవ కమిటీ మహిళా సంఘాల సభ్యత్వ సమోదు కార్యక్రమాన్ని జరిపారు.

31వ డివిజన్ లో వైఎస్ఆర్ నగర్ నందు ఐదవ కమిటీ సభ్యత్వ సమోదు కార్యక్రమాలు జరిపారు. 36వ డివిజన్ లో బ్రహ్మానందపురం ప్రాంతంలో స్థానిక ఐదవ కమిటీ సభ్యత్వ సమోదు కార్యక్రమాలు జరిపారు. 39వ డివిజన్, 26వ డివిజన్ భగత్సింగ్ కాలనీ నందు ఐదవ కమిటీ సభ్యత్వ సమోదు కార్యక్రమాలు జరిపారు. 56, 6, 16, 11, 15, డివిజన్ లో సభ్యత్వ కార్యక్రమం జరిగింది. మహిళా సంఘం బలోపేతం కోసం సభ్యత్వ సమోదు కార్యక్రమం జయప్రదం చేయాలని పిలుపునిచ్చారు. ఈ కార్యక్రమంలో ఐదవ జిల్లా అధ్యక్షులు, కార్యదర్శులు ఎస్.కె. మస్తాన్ బి, టి.శివకుమారి, సీపిఎం నగర కార్యదర్శి ఎం. రమేష్ పాల్గొన్నారు.

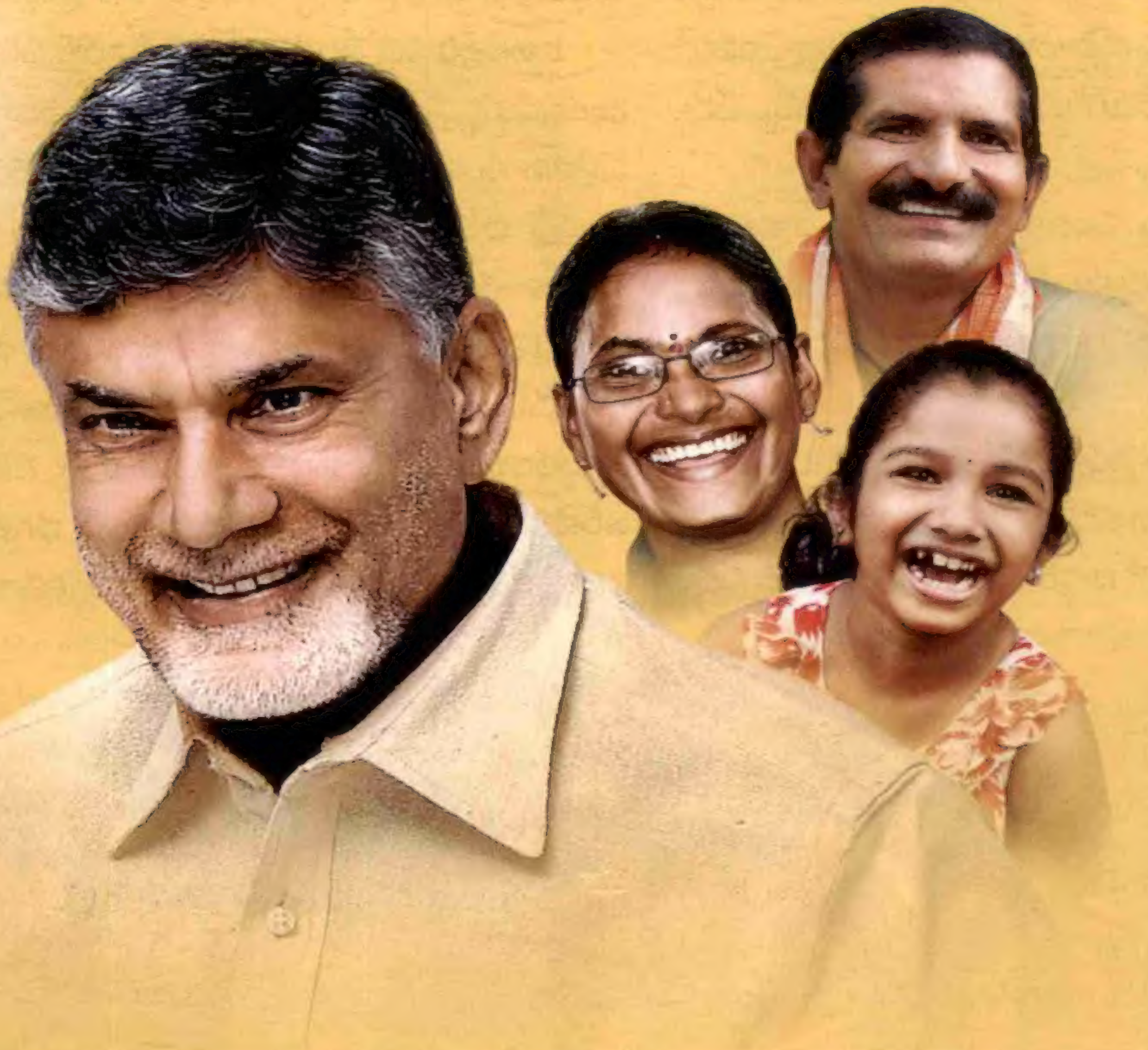
రిపబ్లిక్ డే సందర్భంగా ఐదవ అధ్యక్షుల 'ఆడపిల్లలను పుట్టనిద్దాం, పెరగనిద్దాం, చదవనిద్దాం' కార్యక్రమంలో విజయవాడలోని భారతీ హైస్కూలులో ఐదవ అధ్యక్షుల శ్రీమతి మాధవి గారి అధ్యక్షతన జరిగిన సభలో ఎన్. రుపవాణి గారు ప్రసంగిస్తూ రాజ్యాంగంలోని 51 అధికరణం ద్వారా దేశంలో శాస్త్రీయదృక్పథం

పెంపొందించవలసి ఉన్నది అని అన్నారు. ఆడపిల్లల పట్ల వివక్ష ఉండరాదని విద్యార్థులు చదువుతోపాటు సమాజాన్ని అవగాహన చేసుకోవాలని చెప్పారు. స్త్రీ జనాభా నిష్పత్తిపై ఆందోళన వ్యక్తం చేశారు. ఈ కార్యక్రమంలో పాఠశాల ప్రిన్సిపాల్ కె.శివకుమారి గారు, ఉపాధ్యాయులు, విద్యార్థులు, ఐదవ ఈస్ట్ సిటీ కార్యదర్శి లక్ష్మి గారు పాల్గొన్నారు.

సర్వశిక్షాభియాన్ ఉద్యోగులు ప్రభుత్వం తమకు 6 నెలల జీతం బకాయి పడిందని పిఓ కార్యాలయం తలుపులు వేసుకొని చేసిన నిరసన ప్రదర్శనలో ఐదవ, డివైఎఫ్ఐ కార్యకర్తలు తమ మద్దతును తెలియజేశారు.

మౌలిక సదుపాయాలు - మెరుగైన జీవనం

- ప్రపంచానికి తలమానికంగా ప్రజా రాజదాని అమరావతి
- రాష్ట్రంలో కోతల్లేని, కొరత లేని విద్యుత్తు
- 17,000 కిలోమీటర్ల మేర సీసీ రోడ్ల నిర్మాణం పూర్తి
- 6 విమానాశ్రయాలు, 6 ఓడ రేవుల అభివృద్ధి
- 100% ఒడిఎఫ్ అమలు. డిసెంబరు 2018 నాటికి ఒడిఎఫ్ ప్లాన్ లక్ష్యం
- రూ.313.73 కోట్లతో 7,944 అంగన్ వాడీ భవనాలు, 71 సి డి పి ఓ భవనాల నిర్మాణం
- అనంతపురం, కడప జిల్లాలలో 4,000 మెగా వాట్ల సోలార్ పార్కులు
- ఏడాది కాలంలో 13 జిల్లాలలో 723 ఓవర్ హెడ్ ట్యాంకుల మరమ్మత్తులు. 600 కాలనీటీ నాణ్యతా ప్రమాణాలను తెలిపేలా సెన్సార్ల ఏర్పాటు
- 2018 స్వచ్ఛ సర్వేక్షణలో 'ఘన వ్యర్థ పథార్థాల నిర్వహణ'లో జాతీయ స్థాయి గుర్తింపు పొందిన తిరుపతి
- దేశంలోని నుండర నగరాలలో విశాఖపట్నం, విజయవాడలకు చోటు
- కూచిపూడి నాట్యరామానికి రూ.100 కోట్లు. సాంస్కృతిక గమ్యస్థానంగా ఆంధ్రప్రదేశ్
- ప్రతి వారాంతం హ్యాపీ సందే, ప్రతి సంవత్సరం అనంద నగరాల సదస్సు. అనందమయ ఆంధ్రప్రదేశ్ సాధనే లక్ష్యం.

2022

దేశంలో 3 అగ్రగామి రాష్ట్రాలలో ఒకటి
(తలసరి ఆదాయం రూ. 2.95 లక్షలు)

2029

దేశంలో అత్యుత్తమ రాష్ట్రం
(తలసరి ఆదాయం రూ. 9.65 లక్షలు)

2050

ప్రపంచంలో అత్యున్నత ప్రమాణాల రాష్ట్రం
(తలసరి ఆదాయం రూ. 1.67 కోట్లు)

ముఖ్యమంత్రి గారిని సంప్రదించడానికి

NCBN
అధికారిక
యాప్

ప్రజలే ముందు
మొబైల్ యాప్

ఏపి సీఎం
ఫేస్ బుక్

ఏపి సీఎం
టీవీ ట్యూర్

* జారీ చేసిన వారు : కమిషనర్, సమాచార, పౌర సంబంధాల శాఖ, ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం

విజయనగరంలో సంక్రాంతి సంబరాలు

విజయవాడలో బొమ్మల కొలువు

ఎటపాకలో ఆటల పోటీలు

ఆకివీడులో ముగ్గుల పోటీలు

రాజమండ్రిలో జాతీయ బాలికల దినోత్సవం

విశాఖలో శారదకు నివాళి

విశాఖలో బాలికలకు ఆటల పోటీలు

విజయవాడలో జన్మభూమి సభలో ప్రజా సమస్యలపై ప్రశ్నించినందుకు విద్యా నాయకుల అరెస్టు

మనసు ఫౌండేషన్
పుస్తకాల పరిశీలనాపట్టిక

పుస్తకం పంఖ్య	Cmp Vol A 178
పుస్తకం పేరు	ప్రేమనా పుస్తకం
తారీఖు	21/8/23
ముందు అట్ట	yes
వెనుక అట్ట	yes
మొత్తం పేజీలు	49
పెద్ద సైజు పేజీలు	no
ఖాళీ పేజీలు	NO
లేని పేజీలు	NO
తయారు చేసినది	sandhya
పేజీలు విడదీసినది	sandhya
స్కాన్ చేసినది	sandhya
పరీక్ష చేసినది	RAMYA
పేజీలు పరిశీలించినది	
లైండింగు చేసినది	
స్కానింగు చేసినది	
స్కాన్ చెయ్యబడినది	
తప్పులు	NO
పరిస్థితి	good